

**ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ**

ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра обліку та оподаткування

Кваліфікаційна робота

магістра

на тему: Облік і аналіз основних засобів на будівельному підприємстві
ТОВ Будівельна група «ОЛІМП»

Виконала: студентка 2 курсу, групи 8.0711 оа-з
спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
освітньої програми «Облік і аудит»

Є.М. Колош

Керівник: к.е.н., доцент Гринь В.П.

Рецензент: к.н.держ.упр., доцент Пушкарь І.В.

Запоріжжя – 2022

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет економічний
Кафедра обліку та оподаткування
Рівень вищої освіти магістр
Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»
Освітня програма «Облік і аудит»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри _____ Н.М. Проскуріна
«_____» _____ 2022 року

З А В Д А Н Н Я

НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТОВІ

Колош Єлизаветі Михайлівні

1. Тема роботи: Облік і аналіз основних засобів на будівельному підприємстві ТОВ Будівельна група «ОЛІМП»
керівник роботи Гринь Вікторія Петрівна, к.е.н., доцент,
затверджені наказом ЗНУ від 09.06.2022 р., № 641-с.
2. Строк подання студентом роботи 01 грудня 2022 року
3. Вихідні дані до роботи: спеціальна література, законодавчі та нормативні акти, статистичні дані, дані фінансової звітності підприємства
4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, що належить розробити): дослідити теоретичні засади обліково-аналітичного забезпечення управління основними засобами; вивчити особливості обліку основних засобів ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА «ОЛІМП»»; проаналізувати стан основних засобів на ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА «ОЛІМП»
5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень): кваліфікаційна робота містить: 29 табл., 10 рис., 2 формули.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Консультант	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв
1	к.е.н., доцент Гринь В.П.	19.08.2022	19.08.2022
2	к.е.н., доцент Гринь В.П.	16.09.2022	16.09.2022
3	к.е.н., доцент Гринь В.П.	07.10.2022	07.10.2022

7. Дата видачі завдання: 15 червня 2022 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	Складання плану роботи, підбір літератури	липень 2022	виконано
2.	Написання вступу	липень 2022	виконано
3.	Виконання першого розділу	серпень 2022	виконано
4.	Виконання другого розділу	вересень 2022	виконано
5.	Виконання третього розділу	жовтень 2022	виконано
6.	Написання висновків	листопад 2022	виконано
7.	Оформлення роботи, одержання відгуку та рецензії	листопад 2022	виконано
8.	Подання роботи на кафедру	грудень 2022	виконано

Студентка _____
(підпис)

Є.М. Колош

Керівник роботи _____
(підпис)

В.П. Гринь

Нормоконтроль пройдено

Нормоконтролер _____

В.В. Сьомченко

РЕФЕРАТ

Кваліфікаційна робота містить: 135 с., 3 розділи, 10 рис., 29 табл., 4 додатки, 76 джерел.

ОСНОВНІ ЗОСОБИ, ОБЛІК, АНАЛІЗ, ЕФЕКТИВНІСТЬ, ФОНДОВІДДАЧА, ФОНДОМІСТКІСТЬ, РЕНТАБЕЛЬНІСТЬ, СТРУКТУРА, ДИНАМІКА, СТАН, ВАРТІСТЬ, АКТИВНА ЧАСТИНА

Об'єкт дослідження – процес обліку, форми та методи контролю операцій з основними засобами на ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА «ОЛІМП».

Метою кваліфікаційної роботи є обґрунтування теоретичних положень та розробка практичних рекомендацій щодо удосконалення обліку і контролю операцій з основними засобами на ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА «ОЛІМП».

Об'єктом дослідження є процес обліку, форми та методи контролю операцій з основними засобами на ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА «ОЛІМП».

Предметом дослідження виступає сукупність теоретичних, методичних та практичних аспектів бухгалтерського обліку та аналізу ефективності використання основних засобів на ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА «ОЛІМП».

Методи дослідження: системний підхід до вивчення економічних явищ і процесів. Під час виконання дослідження використано загальнонаукові методи пізнання: історичний метод, методи індукції та дедукції, термінологічного аналізу, теоретичного узагальнення і порівняння; методи причинно-наслідкового зв'язку та абстрактно-логічний метод.

Отримані результати полягають в теоретико-методичному обґрунтуванні та вирішенні комплексу питань, пов'язаних з удосконаленням обліку та підвищенням ефективності контролю основних засобів.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в теоретико-методичному обґрунтуванні та вирішенні комплексу питань, пов'язаних з

удосконаленням обліку та підвищенням дієвості аналітичної інформації для забезпечення ефективного управління основними засобами.

У процесі дослідження отримано такі наукові результати, яким притаманна наукова новизна:

- досліджено основні підходи щодо тлумачення економічної сутності основних засобів та порядку визначення їх оцінки;
- визначено основні напрями класифікації основних засобів;
- сформовано ефективну методику економічного аналізу основних засобів;
- наведені шляхи підвищення ефективності управління основними засобами на підприємстві.

Отримані результати дослідження спрямовані на підвищення достовірності, оперативності та аналітичності обліку основних засобів, можуть впроваджуватися в практику роботи ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА «ОЛІМП». Застосування на практиці запропонованих рекомендацій дозволить забезпечити адекватне відображення операцій з обліку основних засобів сучасним умовам господарювання, своєчасне одержання та аналіз необхідної інформації керівництвом.

SUMMARY

Qualification work contains: 138 pp., 3 sections, 10 fig, 29 tab, 4 annex, 76 references.

PRINCIPAL ASSETS, ACCOUNTING, ANALYSIS, EFFICIENCY, RETURN ON FUNDS, CAPITAL CAPACITY, PROFITABILITY, STRUCTURE, DYNAMICS, CONDITION, COST, ACTIVE PART

The object of the research is the accounting process, forms and methods of controlling operations with fixed assets at «BUDIVELNA GRUPA «OLYMP» LLC.

The purpose of the qualification work is to substantiate the theoretical provisions and develop practical recommendations for improving the accounting and control of operations with fixed assets at «BUDIVELNA GRUPA «OLYMP» LLC.

The object of the research is the accounting process, forms and methods of controlling operations with fixed assets at «BUDIVELNA GURUPA «OLYMP» LLC.

The subject of the research is a set of theoretical, methodical and practical aspects of accounting and analysis of the effectiveness of the use of fixed assets at LLC «BUDIVELNA GRUPA «OLYMP»».

Research methods: a systematic approach to the study of economic phenomena and processes. During the research, general scientific methods of cognition were used: historical method, methods of induction and deduction, terminological analysis, theoretical generalization and comparison; methods of causal connection and abstract logical method.

The scientific novelty of the obtained results lies in the theoretical and methodological substantiation and solution of a complex of issues related to the

improvement of accounting and increasing the effectiveness of analytical information to ensure effective management of fixed assets.

In the process of research, the following scientific results were obtained, which are characterized by scientific novelty:

- the main approaches to the interpretation of the economic essence of fixed assets and the procedure for determining their valuation were investigated;
- the main directions of classification of fixed assets are determined;
- an effective method of economic analysis of fixed assets was formed;
- ways of increasing the efficiency of management of fixed assets at the enterprise are given.

The obtained results of the study are aimed at increasing the reliability, efficiency and analytical efficiency of the accounting of fixed assets, and can be implemented in the work practice of LLC «BUDIVELNA GRUPA «OLYMP». The practical application of the proposed recommendations will ensure adequate reflection of fixed assets accounting operations in modern business conditions, timely receipt and analysis of the necessary information by the management.

ЗМІСТ

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ

РЕФЕРАТ

SUMMARY

СКОРОЧЕННЯ ТА УМОВНІ ПОЗНАКИ

ВСТУП..... 11

РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ РУХУ ТА АНАЛІЗУ
ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ НА
ПІДПРИЄМСТВАХ

1.1 Економічна сутність основних засобів 15

1.2 Організаційні засади обліку руху основних засобів на
підприємствах 25

1.3 Теоретичні аспекти забезпечення аналізу руху основних засобів 36

РОЗДІЛ 2 ОРГАНІЗАЦІЙНО-ОБЛІКОВІ АСПЕКТИ РУХУ
ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ НА БУДІВЕЛЬНОМУ ПІДПРИЄМСТВІ ТОВ
«БУДІВЕЛЬНА ГРУПА ОЛІМП»

2.1 Організаційно-економічна характеристика підприємства 44

2.2 Організація обліку руху основних засобів та відображення її
результатів в бухгалтерському обліку 53

2.3 Шляхи удосконалення обліку руху основних засобів на
підприємстві 75

РОЗДІЛ 3 МЕТОДИКА АНАЛІЗУ ЕФЕКТИВНОСТІ
ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ НА ТОВ «БУДІВЕЛЬНА
ГРУПА ОЛІМП»

3.1 Організаційно-методичні підходи аналізу основних засобів 85

3.2 Аналіз забезпеченості та ефективності використання основних
засобів на підприємстві 94

3.3 Шляхи підвищення ефективності використання основних засобів на будівельному підприємстві	102
ВИСНОВКИ.....	118
ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ПОСИЛАННЯ.....	122
ДОДАТОК А Класифікація основних засобів за МСБО та П(С)БО.....	130
ДОДАТОК Б Можливі види оцінки основних засобів.....	132
ДОДАТОК В Характеристика методів нарахування зносу основних засобів.....	133
ДОДАТОК Д Фінансова звітність ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА «ОЛІМП» за 2021 рік	134

СКОРОЧЕННЯ ТА УМОВНІ ПОЗНАКИ

ОЗ – основні засоби

п. – пункт

Дт – дебет

Кт – кредит

П(С)БО – Положення (стандарт) бухгалтерського обліку

МСБО – Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку

ЄСВ – єдиний соціальний внесок

ПДВ – податок на додану вартість

МШП – малоцінні швидкозношувальні предмети

ТМЦ – товарно-матеріальні цінності

Інструкція №291 – Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджена Наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999р. №291

МСБО – Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку

П(С)БО – Положення (стандарт) бухгалтерського обліку

ВСТУП

Діяльність суб'єктів господарювання передбачає використання основних засобів, які є одним з найважливіших елементів продуктивних сил. Неєфективне використання та несвоєчасне оновлення основних засобів негативно впливає на ефективність господарювання та фінансові результати підприємства.

Теоретична важливість та практична значимість обліку, аналізу і аудиту наявності та використання основних засобів обумовлює актуальність дослідження та цільову спрямованість кваліфікаційної роботи.

Дослідження теоретичних засад і практичних положень, пов'язаних з організацією та методикою обліку, аналізу та аудиту операцій з основними засобами дало можливість визначити ряд проблем, що понижують ефективність використання основних засобів. Серед основних слід зазначити: різні підходи до тлумачення економічної сутності основних засобів, їх класифікації, відсутність єдиної методики відображення амортизації основних засобів в бухгалтерському та податковому обліку, відсутність сталої визначеності складу основних засобів тощо.

Значний вклад у дослідження проблем обліку, аналізу та аудиту основних засобів внесли такі відомі вчені-економісти як: М.І. Скрипник, В.В. Сопко, М.Т. Білуха, В.П. Завгородній, В.Г. Андрійчук, М.І. Бондарь, Л.В. Гуцаленко, О.А. Петрик, Л.С. Стригуля, О.Ф. Андросова, К.А. Калугіна, А.П. Макаренко, М.В. Шама та інші вчені.

Метою кваліфікаційної роботи є розроблення й вдосконалення науково-методичних і практичних засад обліку, аналізу та аудиту операцій з основними засобами на підприємстві.

Для досягнення поставленої мети у дипломній роботі передбачено постановку та поетапне вирішення наступних завдань:

- дослідити основні підходи щодо тлумачення економічної сутності основних засобів та порядку визначення їх оцінки;
- визначити основні напрями класифікації основних засобів;
- зробити огляд науково-літературних джерел та нормативно-правового регулювання обліку та аудиту операцій з основними засобами;
- проаналізувати основні показники діяльності ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА «ОЛІМП»;
- сформулювати ефективну методичку економічного аналізу основних засобів ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА «ОЛІМП»;
- оцінити ефективність використання основних засобів ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА «ОЛІМП»;
- дослідити стан організації бухгалтерського обліку на підприємстві;
- розглянути порядок відображення в фінансовому обліку ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА «ОЛІМП» основних засобів;
- визначити вплив сучасних інформаційних технологій на управління основними засобами на ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА «ОЛІМП»;
- провести дослідження впливу системи аудиту в Україні на стан внутрішнього контролю підприємства;
- дослідити особливості організації та методики аудиту основних засобів на підприємстві;
- розвинути методичні засади обліку, аналізу та аудиту основних засобів на ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА «ОЛІМП» шляхом надання рекомендацій щодо удосконалення зазначених аспектів.

Об’єкт дослідження – процес обліку, аналізу та аудиту операцій з основними засобами на ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА «ОЛІМП».

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних та практичних засад обліку, аналізу та аудиту наявності, руху та використання основних засобів на ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА «ОЛІМП».

Методологічну основу дослідження склали системний підхід до розкриття економічної сутності основних засобів підприємства. До основних загальнонаукових методів дослідження, що були використані при написанні кваліфікаційної роботи, можна віднести: діалектичний метод пізнання, логічний та структурно-функціональний методи. Також, під час дослідження використовувались методи аналізу і синтезу, коефіцієнтний метод, порівняння, наукової абстракції, вибіркового обстеження та групування, індукції та дедукції, та інші прийоми економіко-статистичного дослідження.

Інформаційну базу для наукового дослідження склали законодавчі акти, монографічні дослідження, періодична економічна література, фінансова звітність та інша документація ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА «ОЛІМП».

Найбільш важливі результати дослідження, що містять елементи наукової новизни полягають у розробці рекомендацій щодо удосконалення обліку, аналізу і аудиту основних засобів на ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА «ОЛІМП». В роботі набула подальшого розвитку методика економічного аналізу основних засобів підприємства, розроблено рекомендації щодо покращення проведення внутрішнього аудиту на підприємстві, через застосування запропонованих робочих документів (тест стану внутрішнього контролю основних засобів підприємства, план та програма перевірки основних засобів, класифікатор джерел інформації для проведення аудиту основних засобів на підприємстві, класифікатор типових помилок, які найчастіше зустрічаються під час аудиту основних засобів підприємства), набула подальшого розвитку система обліку основних засобів через застосування сучасних інформаційних технологій.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що обґрунтовані в кваліфікаційній роботі підходи, теоретичні висновки і практичні рекомендації можуть бути використані для удосконалення формування облікової інформації щодо основних засобів на вітчизняних підприємствах, що дозволить користувачам оптимізувати внутрішній контроль необоротних

активів і уможливить об'єктивну ефективність застосування основних засобів. Розробки та рекомендації автора схвалено керівництвом ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА «ОЛІМП».

У процесі дослідження отримано такі наукові результати, яким притаманна наукова новизна:

- досліджено основні підходи щодо тлумачення економічної сутності основних засобів та порядку визначення їх оцінки;
- визначено основні напрями класифікації основних засобів;
- сформовано ефективну методичку економічного аналізу основних засобів;
- наведені шляхи підвищення ефективності управління основними засобами на підприємстві.

Основні результати дослідження, що викладені в кваліфікаційній роботі, пройшли апробацію шляхом обговорення та отримали позитивну оцінку науковців на конференціях: V Міжнародна студентська наукова конференція «Наука сьогодення: від досліджень до стратегічних рішень» 2 грудня 2022 року, м. Київ, ГО «Молодіжна наукова ліга», зокрема у збірнику даної конференції опубліковано одну тезу. Також на основі матеріалів кваліфікаційної роботи було опубліковано одну статтю «Генезис та особливості сучасного поняття «основні засоби» у збірнику наукових статей молодих вчених «Обліково-аналітичне забезпечення управління розвитком підприємства». Випуск 7. (Запоріжжя: ЗНУ, 2022).

Кваліфікаційна робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, переліку посилань і чотирьох додатків. Основний зміст викладено на 135 сторінках друкованого тексту.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ РУХУ ТА АНАЛІЗУ ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ НА ПІДПРИЄМСТВАХ

1.1 Економічна сутність основних засобів

Основні засоби повинні забезпечити належні матеріальні умови для здійснення господарської діяльності підприємства, зберігання необхідного обсягу виробничих запасів, проведення транспортних, розвантажувально-навантажувальних, фасувальних та інших підготовчих операцій, пов'язаних з отриманням та реалізацією продукції, наданням послуг, організацією праці та відпочинку робітникам підприємства, підвищенням продуктивності їхньої праці та ефективності господарювання всього підприємства. Рішенню цих завдань сприяє цілеспрямована робота з формування обсягу та складу основних засобів, створення режиму та умов їх експлуатації, підтримки у робочому стані та вибору політики амортизації.

Основні засоби – це найважливіший елемент продуктивних сил, який допомагає процесу виробництва, а також розподілу, обміну та споживанню ресурсів. Водночас слід відзначити, що сучасні визначення основних засобів не є однозначними.

З економічної точки зору під терміном «основні засоби» розуміють матеріальні засоби, що використовуються у діяльності підприємства впродовж періоду, який перевищує 365 календарних днів від дати їх вводу до експлуатації і вартість яких поступово зменшується у зв'язку із їх фізичним або моральним зносом.

Характерними особливостями основних засобів є:

- використання в натуральному вигляді впродовж тривалого часу (не менше року);

- схильність до зносу, який виявляється у поступовій втраті можливої подальшої експлуатації у зв'язку зі старінням, закінченням резерву потужності (матеріальний знос) або втратою доцільності подальшої експлуатації у зв'язку з виникненням основних засобів, що мають якісніші характеристики (моральний знос);

- специфічний характер кругообігу та відшкодування вартості – через механізм поступової амортизації з віднесенням амортизаційних відрахувань на поточні витрати підприємства, і відповідно, вартість товарів (робіт, послуг).

Основні засоби підприємства відіграють значну роль в фінансово-господарській діяльності, забезпечують ефективність безперебійної роботи кожного підприємства. Проте питання залучення основних засобів носить як позитивний, так і негативний характер, адже потребує значних фінансових вкладень. Своєчасному відновленню основних засобів можуть запобігати такі чинники: недостатність обсягів грошових коштів, залежить від фінансових можливостей та низької ефективності діяльності за попередній період; висока вартість основних засобів у порівнянні з іншими активами, тощо. Зазначене дозволяє дійти висновку, що кожному підприємству необхідно зважено підходити до процесу управління ефективністю використання основних засобів у фінансово-господарській діяльності.

Одиницею обліку основних засобів є об'єкт основних засобів. Об'єкт основних засобів являє собою закінчений пристрій з усіма пристосуваннями і приладдям до нього або окремий конструктивно відокремлений предмет, що призначений для виконання певних самостійних функцій, чи відокремлений комплекс з'єднаних предметів одного або різного призначення, що мають для їх обслуговування загальні пристосування, приладдя, керування та єдиний фундамент, внаслідок чого кожен предмет може виконувати свої функції, а

комплекс – певну роботу тільки у складі комплексу, а не самостійно.

Згідно з п. 4 Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» основні засоби підприємства – це матеріальні активи які підприємство утримує з метою використання їх у виробничому процесі або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних та соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за один рік) [43].

Подібний підхід до трактування цього поняття прослідковується у МСБО 16 «Основні засоби»: це матеріальні активи, якими підприємство володіє для їх використання в процесі виробництва, постачання товарів, здійснення послуг, надання в оренду, або для цілей управління й які, як передбачається, будуть використовуватися протягом більш одного звітного періоду.

Податковий кодекс України має наступне визначення основних засобів: Основні засоби – це матеріальні активи, у тому числі запаси корисних копалин наданих у користування ділянок надр (окрім вартості землі, незавершених капітальних інвестицій, автомобільних доріг загального користування, бібліотечних та архівних фондів, матеріальних активів, вартість яких не перевищує 20000 грн., невиробничих основних засобів і нематеріальних активів), що призначаються платником податку для використання у господарській діяльності платника податку, вартість яких перевищує 20000 гривень і поступово зменшується у зв'язку з фізичним або моральним зносом та очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких з дати введення в експлуатацію становить понад один рік (або операційний цикл, якщо він довший за рік).

Слід відмітити, що нормативно-правові акти різняться в трактуваннях поняття «основні засоби».

В таблиці 1.1 наведено порівняльну характеристику податкового та

бухгалтерського підходів щодо визнання основних засобів.

Як показують дані таблиці 1.1, такі ознаки основних засобів, як матеріальність та строк корисного використання, в бухгалтерському та податковому законодавстві є повністю тотожними. Водночас доцільно звернути увагу що за іншими ознаками податковий і бухгалтерський підходи мають суттєві відмінності.

Таблиця 1.1 – Порівняльна характеристика податкового та бухгалтерського підходів щодо трактування поняття основних засобів

Ознака	Бухгалтерський підхід	Податковий підхід
Матеріальність	Основними засобами є лише матеріальні активи	Основними засобами є лише матеріальні активи
Підконтрольність	Активи - ресурси, контрольовані підприємством у результаті минулих подій, використання котрих, як очікується, приведе до отримання економічних вигід у майбутньому	Платник податку на прибуток фактично є власником основних засобів.
Строк корисного використання	Строк корисного використання з дати введення в експлуатацію повинен перевищувати рік (або операційний цикл, якщо він триваліший за рік)	Строк корисного використання з дати введення в експлуатацію повинен перевищувати рік (або операційний цикл, якщо він триваліший за рік)
Призначення	З метою використання їх у процесі виробництва/діяльності або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій	До основних засобів відносять лише ті об'єкти, які суб'єкт господарювання планує використовувати у власній господарській діяльності
Вартісна межа	Не передбачена.	Основні засоби - матеріальні активи, вартість яких перевищує 20000 гривень

Джерело: узагальнено автором на основі джерел [10, 11, 48, 49, 50, 51]

Проблема визнання основних засобів дуже тісно пов'язана з поняттям їх оцінки, оскільки застосування принципу єдності та реальності оцінювання основних засобів – це визначальний фактор організації обліку на кожному

підприємстві. Вважаємо, що сутність оцінки полягає в присвоєнні числових значень основним засобам за визначеними правилами.

Для оцінки важливе значення мають окремі види вартості основних засобів:

- первісна – історична (фактична) собівартість необоротних активів у сумі грошових коштів або справедливої вартості інших активів, сплачених (переданих), витрачених для придбання (створення) необоротних активів;

- справедлива – сума, за якою можна продати актив або оплатити зобов'язання за звичайних умов на певну дату;

- переоцінена – вартість необоротних активів після їх переоцінки;

- чиста вартість реалізації - справедлива вартість необоротного активу за вирахуванням очікуваних витрат на його реалізацію;

- вартість, що амортизується – первісна або переоцінена вартість необоротних активів за вирахуванням їх ліквідаційної вартості;

- балансова – сума, за якою актив обліковують у балансі після вирахування будь-якої накопиченої амортизації та накопичених збитків від зменшення його корисності;

- залишкова – різниця між первісною (переоціненою) вартістю необоротного активу та сумою його накопиченої амортизації (зносу).

Згідно Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби», «придбані або створені основні засоби зараховуються на баланс за первісною вартістю» [43].

Склад первісної вартості оприбуткованих основних засобів насамперед залежить від способу їх надходження (внесок до статутного капіталу, придбання за плату, самостійне виготовлення (створення), безоплатне отримання тощо). Склад витрат, що формують первісну вартість об'єкта основних засобів наведено на рисунку 1.1.

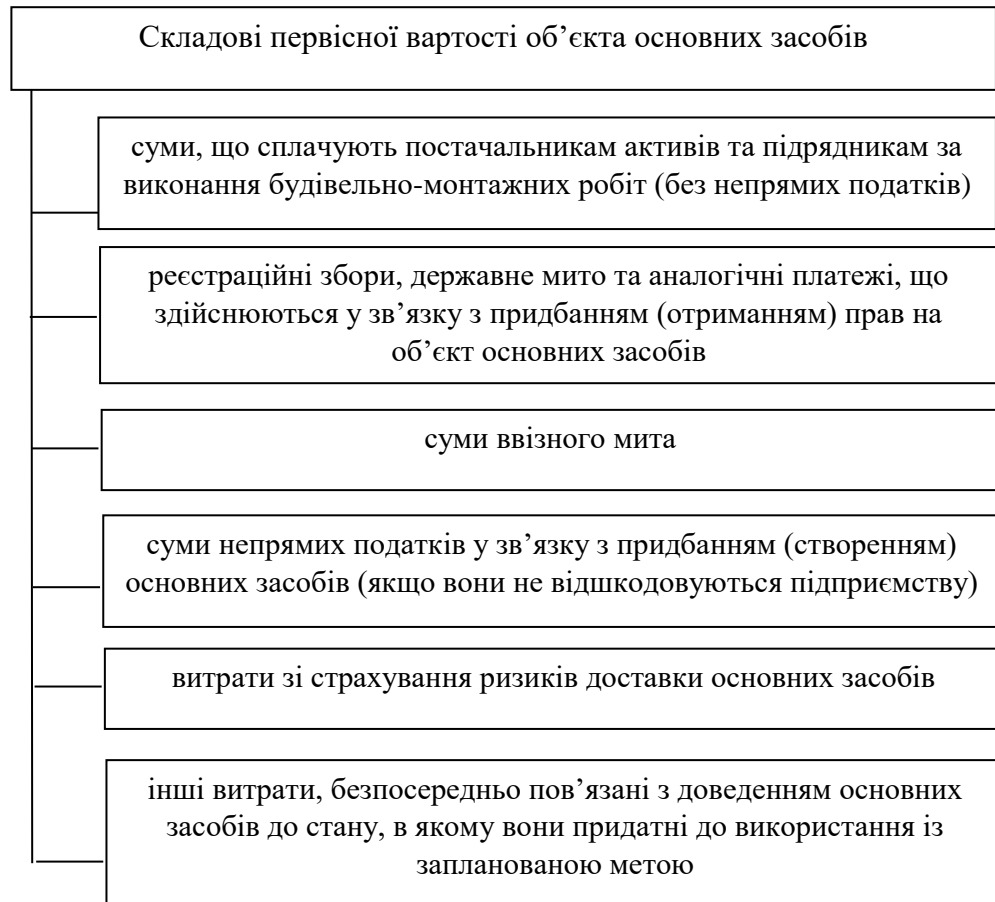

Рисунок 1.1 – Витрати, що формують первісну вартість об'єкта основних засобів

Виплати на сплату відсотків за користування кредитом не включаються до первісної вартості основних засобів, придбаних (створених) повністю або частково за рахунок позикового капіталу.

Згідно НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», під час складання фінансової звітності, підприємства мають дотримуватися принципу історичної (фактичної) собівартості, який визначає пріоритет оцінки активів з огляду витрат на їх виробництво та придбання та принципу обачності, який передбачає, що в бухгалтерському обліку повинні застосовуватися методи оцінки, які запобігають заниженню оцінки зобов'язань та витрат і завищенню оцінки активів та доходів підприємства [34].

Історична (фактична) собівартість складається з таких витрат:

- суми, що сплачують постачальникам активів та підрядникам за виконання будівельно-монтажних робіт (без непрямих податків);
- реєстраційні збори, державне мито та аналогічні платежі, що здійснюються у зв'язку з придбанням (отриманням) прав на об'єкт основних засобів;
- суми ввізного мита;
- суми непрямих податків у зв'язку з придбанням (створенням) основних засобів (якщо вони не відшкодовуються підприємству/ установі);
- витрати зі страхування ризиків доставки основних засобів;
- витрати на транспортування, установку, монтаж, налагодження основних засобів;
- інші витрати, безпосередньо пов'язані з доведенням основних засобів до стану, в якому вони придатні для використання із запланованою метою.

Первісна вартість об'єктів основних засобів – зобов'язання, які визначені загальною сумою, визначається розподілом цієї суми пропорційно до справедливої вартості окремого об'єкта основних засобів, вона – справедлива вартість, погоджена засновниками підприємства (таблиця 1.2).

Тобто по основних засобах, що надходять на підприємство від постачальників за грошові кошти, будуються господарським чи підрядним способом або виготовляються на підприємстві, первісна вартість визначається як фактична собівартість. В інших випадках надходження основних засобів на підприємство такі об'єкти обліку оцінюються за справедливою вартістю.

Витрати, що здійснюються для підтримання об'єкту в робочому стані та одержання первісно визначеної суми майбутніх економічних вигод від його використання, включаються до складу витрат [36].

Первісна вартість основних засобів збільшується на суму витрат, пов'язаних з поліпшенням об'єкта (модернізація, модифікація, добудова,

дообладнання, реконструкція тощо), що призводить до збільшення майбутніх економічних вигод, первісно очікуваних від використання об'єкту. Первісна вартість основних засобів зменшується у зв'язку з частковою ліквідацією об'єкта основних засобів.

Таблиця 1.2 – Визначення первісної вартості основних засобів

№	Шляхи надходження основних засобів	Первісна вартість
1	Декілька об'єктів основних засобів, закуплених за одну суму	визначається розподілом загальної фактичної суми пропорційно до справедливої вартості окремого об'єкта основних засобів
2	Безоплатно отримані основні засоби	дорівнює їх справедливій вартості на дату отримання
3	Основні засоби, що внесені до статутного капіталу підприємства	погоджена засновниками (учасниками) підприємства їх справедлива вартість
4	Об'єкт, переведений до основних засобів з оборотних активів, товарів, готової продукції	дорівнює її собівартості, яка визначається згідно з Положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку «Запаси» та «Витрати»
5	Основні засоби, отримані в обмін на подібний об'єкт	дорівнює залишковій вартості переданого об'єкта основних засобів
6	Основні засоби, отримані в обмін на неподібний об'єкт	дорівнює справедливій вартості переданого об'єкту основних засобів, збільшеній (зменшеній) на суму грошових коштів або їх еквівалентів, що була передана (отримана) під час обмін

Якщо один об'єкт основних засобів складається з частин, які мають різний строк корисного використання (експлуатації), то кожна з цих частин може визнаватися в бухгалтерському обліку як окремий об'єкт основних засобів [34].

Усі основні засоби, крім землі мають фізичний та моральний знос, тобто під впливом фізичних сил, технічних та економічних факторів вони поступово втрачають свої якості та приходять до непотребу. Поступове перенесення вартості діючих основних засобів на готовий продукт та накопичення грошового фонду для заміни зношених об'єктів називається амортизацією [31].

Відповідно до Податкового кодексу амортизація – це поступове віднесення витрат на придбання, виготовлення або поліпшення основних

засобів, на зменшення скоригованого прибутку платника податку у межах норм амортизаційних відрахувань [41].

В П(С)БО 7 «Основні засоби» амортизація визначена як систематичний розподіл вартості об'єкту основних засобів, що підлягає амортизації, протягом строку його корисного використання [43].

Витрати на основні засоби, що підлягають амортизації або відносяться до складу витрат в податковому обліку наведені на рисунку 1.2.

Рисунок 1.2 – Взаємозв'язок між витратами на основні засоби та амортизацію

Шляхом збільшення норм амортизаційних відрахувань можна посилити внутрішній інвестиційний потенціал та покращити фінансове становище

підприємств. А внаслідок їх зменшення будуть збільшені надходження до державного бюджету. Таким чином, нарахування амортизації в податкових цілях регулює відносини підприємств з бюджетом у відповідності з державною політикою економічного розвитку.

Амортизація основних засобів проводиться до досягнення залишкової вартості об'єктом його ліквідаційної вартості.

П(С)БО 7 «Основні засоби» передбачено, що амортизація основних засобів нараховується із застосуванням таких методів:

1) прямолінійного, за яким річна сума амортизації визначається діленням вартості, яка амортизується, на очікуваний період часу використання об'єкта основних засобів;

2) зменшення залишкової вартості, за яким річна сума амортизації визначається як добуток залишкової вартості об'єкта на початок звітного року та норми амортизації, обчисленої виходячи із строку корисного використання об'єкта;

3) прискореного зменшення залишкової вартості, за яким річна сума амортизації визначається як добуток залишкової вартості об'єкта на початок звітного року та норми амортизації, обчисленої виходячи зі строку корисного об'єкта, яка подвоюється;

4) акумулятивного, за яким річна сума амортизації визначається як добуток вартості, що амортизується, та кумулятивного коефіцієнта. Кумулятивний коефіцієнт розраховується діленням кількості років, що залишаються до кінця очікуваного періоду часу використання об'єкта основних засобів, на суму чисел років його корисного використання;

5) виробничого, за яким річна сума амортизації визначається як добуток фактичного річного обсягу продукції (робіт, послуг) та виробничої ставки амортизації.

Підприємства самостійно обирають один із шести методів нарахування

амортизації, визначаючи строки корисного використання об'єктів основних засобів і порядок формування їх вартості, яка передбачена податковим законодавством. Амортизація є вторинним явищем після зносу основних засобів і систематичним розподілом вартості необоротних матеріальних активів, що амортизуються, протягом строку їх корисного використання.

1.2 Організаційні засади обліку руху основних засобів на підприємствах

Необхідною умовою раціональної організації обліку основних засобів є їх класифікація. Її орієнтація на загальних для усіх галузей економіки ознаках – визначенні різних груп основних засобів та їх об'єднання по спільних функціях у виробничому процесі має домінуюче значення для організації бухгалтерського обліку. Завдяки класифікації основні засоби розділяють по групах, які підлягають обліку та контролю. Також забезпечується єдність групування по видах об'єктів у всіх галузях економіки, що дозволяє досягти співставлення облікових показників різних підприємств. Щодо макрорівня, слід відмітити, що з метою ведення обліку основних засобів і складання звітності, планування їх відтворення, проведення переоцінок та інвентаризацій у практиці підприємствам необхідно згрупувати об'єкти основних засобів за окремими ознаками у однорідні групи, тобто класифікувати.

Для забезпечення своєчасного та правильного обліку основних засобів та контролю за їх збереженням і використанням на підприємстві має бути розроблена економічно обґрунтована класифікація основних засобів за такими ознаками: за натурально-речовим складом, функціональним призначенням, використанням, належністю, за відношенням до виду економічної діяльності. Розглянуті види класифікації основних засобів дають змогу оптимізувати їхню

структуру – забезпечити ефективне їх використання, сприяти покращенню їх фізичного стану та структури.

Під класифікацією основних засобів слід розуміти групування їх за певними ознаками в якісно однорідні групи. Класифікація полегшує поточний облік основних засобів, спрощує складання звітності про наявність та рух основних засобів. Загородній В.Г. зводить класифікацію основних засобів тільки до однієї їхньої ознаки – «у залежності від характеру участі основних засобів у процесі розширеного відтворення» й підрозділяють за цією ознакою на виробничі й невиробничі основні засоби [10, с. 157]. Більш детальну класифікацію пропонує у своїх роботах Чалий І. [55, с. 28]. Автор групує основні засоби: за функціональним призначенням (виробничі, невиробничі), за видами економічної діяльності (промисловість, будівництво, сільське господарство тощо), за натурально-матеріальним складом або видами, за використанням (діючі, недіючі, запасні) й приналежності (власні, орендовані). Відповідно до типової класифікації основні засоби поділяються за приналежністю, використанням та призначенням (див. рисунок 1.3). За приналежністю основні засоби поділяються на власні та орендовані; за використанням – на діючі та недіючі; за призначенням – на виробничі і невиробничі. До власних основних засобів відносяться ті, які належать певному підприємству.

Власні основні засоби можуть формуватись за рахунок статутного (пайового, акціонерного) капіталу, допоміжного фінансування з відповідних джерел на розширене виробництво, власних прибутків. Орендовані основні засоби не належать підприємству орендарю, однак на підставі договору оренди використовуються в господарській діяльності.

Орендовані основні засоби відображаються у балансі тільки орендодавця, що виключає можливість їх подвійного обліку. До діючих основних засобів відносяться ті, які знаходяться в експлуатації, у тому числі ті, які тимчасово не

використовуються або здані в оренду іншим підприємствам на договірних засадах. До недіючих основних засобів відносяться ті, які знаходяться в резерві (в запасі, на складі).

Рисунок 1.3 – Типова класифікація основних засобів підприємства

За функціональним призначенням та видом діяльності основні засоби поділяють на два види – виробничі та невиробничі. Виробничі основні засоби є знаряддями праці, за допомогою яких працівник впливає на предмет праці, або являють собою необхідні для забезпечення виробничої діяльності процесів: торгівлі, заготівель, виробництва тощо. Вони безпосередньо беруть участь у виробничому процесі або якимось чином сприяють його здійсненню та багаторазово беруть участь у виробничих циклах, що повторюються, поступово зношуються і, не змінюючи своєї натуральної форми, по частинах переносять свою вартість на виготовлений продукт. Невиробничі основні засоби є необхідною умовою суспільного відтворення. До них належать ті основні засоби, які не беруть безпосередньої участі у основній діяльності, а призначені для обслуговування потреб працівників, вони функціонують тривалий час і поступово зношуються, але не беруть участі у виробництві матеріальних благ і тому втрачена ними вартість не переноситься на продукт.

За видами економічної діяльності основні виробничі засоби поділяються на такі, які використовуються у промисловості, сільському господарстві, транспорті, зв'язку, будівництві, торгівлі, громадському харчуванні, лісовому господарстві, матеріально-технічному постачанні і збуті, заготівлях, інших видах діяльності сфери матеріального виробництва, а також у житлово-комунальному господарстві, охороні здоров'я, фізичній культурі, соціальному забезпеченні, освіті, культурі, мистецтві, науці та науковому обслуговуванні, кредитуванні, управлінні та основні засоби, які використовуються громадськими організаціями.

Для кожної галузі, враховуючи її специфіку, класифікація основних засобів за натуральним складом, виробничим призначенням конкретизується, але при цьому зберігається можливість приведення всіх класифікацій за видами економічної діяльності.

Таблиця 1.3 – Класифікація та мінімально допустимих строків амортизації основних засобів та інших необоротних активів

Групи	Мінімально допустимі строки корисного використання, років
група 1 - земельні ділянки	—
група 2 - капітальні витрати на поліпшення земель, не пов'язані з будівництвом	15
група 3 – будівлі	20
споруди	15
передавальні пристрої	10
група 4 - машини та обладнання	5
З них: електронно-обчислювальні машини, інші машини для автоматичного оброблення інформації, пов'язані з ними засоби зчитування або друку інформації, пов'язані з ними комп'ютерні програми (крім програм, витрати на придбання яких визнаються роялті, та/або програм, які визнаються нематеріальним активом), інші інформаційні системи, комутатори, маршрутизатори, модулі, модеми, джерела безперебійного живлення та засоби їх підключення до телекомунікаційних мереж, телефони (в тому числі стільникові), мікрофони і рації, вартість яких перевищує 6000 гривень	2
група 5 - транспортні засоби	5
група 6 - інструменти, прилади, інвентар, меблі	4
група 7 - тварини	6
група 8 - багаторічні насадження	10
група 9 - інші основні засоби	12
група 10 - бібліотечні фонди, збереження Національного архівного фонду України	—
група 11 - малоцінні необоротні матеріальні активи	—
група 12 - тимчасові (нетитульні) споруди	5
група 13 - природні ресурси	—
група 14 - інвентарна тара	6
група 15 - предмети прокату	5
група 16 - довгострокові біологічні активи	7

У системі оподаткування виділяють 16 груп основних засобів та інших необоротних активів [41], що відображено в таблиці 1.3.

Згідно із П(С)БО 7 у бухгалтерському обліку виділяються такі групи основних засобів: земельні ділянки; капітальні витрати на поліпшення земель; будинки, споруди та, передавальні пристрої; машини та обладнання;

транспортні засоби; інструменти, прилади, інвентар (меблі); робоча і продуктивна худоба; багаторічні насадження; інші основні засоби [43].

Отже, згідно зі ст. 145 Податкового Кодексу основні засоби поділено на 16 груп. По суті, це ті самі групи, що і в П(С)БО 7 «Основні засоби». Відмінність полягає у тому, що у правій колонці таблиці 1.3 встановлено мінімально допустимі строки корисного використання. Тобто строк використання окремих груп основних засобів не може бути менший, ніж це встановлено ст. 145 Податкового кодексу [41]. Наприклад, для будівель мінімально допустимий строк корисного використання – 20 років. Якщо за обліковою політикою підприємства він становить 15 років, цей строк не підходить для податкового обліку.

Для обліку ОЗ Планом рахунків передбачені рахунки: №10 «ОЗ» і №13 «Знос необоротних активів». Виділений рахунок №11 «Інші необоротні активи», сальдо якого разом з сальдо рахунка №10 «ОЗ» відображаються в балансі загальною сумою за статтею «ОЗ».

Бухгалтерський облік ОЗ, що використовуються у виробничій діяльності підприємств, за сумою витрат, пов'язаних із виготовленням, придбанням, доставкою, спорудженням, встановленням, страхуванням під час транспортування, державною реєстрацією, реконструкцією, модернізацією ОЗ, ведеться на рахунку №10 «ОЗ» із застосуванням субрахунків (рахунків другого порядку).

На субрахунку №101 «Земельні ділянки» ведеться облік земельних ділянок. Земельні ділянки не є об'єктом для нарахування амортизації, оскільки їх вартість з часом не змінюється (окрім випадків переоцінки). Якщо земельна ділянка отримується одночасно з об'єктом нерухомості, то слід окремо обліковувати нерухомість і окремо — земельну ділянку.

На субрахунку №102 «Капітальні витрати на поліпшення земель, не пов'язані з будівництвом» ведеться облік капітальних вкладень на поліпшення

земель. До таких поліпшень можуть бути віднесені витрати на меліорацію, іригацію, осушення, збагачення й інші види поліпшень природних властивостей ґрунту земельної ділянки.

На субрахунку №103 «Будівлі, споруди та передавальні пристрої» ведеться облік руху та наявності будівель, споруд, їх структурних компонентів та передавальних пристроїв, включаючи частини будівель.

На субрахунку №104 «Машини та обладнання», №105 «Транспортні засоби», №106 «Інструменти, прилади, інвентар (меблі)» ведеться облік руху та наявності автомобілів включаючи вузли і запасні частини, якими вони комплектуються (двигуни, мости, запасні колеса, підйомники, інструмент, інвентар тощо), меблів, побутових електронних, оптичних, електромеханічних приладів та інструментів, електронно-обчислювальних та інших машин для автоматичної обробки інформації, інформаційних систем, телефонів, мікрофонів, рацій, іншого конторського (офісного) обладнання, устаткування та приладдя до них.

На субрахунках №107 «Тварини» ведеться облік довгострокових біологічних активів, які не пов'язані із сільськогосподарською діяльністю, наприклад, службові собаки, коні тощо.

На субрахунку №108 «Багаторічні насадження» обліковуються довгострокові біологічні активи, які не пов'язані із сільськогосподарською діяльністю. Зокрема, тут обліковують озеленувальні та декоративні насадження, що потрапляють за вартісним критерієм до складу ОЗ.

На субрахунку №109 «Інші ОЗ» ведеться облік руху і наявності інших ОЗ, що не відображені на субрахунках №101-108.

Бухгалтерський облік витрат на виготовлення, спорудження, придбання інвентарних об'єктів ОЗ, реконструкцію, модернізацію, технічне переозброєння, а також витрат на розвідку та облаштування будь-яких запасів (родовищ) корисних копалин (по кожному кар'єру, шахті, свердловині) здійснюється на

рахунку №15 «Капітальні інвестиції».

Бухгалтерський облік зносу необоротних активів ведеться на пасивному рахунку №13 «Знос необоротних активів», на якому відкрито субрахунки:

- №131 «Знос ОЗ»;
- №132 «Знос інших необоротних матеріальних активів»;
- №133 «Знос нематеріальних активів».

Нарахування зносу здійснюється за рахунок витрат виробництва. Придбані (створені) ОЗ зараховуються на баланс підприємства за первісною вартістю.

Первісну вартість згідно п. 8 П(С)БО 7 формують такі витрати:

- суми, що сплачуються постачальникам активів і підрядникам за виконання будівельно-монтажних робіт (без непрямих податків);
- реєстраційні збори, державне мито й аналогічні платежі, що здійснюються у зв'язку з придбанням або отриманням прав на об'єкт ОЗ;
- суми ввізного мита;
- суми непрямих податків у зв'язку з придбанням (створенням) ОЗ (якщо вони не відшкодовуються платникові);
- витрати зі страхування ризиків доставки ОЗ;
- витрати на транспортування, установку, монтаж, налагодження ОЗ;
- фінансові витрати, включення яких у собівартість кваліфікаційних активів передбачено П(С)БО 31;
- інші витрати, безпосередньо пов'язані з доведенням ОЗ до стану, в якому вони придатні для використання із запланованою метою.

Крім того, первісна вартість об'єкта ОЗ збільшується з одночасним створенням забезпечення на обґрунтовану розрахунком суму зобов'язання, яке відповідно до законодавства виникає в підприємства щодо демонтажу, переміщення цього об'єкта і приведення земельної ділянки, на якій він

розташований, у стан, придатний для подальшого використання, зокрема на передбачену законодавством рекультивацію порушених земель.

Визначення первісної вартості об'єкта ОЗ залежить від способу їх надходження на підприємство.

Придбаний за грошові кошти об'єкт ОЗ зараховується на баланс за первісною вартістю, яка складається з витрат, зазначених у п. 8 П(С)БО 7. Типові бухгалтерські проведення з придбання ОЗ за грошові кошти наведені у таблиці 1.4.

Таблиця 1.4 – Відображення в обліку операцій з придбання ОЗ за грошові кошти

№	Зміст господарської операції	Дт	Кт
1.	Одержано об'єкт ОЗ від постачальника.	15	631
2.	Відображений податковий кредит із ПДВ.	641	631
3.	Отримано транспортні послуги.	15	685
4.	Отримано роботи з установки, монтажу і налагодження об'єкта ОЗ.	15	685
5.	Сплачено постачальнику вартість обладнання.	631	311
6.	Сплачено підряднику вартість послуг і робіт.	685	311
7.	Відображено заробітну плату працівників, зайнятих установкою і монтажем.	15	661
8.	Відображено нарахування ЄСВ на заробітну плату працівників, зайнятих установкою і монтажем.	15	651
9.	Відображено вартість виробничих запасів, використаних при установці.	15	20
10.	Об'єкт ОЗ введено в експлуатацію.	10	15

Амортизація – це систематичний розподіл вартості, яка амортизується, необоротних активів протягом строку їх корисного використання (експлуатації).

Починають нараховувати амортизацію з місяця, наступного за місяцем, у якому об'єкт ОЗ став придатним для корисного використання, а якщо застосовується виробничий метод, то з дати, наступної за датою, на яку об'єкт ОЗ став придатним для корисного використання.

Нарахування амортизації тимчасово призупиняють на період переведення об'єкта ОЗ на реконструкцію, модернізацію, добудову, дообладнання,

консервацію.

Амортизацію припиняють нараховувати з місяця, наступного за місяцем вибуття об'єкта ОЗ (переведення його на реконструкцію, модернізацію, добудову, дообладнання, консервацію), а при використанні виробничого методу — з дати, наступної за датою виведення з експлуатації.

Інформацію про нараховану суму амортизації об'єктів ОЗ відображають за кредитом субрахунка 131 «Знос ОЗ». Одночасно зі збільшенням суми зносу збільшують суму витрат. Крім того, якщо ОЗ використовують для будівництва (виготовлення, модернізації) інших необоротних активів, сума амортизації може капіталізуватися (тобто збільшувати первісну вартість таких необоротних активів). Таким чином, на рахунках бухгалтерського обліку суму нарахованої амортизації відображають залежно від напрямку використання об'єктів ОЗ.

У бухгалтерському обліку заходи на поліпшення та ремонт ОЗ можуть відображатися по-різному. Насамперед враховується, чи приведуть вони до збільшення майбутніх економічних вигід, первісно очікуваних від використання об'єкта ОЗ.

Тобто якщо здійснюється поліпшення об'єкта ОЗ (модернізація, модифікація, добудова, дообладнання, реконструкція тощо), що приводить до збільшення майбутніх економічних вигід, первісно очікуваних від використання цього об'єкта, то відповідно до п. 14 П(С)БО 7 первісна вартість ОЗ збільшується на суму витрат, пов'язаних з поліпшенням об'єкта.

Модернізація, модифікація, побудова, дообладнання – це розширення окремих будівель і споруд, технічне переобладнання інших об'єктів, запровадження нової техніки й технології, механізація та автоматизація виробництва, які кожен окремо або в сукупності збільшують первісну вартість об'єкта ОЗ.

Витрати на проведення поліпшень об'єкта ОЗ у періоді їх здійснення групують за дебетом субрахунків 151 «Капітальне будівництво» і 152

«Придбання (виготовлення) ОЗ». Після закінчення робіт з поліпшення такого об'єкта суму витрат відносять на збільшення його первісної вартості — у дебет відповідних субрахунків рахунка 10.

Відповідно до П(С)БО 16 витрати на ремонт і технічне обслуговування ОЗ відносять до складу собівартості готової продукції (рахунок 23), загальновиробничих витрат (рахунок 91), адміністративних витрат (рахунок 92), витрат на збут (рахунок 93) та інших операційних витрат (рахунок 94).

Вибуття об'єктів ОЗ (списання з балансу) відбувається внаслідок їх продажу, ліквідації, безоплатної передачі, внеску до статутного капіталу, обміну при бартерних операціях, нестачі або невідповідності критеріям визнання активом.

Згідно з вимогами П(С)БО 27 об'єкти ОЗ, стосовно яких прийнято рішення про їх реалізацію, підлягають переведенню до складу необоротних активів, утримуваних для продажу. Для обліку таких активів призначено спеціальний субрахунок 286 «Необоротні активи та групи вибуття, утримувані для продажу».

При вибутті активу зі складу ОЗ (тобто списанні) його залишкову вартість відносять до складу інших витрат того звітного періоду, в якому сталося вибуття. При визначенні залишкової вартості в повному обсязі враховують і суму амортизації, нараховану в місяці вибуття об'єкта, тобто в останньому місяці його експлуатації.

Згідно з п. 40 додатку до Методичних рекомендацій №561 та Інструкцією №291 за дебетом субрахунку 976 «Списання необоротних активів» відображають також витрати, пов'язані з ліквідацією (демонтажем) об'єкта ОЗ (зарплату працівників, відрахування на соціальні заходи, послуги сторонніх організацій тощо).

Після ліквідації (демонтажу) ОЗ у розпорядженні підприємства залишаються запасні частини, комплектуючі та інші відходи. Вони

зараховуються на баланс підприємства залежно від напрямку подальшого використання за чистою вартістю реалізації або за ціною можливого використання.

Таким чином, бухгалтерський облік ОЗ повинен забезпечити правильне документальне оформлення та своєчасне відображення в облікових регістрах надходження, переміщення всередині установи, вибуття з установи ОЗ та надання повних і об'єктивних даних для здійснення контролю за збереженням та правильним використанням кожного об'єкта. Для цього кожне підприємство самостійно формує робочий план рахунків, який розробляється у відповідності до особливостей функціонування суб'єкта господарювання, його видів діяльності, структури тощо.

1.3 Теоретичні аспекти забезпечення обліку руху основних засобів

Дослідження генезису поняття «основні засоби» дає можливість стверджувати, що в перше про основні засоби підприємства згадується у працях французької школи на чолі з Гільбо А. та Леоте Е., які вважали, що актив включає основні засоби, оборотні засоби, витрачені засоби (вкладені в незакінчені процеси), засоби дебіторів і збитки. Вже у XVII–XX ст. Ла Порт М. запропонував класифікацію рахунків, де виділяв групу власності або майнових рахунків [58, с. 139]. Ця група виконувала специфічну господарську функцію управління ресурсами на підприємстві.

У XIX–XX ст. Вейцман Р.Я. (1870–1936) розділив усі активи на дві групи – засоби у фазі обігу та засоби у фазі виробництва – та розмежував на основні засоби, засоби в обігу, засоби поза обігом [58, с. 140].

У сучасних умовах розвитку української науки існує потреба більш

глибокого обґрунтування поняття «основні засоби» як економічної категорії. Дискусії навколо його тлумачення тривають із моменту введення терміну в науковий обіг, тому умотивування визначень та пошук перспективних напрямів досліджень є важливою проблемою сучасної економічної науки.

Дослідженню сутності та змісту поняття основних засобів як економічної категорії у сучасній науковій літературі присвячено багато наукових праць вітчизняних та зарубіжних учених. Відомі вчені-економісти вважають, що основні засоби є складовою частиною майна кожного суб'єкта господарювання незалежно від сфери діяльності та галузевої належності (таблиця 1.5).

Таблиця 1.5 – Тракткування сутності поняття «основні засоби» різними науковцями

Автор	Визначення
1	2
Бабіч В.В. [4, с. 11]	це сукупність матеріальних цінностей, що мають натуральну форму та тривалий час діють, як у сфері матеріального виробництва, так і у сфері нематеріального, втрачаючи свою вартість у міру зношення
Бутинець Ф.Ф. [6, с. 103]	матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання їх у процесі виробництва або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він перевищує один рік)
Довгалюк Н.В. [12, с. 8]	матеріальні активи підприємства будь-якої форми власності, що неодноразово використовуються у виробничих циклах та зберігають свою натуральну форму, переносячи свою вартість на вироблену продукцію частинами, строк використання яких перевищує один рік (операційний цикл)
Жадан Т.А. [13, с. 115]	матеріальні активи, які зберігають свою натуральну форму протягом всього корисного терміну експлуатації, що становить понад один рік (або операційний цикл, якщо він довший за рік), використовуються як під час здійснення господарської діяльності, так і під час виконання підприємством адміністративних чи соціально-культурних функцій та по частинах переносять свою вартість на результат власної діяльності виготовлений продукт, надану послугу або товар
Мішура В.Б. [38, с. 150]	це частина постійного виробничого капіталу, яка виступає у формі засобів праці та поступово, протягом багатьох виробничих циклів, переносить свою вартість на виготовлений продукт

Продовження таблиці 1.5

1	2
Неміш Ю.В. [41, с. 70]	це вартісно виражені ресурси, які утримуються суб'єктом господарювання з метою використання в процесі виробництва, постачання товарів і послуг, надання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних чи соціально-культурних функцій, очікуваний строк експлуатації яких становить не менше одного року чи визначається межами операційного циклу понад один рік. вартість яких зменшується в процесі використання
Пирог О.В. [47, с. 242]	є основою виробництва із притаманними їм фізичними властивостями. З точки зору активів підприємства, основні засоби повинні приносити у результаті свого використання економічну вигоду. Основні засоби є об'єктом капітальних вкладень, що характеризує взаємозв'язок процесу інвестування та основних засобів
Стельмах Х.П. [60, с. 82]	активи підприємства, що використовуються матеріальному та нематеріальному виробництвах (виготовленні товарів, наданні послуг) із можливим строком експлуатації більше одного року
Яковишина Н.А. [66, с. 781]	матеріальні активи, які зберігають свою натуральну форму протягом всього корисного терміну експлуатації, що становить понад один рік (або операційний цикл, якщо він довший за рік), використовуються як під час здійснення господарської діяльності, так і під час виконання підприємством адміністративних чи соціально-культурних функцій та по частинах переносять свою вартість на результат власної діяльності - виготовлений продукта, надану послугу або товар

Дослідження різних форм прояву сутності поняття, яке описує основні засоби підприємства свідчить, що основні засоби є основою активів та мають важливе значення для виробничої та господарської діяльності підприємства.

Отже, сучасні науковці під час розгляду цього поняття визначають такі його сутнісні характеристики:

- матеріальна форма активів;
- залучення у виробництво та реалізацію товарів;
- наявність незмінної натуральної форми;
- строк корисного використання більше одного року (або операційного циклу, якщо він перевищує один рік);
- перенесення вартості на заново створений продукт частинами в міру зношення;
- можливість надання в оренду іншим особам.

Основні засоби становлять основу матеріально-технічної бази більшості

підприємств, адже саме вони займають найбільшу питому вагу у структурі активів. Від прийнятих управлінських рішень щодо наявності, структури та руху основних засобів значно залежить ефективність функціонування підприємства загалом. Роль основних засобів у процесі виробництва, особливості їх відтворення в умовах ринкової економіки зумовлюють особливі вимоги до інформації про наявність, рух, структуру, стан та використання основних засобів.

Таблиця 1.6 – Основні нормативно-правові документи, що регулюють облік і аудит основних засобів

№	Нормативний документ	№ та дата	Коротка характеристика
1	2	3	4
1	Конституція України	№254к/96-ВР від 28.06.96 р.	Основа законодавчої системи України
2	Цивільний кодекс України	Постанова ВР України № 435-IV від 16.01.2003 р	Регулює цивільні правовідносини суб'єктів господарювання
3	Податковий кодекс України	№2755-VI від 02.12.2010р.	Визначає мінімально допустимі строки амортизації основних засобів
4	Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»	від 16.07.99 р. № 996-XIV	Регламентує правові засади регулювання, організації, ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності
5	Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність»	№ 2258-VIII від 21.12.2017	Визначає правові засади організації та методики проведення аудиту
6	Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 16 «Основні засоби» [32]	01.01.2012р.	Розкриває інформацію, що стосується визначення, визнання, оцінки, амортизації, визнання та розкриття інформації щодо основних засобів на міжнародному рівні
7	Положення стандарт бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби»	№92 від 27.04.200р.	Визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про основні засоби на національному рівні
8	Інструкція про застосування Плану рахунків бухобліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій	№ 291 від 30 листопада 1999 р.	Встановлює призначення і порядок ведення рахунків бухгалтерського обліку для узагальнення методом подвійного запису інформації про наявність і рух активів, капіталу, зобов'язань та факти діяльності підприємств.

Продовження таблиці 1.6

1	2	3	4
9	Інструкція про проведення інвентаризації основних засобів, грошових коштів, нематеріальних активів, ТМЦ документів та розрахунків.	від 11.08.94 р. №69	Регламентує проведення інвентаризації основних засобів, грошових коштів, нематеріальних активів, ТМЦ документів та розрахунків
10	Лист державної фіскальної служби щодо податкового обліку операцій з основними засобами	№15174/6/99-99-19-02-02-15 від 20.07.2019р.	Роз'яснює операції податкового обліку з основними засобами
11	Лист Міністерства фінансів України щодо методів амортизації об'єктів основних засобів та малоцінних необоротних матеріальних активів	№31-08410-07-27/22430 від 25.07.2013р.	Пояснює методи амортизації об'єктів основних засобів та малоцінних необоротних матеріальних активів
12	Лист Міністерства фінансів України щодо бухобліку основних засобів	№31-08410-07-10/30264 від 05.12.2011р.	Розкриває деякої інформації щодо бухгалтерського обліку основних засобів
13	Лист Міністерства фінансів України щодо бухобліку ремонту об'єктів основних засобів	№31-34000-20-9/32227 від 26.11.2009р.	Регламентує ремонту основних засобів та відображення у бухгалтерському обліку
14	Лист Міністерства фінансів України щодо бухобліку незавершених капітальних інвестицій	№31-34000-20-16/19422 від 16.07.2009р.	Визначає інформацію щодо бухгалтерського обліку незавершених капітальних інвестицій
15	Лист Міністерства фінансів України щодо відображення в бухобліку екологічного податку за утилізацію знятих з експлуатації транспортних засобів	№31-08410-07-27/32960 від 12.11.2013р.	Встановлює вимоги щодо відображення в бухгалтерському обліку екологічного податку за утилізацію знятих з експлуатації транспортних засобів
16	Лист Міністерства фінансів України щодо облікової політики та облікових оцінок	№31-08410-07-25/12004 від 14.05.2012р.	Розкриває інформацію щодо окремих моментів з облікової політики та облікових оцінок
17	Наказ Міністерства фінансів України про затвердження Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань	№879 від 02.09.2014р.	Встановлює вимоги щодо порядку інвентаризації основних засобів
18	Наказ Міністерства Статистики України від «Про затвердження типових форм первинного обліку»	№352 від 29.12.1995р.	Затверджує типові форми первинної облікової документації з обліку основних засобів

В Україні поняття основних засобів визначено документами нормативно-правового характеру, основними з яких є Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» [50] та Податковий кодекс України [48]. Відповідно до пункту 4 П(С)БО 7 «Основні засоби», «основні засоби – це матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання їх у процесі виробництва або постачання товарів, надання послуг, здачі в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік)» [50]. У даному визначенні вагомими є такі сутнісні характеристики поняття основних засобів: вони є матеріальними активами, використовуються в процесі виробництва або постачання товарів, надання послуг, надаються в оренду іншим особам, строк корисного використання більше року або операційного циклу (якщо він більше року). Отже, вагомою є така сутнісна характеристика, як використання основних засобів для здійснення адміністративних та соціально-культурних функцій. Діяльність підприємства спрямована на отримання прибутку в результаті виробництва продукції, реалізації товарів та надання послуг. Об'єктивними умовами існування підприємства є безперервний, постійно повторюваний процес виробництва та реалізації товарів, а основні засоби використовуються саме для забезпечення цієї безперервної економічної діяльності підприємства. Виходячи з головної мети функціонування підприємства, вважаємо дану сутнісну характеристику вагомою. Разом із тим у пп. 14.1.138 Податкового кодексу України зазначається: «Основні засоби – матеріальні активи, у тому числі запаси корисних копалин наданих у користування ділянок надр (окрім вартості землі, незавершених капітальних інвестицій, автомобільних доріг загального користування, бібліотечних і архівних фондів, матеріальних активів, вартість яких не перевищує 20000 гривень, невиробничих основних засобів і нематеріальних активів), що

призначаються платником податку для використання у господарській діяльності платника податку, вартість яких перевищує 20000 гривень і поступово зменшується у зв'язку з фізичним або моральним зносом та очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких з дати введення в експлуатацію становить понад один рік (або операційний цикл, якщо він довший за рік)» [48]. На відміну від визначення поняття основних засобів у П(с)БО 7 у Податковому кодексі практично не розкривається їх економічна сутність, наявна лише чітка вартісна межа віднесення активів до основних засобів (їх вартість повинна перевищувати 20000 грн.). У стандарті зазначена грань не встановлена, і підприємство саме вирішує, які з активів відносити до основних засобів. Така неузгодженість вартісної межі створює певні складнощі в обліковій політиці підприємства.

З огляду на в міжнародну практику, де облік основних засобів ведеться відповідно до Міжнародного стандарту бухгалтерського обліку 16 «Основні засоби», «основні засоби – це матеріальні об'єкти, що їх: утримують для використання у виробництві або постачанні товарів чи наданні послуг, для передачі в оренду або для адміністративних цілей; використовуватимуть, за очікуванням, протягом більше одного періоду» [36]. Вважаємо таке визначення періоду використання основних засобів, яке наведене у стандарті («протягом більше одного періоду»), є не досить чітким на відміну від П(с)БО 7, де період корисного використання становить більше одного року або одного операційного циклу.

Розвиток підприємства можливий лише за рахунок ефективного використання ним наявних економічних ресурсів, зокрема основних засобів, які мають важливе значення для будь-якого підприємства, адже саме вони становлять продуктивну частину його майна та забезпечують здійснення операційної діяльності.

Під час дослідження було сформовано порівняльну характеристику

податкового та бухгалтерського підходів щодо визнання основних засобів. Зазначене дозволяє стверджувати, що такі ознаки основних засобів, як матеріальність та строк корисного використання, в бухгалтерському та податковому законодавстві є повністю тотожними. Щодо підконтрольності, призначення та вартісної межі-бухгалтерський та податковий погляди мають значні відмінності у підходах.

Нормативно-правові акти різняться в трактуваннях поняття «основні засоби». Згідно з п. 4 Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» основні засоби підприємства – це матеріальні активи які підприємство утримує з метою використання їх у виробничому процесі або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних та соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за один рік).

Виходячи з визначення, зрозуміло, що основні засоби (крім землі) під впливом фізичних сил, технічних та економічних чинників вони поступово втрачають свої якості, тобто мають фізичний та моральний знос. Поступове перенесення вартості діючих основних засобів на готовий продукт та накопичення грошового фонду для заміни зношених об'єктів називається амортизацією. Підприємства самостійно обирають один із шести методів нарахування амортизації, визначаючи строки корисного використання об'єктів основних засобів.

Необхідною умовою раціональної організації обліку основних засобів є їх класифікація, тобто групування за певними ознаками в якісно однорідні групи. Основною для обліку є класифікація :за використанням (діючі, недіючі), приналежністю (власні, орендовані) та призначенням (виробничі невиробничі). Для податкового обліку важливою є класифікація за мінімально допустимих строків амортизації основних засобів.

РОЗДІЛ 2

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ОБЛІКОВІ АСПЕКТИ РУХУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ НА БУДІВЕЛЬНОМУ ПІДПРИЄМСТВІ ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА «ОЛІМП»

2.1 Організаційно-економічна характеристика підприємства

Базою дослідження для написання дипломної роботи було Товариство з обмеженою відповідальністю «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА «ОЛІМП», яке за видом економічної діяльності відноситься до будівельних підприємств.

Ідентифікаційний код ЄДРПОУ 42696089.

Підприємство ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА «ОЛІМП» зареєстроване у 2018 році за юридичною адресою: 031134, Україна, місто Київ, вул. Симиренка, будинок 36, офіс 300А.

Підприємство ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА «ОЛІМП» являється платником податку на додану вартість на загальних підставах (ПН 426960826553).

Товариство з обмеженою відповідальністю «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА «ОЛІМП» діє на підставі статуту, являється юридичною особою, має самостійний баланс, поточний та інші рахунки у банківських установах, круглу печатку, кутовий штамп з власним найменуванням, бланки, знак для товарів та послуг, іншу атрибутику юридичної особи, може від свого імені укласти договори, набувати майнові та пов'язані з ними немайнові права, нести обов'язки, бути позивачем та відповідачем в суді, господарському суді, третейському суді.

Товариство може створювати дочірні підприємства з правом юридичної

особи, відкривати філії та представництва з правом відкриття поточних та інших рахунків, затверджувати відповідні положення.

Товариство має право продавати, передавати безоплатно, обмінювати, здавати в оренду, юридичним та фізичним особам засоби виробництва та інші матеріальні цінності, використовувати та відчужувати їх іншим шляхом, якщо це не суперечить законодавству України.

Керівництво поточною діяльністю здійснює Директор.

Контроль за фінансовою та господарською діяльністю Товариства здійснюється Ревізійною комісією.

Трудовий колектив Товариства становлять усі громадяни, які своєю працею беруть участь в його діяльності на основі трудового договору, а також інших форм, що регулюють трудові відносини працівника з Товариством.

Товариство самостійно встановлює форми оплати праці, розмір заробітної плати, а також інших видів винагороди працівників.

Трудовий колектив підприємства станом на 31.12.21 р складає 38 осіб, які зайняті в діяльності підприємства.

Підприємство володіє значним інтелектуальним потенціалом, має дружні, тісні стосунки з партнерами, оснащене сучасними інформаційними засобами діяльності і управління, облік і управління діяльністю здійснюються за допомогою комп'ютерної мережі.

ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА «ОЛІМП» створене на приватній власності його засновників. Діяльністю підприємства управляє Директор та його заступники: комерційний директор, фінансовий директор.

Організаційна структура підприємства є лінійно-функціональною. Лінійному керівнику в розробці відповідних рішень, програм, планів допомагають його функціональні замісники. Вони проводять свої рішення через вище керівництво і доводять їх до виконавців нижчого рівня, їх роль на підприємстві дуже значна, оскільки вони здійснюють технічну підготовку

діяльності, розробляють варіанти рішень питань, пов'язаних з керівництвом діяльності, звільняють голову правління від планування, фінансових розрахунків, матеріально-технічного забезпечення тощо.

До переваг лінійно-функціональної організаційної структури управління належать: швидка реалізація управлінських рішень; висока спеціалізація, що призводить до підвищення ефективності роботи функціональних служб; існує можливість маневрування ресурсами.

Головними недоліками такої організаційної системи є недостатня гнучкість при вирішенні нових завдань; ускладнена координація діяльності функціональних підрозділів з упровадженні нових програм; ускладнена реалізація внутрішньовиробничих конструкторських і технологічних новацій без залучення керівників вище ланки; надмірний розвиток вертикальної складової системи управління.

Управління фінансовою діяльністю здійснює фінансовий директор. Разом з директором він несе відповідальність за фінансовий стан підприємства. Облік діяльності фірми здійснює головний бухгалтер.

Комерційний директор здійснює оперативне планування, реалізацію поставлених завдань, вносить відповідні корективи та здійснює контроль за процесом виконання плану.

Взагалі, економічна служба побудована на принципі максимального врахування динаміки навколишнього середовища. Виходячи з цього, комерційний директор здійснює ціноутворення, прогнозування, економічний аналіз та управління персоналом. Свою діяльність, виходячи з стратегії розвитку підприємства, що визначає директор, він будує на основі інформації, отриманої від фінансового директора, начальника відділу постачання та головного бухгалтера.

Діяльність, зазначена у статуті ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА «ОЛІМП» дуже різноманітна і має багато розгалужень.

Основними видами діяльності (за кодами КВЕД) є:

41.20 Будівництво житлових і нежитлових будівель

42.91 Будівництво водних споруд

42.99 Будівництво інших споруд, н.в.і.у.

43.11 Знесення

43.12 Підготовчі роботи на будівельному майданчику

43.21 Електромонтажні роботи

43.22 Монтаж водопровідних мереж, систем опалення та кондиціонування

43.29 Інші будівельно-монтажні роботи

43.31 Штукатурні роботи

43.33 Покриття підлоги й облицювання стін

43.34 Малярні роботи та скління

43.39 Інші роботи із завершення будівництва

43.91 Покрівельні роботи

43.99 Інші спеціалізовані будівельні роботи, н.в.і.у.

46.63 Оптова торгівля машинами й устаткуванням для добувної промисловості та будівництва

42.11 Будівництво доріг і автострад

42.13 Будівництво мостів і тунелів

42.21 Будівництво трубопроводів

42.22 Будівництво споруд електропостачання та телекомунікацій

Техніко-економічні показники діяльності підприємства дозволяють оцінити організацію виробництва, технологічний рівень, рівень продуктивності праці, ефективність матеріальних, трудових, фінансових затрат.

Проведемо аналіз техніко-економічних показників ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА «ОЛІМП» за 2019-2021 роки (таблиця 2.1) за даними фінансової звітності.

Таблиця 2.1 – Аналіз економічних показників «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА «ОЛІМП» за 2019-2021 рр.

Показники	Роки			Відхилення абсолютне (+,-)		Відхилення відносне, %	
	2019	2020	2021	2020 до 2019	2021 до 2020	2020 до 2019	2021 до 2020
Чистий дохід від реалізації, тис. грн.	56035	31070,0	59180,0	-24965	+28110	-44,6	+90,5
Разом доходи, тис. грн.	56037	31072,0	59191,0	-24965	+28119	-44,6	+90,5
Собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	54746	27493,0	55235,0	-27253	+27742	-49,8	+200,9
Разом витрати, тис. грн.	54863	27602,0	55354,0	-27261	+27752	-49,7	+100,5
Фінансовий результат до оподаткування, тис. грн.	1174,0	3470,0	3837,0	+2296	+367	+195,6	+10,6
Чистий прибуток, тис. грн.	962,7	2845,4	3146,3	+1882,7	+300,9	+195,6	+10,6
Вартість необоротних активів, тис. грн.	41999	55700	54408	+13701	-1292	+32,6	-2,3
Матеріаломісткість продукції, %	40,5	41,2	39,8	+0,7	-1,4	+1,7	-3,4
Рентабельність продукції, %	1,8	10,3	5,5	+8,5	-4,8	+472,2	-46,0
Рентабельність необоротних активів, %	2,3	5,1	5,8	+2,8	+0,7	+121,7	+13,7
Витрати на 1 грн. реалізованої продукції, коп.	0,98	0,89	0,94	-0,09	+0,05	-9,2	+5,6

За даними таблиці 2.1 можна побачити, що чистий дохід від реалізації мав найбільше значення в 2021 році, що показує позитивну тенденцію. Даний показник є більшим показника 2020 року на 28110 тис. грн. (або 90,5%). Збільшення темпів відбувається за рахунок росту ринку будівельних послуг, що було розглянуто вище. Собівартість реалізованої продукції в 2021 році становила 55235 тис. грн., даний показник збільшився за останній рік на 27742 тис. грн., що пояснюється темпом зростання реалізації будівельних послуг та цін на них.

Відносно реалізованих послуг варто відмітити, що 2020 рік був для підприємства не досить вдалим-доходи та витрати знизались відносно 2019

року майже вдвічі. Це пояснюється тим, що субпідрядник скасував будівельний контракт на значну суму. Разом з тим, слід відмітити позитивну тенденцію у щорічному зростанні чистого прибутку за досліджуваній період. Так, у 2020 році чистий прибуток підприємства збільшився на 1882,7 тис. грн. (або на 195,6%) відносно попереднього року, а у 2021 році спостерігалось зростання зазначеного показника на 300,9 тис. грн. (або на 10,6%).

Вартість необоротних активів складала в 2020 році 55700 тис. грн., що перевищує показник 2019 року на 13701 тис. грн. (або на 32,6%). У 2021 році значення вартості необоротних активів знизилось на 1292 тис. грн. (або на 2,3%) через списання зношених основних засобів. Матеріаломісткість продукції зросла у 2020 році відносно 2019 року та складала 42,1%, що має високе значення. В 2021 році цей показник знизився на 1,4%. Рентабельність продукції, що визначається як відношення чистого прибутку до собівартості реалізованої продукції мало максимальне значення у 2020 році -10,3%. Протягом 2021 року цей показник зазнав зниження на 4,8%. Рентабельність необоротних активів, що визначається як відношення чистого прибутку до середньорічної вартості активів підприємства поступово збільшується у досліджуваному періоді та складає 5,8%. Даний показник за 2021 рік збільшився на 0,7%. Витрати на 1 гривню наданих будівельних послуг, які визначаються як відношення різниці чистого доходу та чистого прибутку до чистого доходу складають в 2021 році 94 копійки, що більше за значення 2020 року на 5 копійок.

Надалі вважаємо за доцільне провести аналіз фінансового стану підприємства, для проведення якого обрано найбільш вагомні показники.

Коефіцієнт поточної ліквідності (К.п.л.) – це відношення оборотних активів до поточних зобов'язань підприємства і показує достатність ресурсів підприємства, які можуть бути використані для погашення його поточних зобов'язань (таблиця 2.2).

Таблиця 2.2 – Аналіз коефіцієнту поточної ліквідності (покриття) ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА «ОЛІМП» за 2019-2021 рр.

Показник	2019	2020	2021	Абсолютне відхилення (+,-)		Орієнтовне позитивне значення
				2020/2019	2021/2020	
Коефіцієнт поточної ліквідності (покриття)	1,11	1,13	1,28	+0,02	+0,15	1,0-2,0

Як видно із розрахунків, на 1 гривню поточних зобов'язань підприємства припадає 1,11 грн оборотних активів у 2019 році; 1,13 грн. у 2020 році та 1,28 грн. у 2021 році. Значення коефіцієнта знаходиться у межах орієнтовно позитивного діапазону, що свідчить про достатність ресурсів, які можуть бути використані для своєчасного погашення підприємством поточних зобов'язань. Крім того, у досліджуваному періоді значення Коефіцієнта поточної ліквідності зростало, що можна прокоментувати, як позитивну тенденцію.

Коефіцієнт швидкої ліквідності враховує якість оборотних активів і є більш значимим показником ліквідності, оскільки при його розрахунку враховуються найбільш ліквідні поточні активи) (таблиця 2.3).

Таблиця 2.3 – Аналіз коефіцієнту швидкої ліквідності ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА «ОЛІМП» за 2019-2021 рр.

Показник	2019	2020	2021	Абсолютне відхилення (+,-)		Орієнтовне позитивне значення
				2020/2019	2021/2020	
Коефіцієнт швидкої ліквідності	1,01	1,06	1,22	+0,05	+0,16	>0,2

Дані таблиці 2.3 свідчать, що протягом досліджуваного періоду Коефіцієнт швидкої ліквідності також мав тенденцію до зростання, що є позитивним для підприємства. Так, у 2019 році на 1 гривню поточної заборгованості припадало 1,01 грн. ліквідних активів, в 2020 році цей показник мав значення 1,06, а у 2021 році збільшився до 1,22. В цілому, показник

коефіцієнта швидкої ліквідності протягом досліджуваного періоду, знаходиться у межах орієнтовно позитивного значення.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності К.а.л. розраховується як відношення найбільш ліквідної частини оборотних активів: грошових коштів та короткострокових фінансових вкладень до поточних зобов'язань (табл. 2.4).

Таблиця 2.4 – Аналіз коефіцієнту абсолютної ліквідності ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА «ОЛІМП» за 2019-2021 рр.

Показник	2019	2020	2021	Абсолютне відхилення (+,-)		Орієнтовне позитивне значення
				2020/2019	2021/2020	
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,22	0,26	0,31	+0,04	+0,05	0,25-0,5

За даними табл. 2.4 видно, що грошова платоспроможність підприємства протягом звітного періоду поступово зростає та знаходиться в межах орієнтовно позитивних значень, що свідчить про повну можливість підприємства здійснити негайні розрахунки грошовими коштами та поточними зобов'язаннями.

Для аналізу забезпечення структури власного капіталу фінансової стійкості підприємству визначено коефіцієнт фінансової незалежності (автономії) (таблиця 2.5).

Таблиця 2.5 – Аналіз фінансової незалежності ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА «ОЛІМП» за 2019-2021 рр.

Показник	2019	2020	2021	Абсолютне відхилення (+,-)		Орієнтовне позитивне значення
				2020/2019	2021/2020	
Коефіцієнт фінансової незалежності	0,25	0,26	0,41	+0,04	+0,05	0,25-0,5

З наведених в таблиці 2.5 даних видно, що доля власного капіталу Товариства у загальній сумі засобів, авансованих у його діяльність, протягом

2019-2021 рр. поступово збільшується та знаходиться в межах рекомендованих значень, що є достатньо позитивним фактором.

Коефіцієнт рентабельності активів показує рівень ефективності використання підприємством своїх активів для отримання прибутку (таблиця 2.6).

Таблиця 2.6 – Аналіз рентабельності активів ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА «ОЛІМП» за 2019-2021 рр.

Показник	2019	2020	2021	Абсолютне відхилення (+,-)		Орієнтовне позитивне значення
				2020/2019	2021/2020	
Коефіцієнт рентабельності активів	0,01	0,02	0,04	+0,01	+0,02	>0

Рентабельності активів характеризує ефективність використання активів і показує, скільки підприємство отримувало прибутку з вкладених ресурсів. Показник знаходиться в межах рекомендованих значень, але його показники низькі, хоча й мають динаміку до зростання протягом досліджуваного періоду.

Найбільш узагальнену оцінку фінансової стійкості підприємства дає коефіцієнт співвідношення позичкового капіталу і власного (таблиця 2.7).

Таблиця 2.7 – Аналіз співвідношення позичкового і власного капіталу ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА «ОЛІМП» за 2019-2021 рр.

Показник	2019	2020	2021	Абсолютне відхилення (+,-)		Орієнтовне позитивне значення
				2020/2019	2021/2020	
Коефіцієнт співвідношення позичково і власного капіталу	0,2	0,24	0,3	+0,04	+0,06	>0,2-0,25

Розрахунки свідчать, що на кінець 2021 року на кожну 1 гривню власних коштів, вкладених в активи підприємства, припадає 0,3 грн. позикових коштів.

Збільшення коефіцієнту співвідношення позичкового капіталу і власного на протязом досліджуваного періоду свідчить про зниження фінансової стійкості підприємства на що керівництву слід звернути увагу.

2.2 Організація обліку руху основних засобів та відображення її результатів в бухгалтерському обліку

Від того, як організовано бухгалтерський облік на підприємстві, як він виконує свої реєстраційно-контрольні функції, значною мірою залежить рівень економічного стану підприємства. Чим раціональніше організовано бухгалтерський облік на підприємстві, чим менше він потребує затрат праці облікових працівників, тим більше залишається у них часу для аналізу і контролю.

Бухгалтерський облік на ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА «ОЛІМП» ведеться безперервно з моменту реєстрації підприємства. Питання організації бухгалтерського обліку на ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА «ОЛІМП» перебувають у компетенції директора підприємства у відповідності з чинним законодавством та установчими документами. Для забезпечення ведення обліку на ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА «ОЛІМП» було укомплектовано штат бухгалтерської служби на чолі з головним бухгалтером.

Головний бухгалтер ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА «ОЛІМП» призначений наказом директора. Він несе відповідальність за організацію бухгалтерського обліку та забезпечення реєстрації фактів здійснення всіх господарських операцій у первинних документах, збереження опрацьованих документів, реєстрів і звітності протягом встановленого терміну. Відповідно до ч. 7 ст. 8. Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» та посадової

інструкції до обов'язків головного бухгалтера відноситься:

- забезпечення дотримання на підприємстві встановлених єдиних методологічних засад бухгалтерського обліку, складання та подання в установлені строки фінансової звітності;
- організація контролю за відображенням на рахунках бухгалтерського обліку всіх господарських операцій;
- участь в оформленні матеріалів, пов'язаних із нестачею та відшкодуванням втрат від нестачі, крадіжки та псування активів підприємства;
- забезпечення перевірки стану бухгалтерського обліку у філіях, представництвах, відділеннях й інших відокремлених підрозділах підприємства.

При організації бухгалтерського обліку на ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА «ОЛІМП» значну увагу приділено формуванню облікової політики, веденню документообігу та організації роботи облікового апарату.

Облікова політика – це сукупність принципів, методів і процедур, що використовуються підприємством для складання та подання фінансової звітності, тобто це вибір самим підприємством певних і конкретних методик, форми і техніки ведення бухгалтерського обліку, виходячи з діючих нормативних актів і особливостей діяльності підприємства.

Відповідно до облікової політики документообіг підприємства регулюється відповідними організаційно-розпорядчими документами, виданими посадовими особами у межах наданих їм повноважень. До таких документів відносяться, зокрема (але не виключно):

- про делегування повноважень на право підпису документів;
- про бухгалтерську службу;
- про проведення інвентаризації та створення постійної та робочих інвентаризаційних комісій;
- про маркетингову та збутову політику;
- про перелік посад, які мають право користуватися корпоративним

мобільним зв'язком;

- про порядок архівування документів, тощо.

Під документообігом розуміють організовану систему створення, перевірки та обробки первинних документів в бухгалтерському обліку від моменту їх створення до передачі в архів. Стадії документообігу ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА «ОЛІМП» схематично відображено на рисунку 2.1.

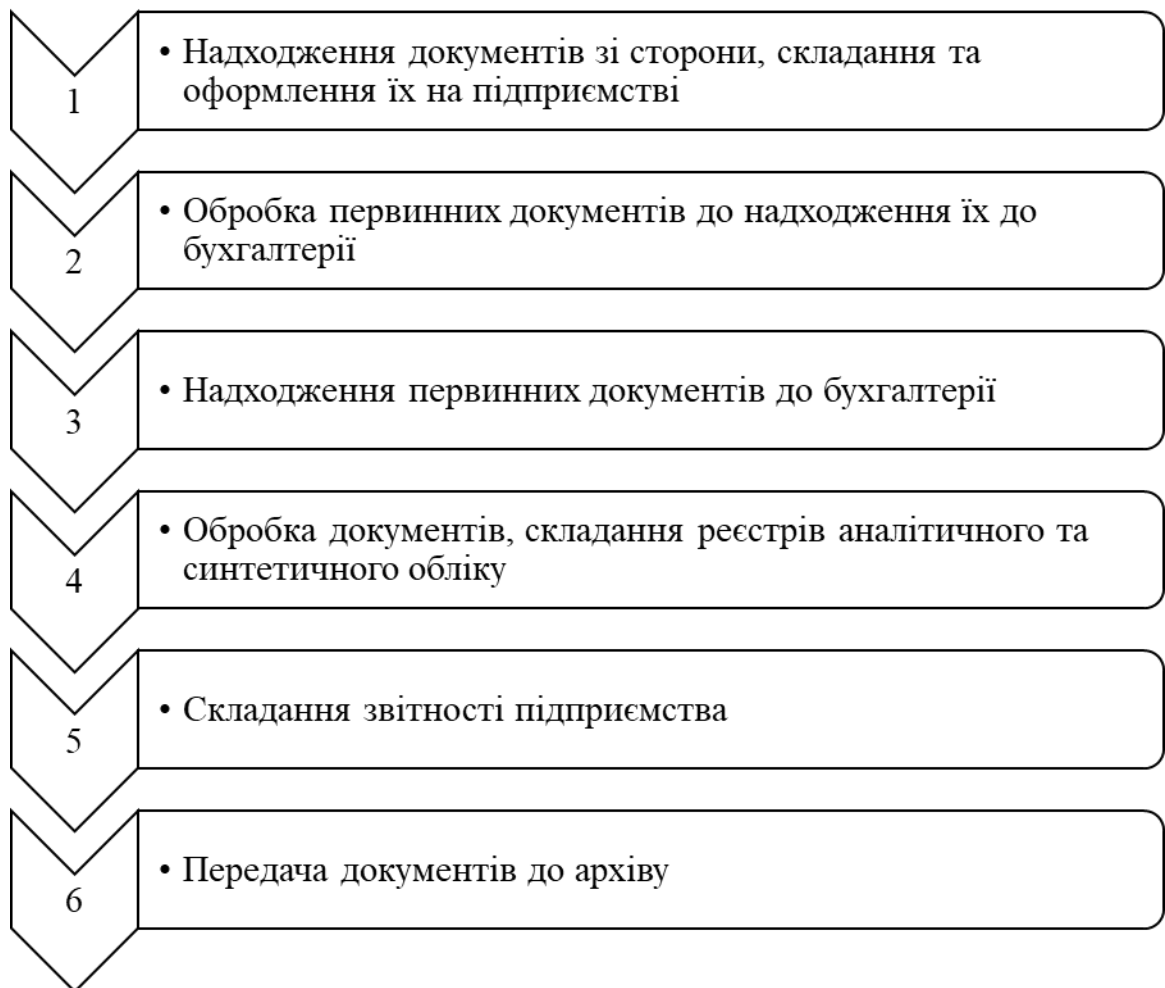

Рисунок 2.1 – Стадії організації документообігу на ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА «ОЛІМП»

Товариство веде бухгалтерський облік господарських операцій щодо майна і результатів своєї діяльності в натуральних одиницях і в узагальненому

грошовому виразі безперервного документального і взаємопов'язаного їх відображення. Єдиною валютою ведення бухгалтерського обліку на підприємстві є грошова одиниця України. Бухгалтерський облік господарських операцій здійснюється методом подвійного запису згідно з Планом рахунків бухгалтерського обліку у відповідних журналах-ордерах та аналітичних відомостях.

Фінансова звітність ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА «ОЛІМП» за досліджуваній період складена згідно облікових реєстрів, дані в яких відображені на підставі первинних документів. Протягом досліджуваного періоду підприємство складало фінансову звітність за скороченою формою (Додаток В).

Бухгалтерський облік ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА «ОЛІМП» ведеться з застосуванням плану рахунків, затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 30.11.99 р. № 291 «Про затвердження плану рахунків бухгалтерського обліку та Інструкції по його застосуванню», та у відповідності до вимог Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» № 996-XIV від 16.07.99р., затверджених Положень (стандартів) бухгалтерського обліку та інших законодавчих та нормативно - правових документів з питань організації бухгалтерського обліку за допомогою бухгалтерського програмного забезпечення. Загальна схема організації обліку на ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА «ОЛІМП» наведено на рисунку 2.2.

В Товаристві «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА «ОЛІМП» облікова політика протягом 2021 року була незмінна.

Організація бухгалтерського обліку на підприємстві має бути такою, щоб забезпечити мінімальний шлях збирання й обробки інформації: мінімальну кількість операцій і документів, максимальну ефективність праці виконавців.

Підвищення аналітичності та оперативності бухгалтерського обліку багато в чому залежить від раціональної організації роботи облікового апарату.

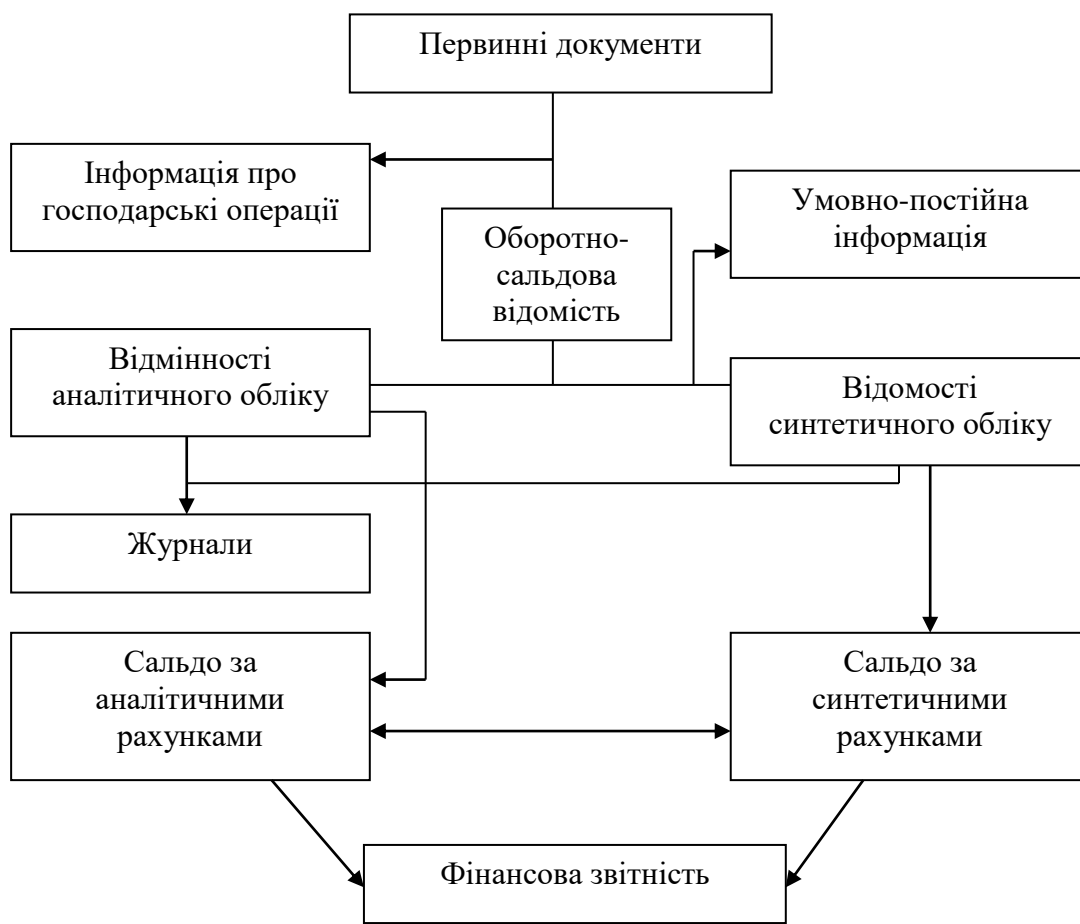

Рисунок 2.2 – Схема організації обліку на ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА
«ОЛІМП»

До засад раціональної організації бухгалтерського обліку ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА «ОЛІМП» відносяться:

- чітка структура бухгалтерського апарату;
- ефективний розподіл обов'язків між співробітниками;
- правильна організація робочого місця;
- додержання схеми документообігу;
- своєчасність складання бухгалтерської документації;
- систематичне підвищення кваліфікації облікових працівників.

Всі господарські на ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА «ОЛІМП» операції своєчасно документуються. Документація відіграє важливу роль в управлінні

діяльністю підприємства, а саме:

- дає уявлення про фактичний стан господарських засобів та їх зміни у процесі кругообігу засобів;
- забезпечує прозорість у роботі підприємства та контроль наявності та руху майна і коштів;
- є юридичним (правовим) свідченням господарських операцій, що здійснюються;
- є важливим джерелом контролю для зовнішніх і внутрішніх користувачів при проведенні ревізії, аудиту, аналізу господарської діяльності.

На підприємстві застосовується для ведення бухгалтерського обліку спеціалізована комп'ютерна програма «BAS Бухгалтерія».

Бухгалтерія оснащена системою Клієнт-Банк, яка обслуговує всі платежі в безготівковій формі.

Бухгалтерська служба ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА «ОЛІМП» на чолі з головним бухгалтером є одним з провідних підрозділів управлінської структури підприємства, яка забезпечує формування повної і достовірної інформації про результати діяльності та майновий стан підприємства, необхідної для прийняття ефективних рішень, здійснення контролю за використанням матеріальних, трудових, фінансових ресурсів і попередження негативних явищ у господарській діяльності. Цим обумовлено місце бухгалтерської служби в системі інформаційних потоків підприємства.

Працівники бухгалтерської служби здійснюють контроль за діяльністю матеріально-відповідальних осіб, перевіряють їх звітність, беруть участь в інвентаризації цінностей. На обліковий підрозділ ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА «ОЛІМП» покладається обов'язок не лише здійснювати контроль за правильністю оформлення первинних документів, а й за відповідність їх змісту чинному законодавству. Облікові працівники відповідають за збереженість бухгалтерської документації на всіх етапах документообігу, за своєчасність

представлення бухгалтерської звітності відповідним користувачам.

Гроші по касових ордерах на ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА «ОЛІМП» приймаються і видаються тільки в день їх оформлення. При завершенні операцій касир зобов'язаний підписати усі прибуткові та видаткові касові ордери, а ті документи, які до них додаються, - погасити штампом або надписом: на прибуткових документах – «отримано», а на видаткових – «сплачено», вказавши дату.

Оплата праці, виплата допомоги по тимчасовій непрацездатності, премій тощо проводиться бухгалтером за платіжними відомостями, з перерахуванням коштів на рахунок кожного працівника.

Прибуткові та видаткові касові ордери чи документи, що їх замінюють, реєструються бухгалтерією в журналі реєстрації прибуткових та видаткових касових ордерів (форма № КО-3).

Всі факти надходження і вибуття готівки на підприємстві відображаються в касовій книзі – документ установленої форми, що застосовується для здійснення первинного обліку готівки в касі ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА «ОЛІМП». В ній у хронологічній послідовності відображається витрачання і надходження готівки, що дає можливість контролювати рух коштів підприємства. Записи в касовій книзі здійснюються касиром ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА «ОЛІМП» одразу ж після отримання або видачі грошей по кожному ордеру або по документах, які його замінюють.

В кінці кожного робочого дня бухгалтер-касир підводить підсумки операцій за день, визначає залишок готівки в касі на наступне число і складає звіт касира – документ, який є відривним аркушем касової книги з доданими прибутковими та видатковими касовими документами, що передається касиром підприємства до бухгалтерії.

Інвентаризація активів і зобов'язань проводиться на ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА «ОЛІМП» згідно з обліковою політикою щороку перед складанням

річної фінансової звітності станом на 01 грудня року, за який складається фінансова звітність.

Розрахунок вартості залишків покупних товарів, сировини, матеріалів, комплектуючих виробів, напівфабрикатів, малоцінних необоротних матеріальних активів, предметів на складах, у незавершеному виробництві та залишках готової продукції здійснюють на ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА «ОЛІМП» щомісячно, за методом середньозваженої собівартості. Дані методологічні положення оформлені наказом Про облікову політику.

Вартість малоцінних та швидкозношуваних предметів, що передані в експлуатацію, виключається зі складу активів (списується з балансу із нарахуванням зносу в розмірі 100% при передачі їх в експлуатацію) з подальшою організацією оперативного кількісного обліку таких предметів за місцями експлуатації і відповідними матеріально-відповідальними особами протягом строку їх фактичного використання (до моменту їх повної ліквідації, списання з балансу). Малоцінні і швидкозношувані предмети вартістю до 100 грн. за одиницю при передачі їх в експлуатацію за балансом не враховуються (окрім приладів обліку та спецодягу).

Суму транспортно-заготівельних витрат включається до первісної вартості запасів.

Отже, ми можемо зробити висновок, що стан організації бухгалтерського обліку на ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА «ОЛІМП» відповідає всім діючим нормам і реалізовується відповідно з обліковою політикою, яка діє на досліджуваному підприємстві.

З метою забезпечення ефективного використання та контролю за станом основних засобів на ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА «ОЛІМП» здійснюється їх фінансовий облік. Виходячи з того, що до основних засобів відносяться матеріальні активи, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він триває більше

одного року), основними завданнями бухгалтерського обліку основних засобів на ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА «ОЛІМП» є:

- документальне оформлення та відображення в облікових регістрах надходження основних засобів;
- обчислення та відображення в обліку суми амортизації основних засобів;
- визначення результатів ліквідації основних засобів;
- облік витрат на ремонт основних засобів;
- переоцінка та інвентаризація основних засобів.

Облік основних засобів на ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА «ОЛІМП» організований на всіх етапах їх руху (рисунок 2.3).

Рисунок 2.3 – Схема організації обліку основних засобів на ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА «ОЛІМП»

Облік надходження, експлуатації, передачі в ремонт, оренду, нарахування

амортизації та списання основних засобів оформлюється відповідними первинними документами, що затверджено наказом Міністерства статистики України від 29.12.1995 № 352. Важливим моментом організації обліку основних засобів на ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА «ОЛІМП», є правильне заповнення первинних документів основні вимоги до якого розкриті в Положенні про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку, затвердженім наказом Міністерства фінансів України від 24.05.1995 № 88.

В основі належної організації бухгалтерського обліку основних засобів на ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА «ОЛІМП», у відповідності з нормативною базою України, є внутрішній нормативний документ підприємства про облікову політику.

Наведемо порядок оформлення основних первинних документів з синтетичного обліку основних засобів на ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА «ОЛІМП».

Форма ОЗ-1 «Акт приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів» застосовується для оформлення зарахування до складу основних засобів окремих об'єктів, для обліку введення їх в експлуатацію, для оформлення внутрішнього переміщення основних засобів із однієї ділянки в іншу, для оформлення передачі основних засобів зі складу (із запасів) в експлуатацію, а також для виключення із складу основних засобів при передачі іншому підприємству (організації).

При оформленні приймання основних засобів акт (накладна) складається в одному примірнику на кожний окремий об'єкт приймальною комісією, призначеною розпорядженням (наказом) керівника підприємства (організації). Складання загального акта для оформлення приймання декількох об'єктів основних засобів допускається лише при обліку господарського інвентарю, інструменту, обладнання тощо, якщо ці об'єкти однотипні, мають однакову вартість та прийняті в одному календарному місяці. Акт (накладна), після його

оформлення, з прикладеною технічною документацією, що відноситься до даного об'єкта, передається до бухгалтерії підприємства, підписується головним бухгалтером та затверджується керівником підприємства, організації чи особами, на те уповноваженими. Підтвердженням надходження основних засобів на ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА «ОЛІМП» від постачальників є Прибуткова накладна.

При оформленні внутрішнього переміщення основних засобів акт виписується у двох примірниках працівником відділу який передає основні засоби. Перший примірник з розпискою одержувача та особи, яка передає основні засоби направляється до бухгалтерії, а другий – відділу, який передав. Щодо складського обліку основних засобів на досліджуваному підприємстві, можна відмітити що, на підприємстві отримання основних засобів зі складу оформлюється вимогами, які реєструються у Реєстрах з вибуття основних засобів зі складу, що складаються щомісяця.

При передачі основних засобів іншому підприємству за плату акт складається у трьох примірниках: перші два у підприємства, що здає (де перший примірник додається до звіту, а другий – до повідомлення на передачу та для акцепту), третій примірник передається особі, що приймає основні засоби.

Форма ОЗ-2 «Акт приймання-здачі відремонтованих, реконструйованих та модернізованих об'єктів» застосовується для оформлення приймання-здачі основних засобів із ремонту, реконструкції та модернізації. Якщо на ремонт основних засобів використовувалися запчастини, підприємство це оформлює актом на списання запчастин.

Акт, підписаний працівником цеху (відділу), що уповноважений на приймання основних засобів, та представником цеху (підприємства), який виконував ремонт, реконструкцію та модернізацію, здають до бухгалтерії підприємства (організації). Акт підписується головним бухгалтером та затверджується керівником підприємства, організації чи особами на те

уповноваженими. До технічного паспорта відповідного об'єкта основних засобів повинні бути внесені необхідні зміни до характеристики об'єкта, пов'язані з капітальним ремонтом, реконструкцією та модернізацією.

Якщо ремонт, реконструкцію або модернізацію виконує стороннє підприємство, акт складають у двох примірниках. Другий примірник передають підприємству, що виконує ремонт, реконструкцію, модернізацію.

Форма ОЗ-3 «Акт списання основних засобів» застосовується для оформлення вибуття основних засобів (крім автотранспортних засобів) при повному або частковому їх списанні. Акт складається у двох примірниках комісією, призначеною керівником ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА «ОЛІМП». Перший примірник акту передають до бухгалтерії, другий залишається у особи, відповідальної за зберігання основних засобів та є підставою для здачі на склад ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА «ОЛІМП» запчастин, що залишилися в результаті їх списання, а також матеріалів, металобрухту тощо.

Витрати по списанню, а також вартість матеріальних цінностей, що надійшли від зносу та розбирання будинків, споруд, демонтажу обладнання тощо, відображають в акті в розділі «Розрахунок результатів списання об'єктів». Крім того, на підприємстві заповнюється документ «Розрахунок списання об'єкта».

Форма ОЗ-4 «Акт на списання автотранспортних засобів» застосовується ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА «ОЛІМП» для оформлення списання автомобіля вантажного чи легкового, причепа чи напівпричепа при їх ліквідації. Акт складається у двох примірниках та підписується комісією, що призначається керівником автогосподарства (підприємства) і затверджується керівником підприємства (організації) чи особою, на те уповноваженою. Перший примірник передається до бухгалтерії, другий залишається у особи, відповідальної за зберігання основних засобів, та є підставою для здачі на склад матеріальних цінностей та металобрухту, що залишився в результаті списання.

Витрати по списанню, а також вартість матеріальних цінностей, що надійшли від розбирання автотранспортних засобів, відображають в розділі «Розрахунок результатів списання автомобіля (причепи, напівпричепи)».

Форма ОЗ-5 «Акт про установку, пуск та демонтаж будівельної машини» застосовується на ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА «ОЛІМП» для оформлення передачі, установки та пуску будівельних машин та наступного їх демонтажу і передачі на склад.

Форма ОЗ-6 «Інвентарна картка обліку основних засобів» застосовується для обліку всіх видів основних засобів, а також для групового обліку однотипних об'єктів основних засобів, що надійшли в експлуатацію в одному календарному місяці та таких, що мають одне і те ж виробничо-господарське призначення, технічну характеристику та вартість.

Інвентарна картка ведеться в бухгалтерії ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА «ОЛІМП» на кожний об'єкт основних засобів. Форма заповнюється в одному примірнику на основі «Акта (накладної) приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів» (форма ОЗ-1), технічної та іншої документації.

Підставою для відміток про вибуття об'єктів основних засобів при передачі їх іншому підприємству (організації), а також про переміщення в середині підприємства є «Акт (накладна) приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів» (форма № ОЗ-1); при списанні об'єкта основних засобів внаслідок старіння чи зносу – «Акт на списання основних засобів» (форма № ОЗ-3). Записи про закінчені роботи по добудові, дообладнанні, реконструкції та модернізації, ремонту об'єкта ведуться в картці на підставі «Акта приймання-здачі відремонтованих, реконструйованих та модернізованих об'єктів» (форма № ОЗ-2).

У розділі «Коротка індивідуальна характеристика об'єкта» записуються тільки основні якісні та кількісні показники основного об'єкта, а також найважливіші прибудови, пристосування та приналежності, що відносяться до

нього, обмежуючись двома-трьома найбільш важливими для даного об'єкта якісними показниками виключаючи дублювання даних, що є на підприємстві (організації), технічної документації на даний об'єкт.

Форма ОЗ-7 «Опис інвентарних карток по обліку основних засобів» застосовується для реєстрації інвентарних карток обліку основних засобів. Опис складається в одному примірнику бухгалтерією в цілях контролю за зберіганням інвентарних карток. Записи ведуться в розрізі класифікаційних груп (видів) основних засобів.

На основі підсумкових даних цих карток заповнюються звітні форми з руху основних засобів.

Форма ОЗ-9 «Інвентарний список основних засобів» застосовується для пооб'єктного обліку основних засобів за місцем їх знаходження (експлуатації) по матеріально-відповідальних особах.

Дані пооб'єктного обліку основних засобів за місцями їх знаходження (експлуатації) повинні бути тотожні записам в інвентарних картках обліку основних засобів, що ведуться в бухгалтерії.

Форма ОЗ-15 «Розрахунок амортизації основних засобів» (для будівельних організацій) застосовується ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА «ОЛІМП» як і іншими будівельними організаціями для визначення суми амортизації основних засобів, що належить до нарахування у звітному місяці.

Форма ОЗ-16 «Розрахунок амортизації по автотранспорту» застосовується для визначення сум амортизації автотранспортних засобів, що належать до нарахування у звітному місяці.

Слід зазначити, що на сьогоднішній день працівники бухгалтерії ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА «ОЛІМП» майже не застосовують форми ОЗ-14, ОЗ-15, ОЗ-16, тому що їх не зручно використовувати при нарахуванні амортизації за методами, передбаченими П(с)БО 7 «Основні засоби». Підприємство для розрахунку амортизаційних відрахувань застосовує відомість.

Для обліку й узагальнення інформації про наявність та рух власних або отриманих на умовах фінансового лізингу об'єктів і орендованих цілісних майнових комплексів, які віднесені до складу основних засобів призначено рахунок 10 «Основні засоби».

За дебетом рахунка 10 «Основні засоби» відображається надходження (придбаних, створених, безоплатно отриманих) основних засобів на баланс підприємства, які обліковуються за первісною вартістю, сума витрат, яка пов'язана з поліпшенням об'єкта (модернізація, модифікація, добудова, дообладнання, реконструкція тощо), що призводить до збільшення майбутніх економічних вигод, первісно очікуваних від використання об'єкта; сума дооцінки вартості об'єкта основних засобів, за кредитом – вибуття основних засобів внаслідок продажу, безоплатної передачі або невідповідності критеріям визнання активом, а також у разі часткової ліквідації об'єкта основних засобів, сума уцінки основних засобів.

Аналітичний облік основних засобів ведеться щодо кожного об'єкту окремо. А саме за інвентарними об'єктами, за видами основних засобів, за місцями їх експлуатації, за матеріально-відповідальними особами.

Щоб отримати детальну інформацію, щодо основних засобів, потрібно сформуванати Оборотно-сальдову відомість по рахунку 10.

Основні засоби ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА «ОЛІМП» сформовано в результаті:

- капітальних інвестицій (спорудження, придбання, виготовлення);
- внесків засновників (учасників) до статутного капіталу підприємства;
- в порядку безоплатної передачі іншими юридичними особами;
- придбання.

Оприбуткування на баланс введених в експлуатацію основних засобів за фактичною собівартістю, їх будівництва (виготовлення, придбання) в бухгалтерському обліку відображається записом по дебету рахунка 10 «Основні

засоби» в кореспонденції з кредитом рахунка 15 «Капітальні інвестиції».

Щодо придбаних основних засобів слід відмітити що постачальники переважно працюють на умовах попередньої оплати. Купівля основних засобів на умовах попередньої оплати на ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА «ОЛІМП» відображається бухгалтерськими проведеннями, відображеними у таблиці 2.8.

Таблиця 2.8 – Бухгалтерські проведення з придбання основних засобів на умовах попередньої оплати на ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА «ОЛІМП» (червень 2021 р.)

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дебет	Кредит	
1	2	3	4	5
1	Перерахований аванс постачальнику за стіл	371 «Розрахунки за виданими авансами»	311 «Поточні рахунки в національній валюті»	6000
2	Відображена сума податкового кредиту з ПДВ	641 «Розрахунки за податками»	644 «Податковий кредит»	1000
3	Відображено надходження столу від постачальника	152 «Придбання (виготовлення) основних засобів»	631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками»	5000
4	Відображена сума ПДВ	644 «Податковий кредит»	631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками»	1000
5	Відображені взаєморозрахунки з постачальником	631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками»	371 «Розрахунки за виданими авансами»	6000
6	Відображені витрати на транспортування та монтажу столу	152 «Придбання (виготовлення) основних засобів»	631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками»	700
7	Відображена сума ПДВ	641 «Розрахунки за податками»	631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками»	140
8	Здійснена оплата за транспортування та збирання столу	631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками»	311 «Поточні рахунки в національній валюті»	840
9	Стіл зараховано до складу основних засобів	106 «Інструменти, прилади та інвентар»	152 «Придбання (виготовлення) основних засобів»	5840

Оприбуткування на баланс об'єктів основних засобів, внесених учасниками (засновниками) до статутного капіталу підприємства, за

справедливою вартістю, узгодженою сторонами, відображається записом по дебету рахунка 10 «Основні засоби» і кредиту рахунка 40 «Статутний капітал».

Отже, витрати на придбання основних засобів вважаються капітальними вкладеннями. Відповідно, придбані основні засоби спочатку відображаються на субрахунку 152 «Капітальні інвестиції», а після монтажу, закінчення пусконаладжувальних робіт тощо вводяться в експлуатацію і зараховуються на субрахунок 10 «Основні засоби» чи 11 «Малоцінні необоротні матеріальні активи».

Згідно з чинним законодавством підприємства мають право продавати зайві основні засоби, безоплатно передавати іншим підприємствам, установам, організаціям, а також ліквідувати їх, якщо вони фізично або морально застаріли і ремонт їх неможливий або економічно недоцільний (а також внаслідок аварії, пожежі, стихійного лиха).

Як вже було зазначено, вибуття основних засобів на ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА «ОЛІМП» оформляється актом на списання основних засобів (ф. № ОЗ-3), у якому вказується причина вибуття, первинна вартість об'єкта, що вибуває, сума нарахованого зносу, залишкова вартість, витрати, пов'язані з вибуттям (реалізацією, ліквідацією), а також сума одержаного доходу. На підставі оформлених актів роблять відповідні записи в бухгалтерському обліку.

При відображенні господарських операцій, пов'язаних з вибуттям основних засобів, у бухгалтерському обліку підприємств роблять записи наведені в таблиці 2.9.

Інвентаризація основних засобів на ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА «ОЛІМП» проводиться відповідно до вимог Інструкції з інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів, документів, розрахунків та інших активів, затвердженої наказом Мінфіну України від 11.08.94 р. №69.

Таблиця 2.9 – Основні господарські операції з обліку реалізації основних засобів на ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА ОЛІМП» (лютий 2021р.)

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дебет	Кредит	
1	2	3	4	5
1	Списано залишкову вартість стелажів для інструменту	972 «Втрати від зменшення корисності активів»	106 «Інструменти, прилади та інвентар»	10000
2	Списано суму зносу	131 «Знос основних засобів»	106 «Інструменти, прилади та інвентар»	2000
3	Відображено дохід від реалізації	377 «Розрахунки з іншими дебіторами »	742 «Дохід від відновлення корисності активів»	18000
4	Відображено податкове зобов'язання з ПДВ	742 «Дохід від відновлення корисності активів»	641 «Розрахунки за податками»	3000
5	Списано дохід на фінансові результати	742 «Дохід від відновлення корисності активів»	793 «Результат іншої звичайної діяльності	15000
6	Списано витрати на фінансові результати	793 «Результат іншої звичайної діяльності	972 «Втрати від зменшення корисності активів»	10000

Інвентаризація основних засобів має проводитися не рідше одного разу на рік (але не раніше 1 жовтня). Інвентаризацію будівель, споруд та інших нерухомих об'єктів основних засобів дозволено проводити один раз у три роки, а бібліотечних фондів – один раз у 5 років, крім випадків, коли проведення інвентаризації є обов'язковим.

Інвентаризацію основних засобів проводить комісія, призначена наказом керівника підприємства, з компетентних осіб, які знають об'єкт інвентаризації, ціни. первинний облік. Очолює комісію керівник або його заступник.

Результати інвентаризації записують в інвентаризаційну відомість, яку складають за кожним місцезнаходженням об'єкта посадові особи, відповідальні за їх збереження.

Недостача об'єктів основних засобів за залишковою вартістю списується з кредиту рахунка 10 «Основні засоби» на дебет рахунка 976 «Списання необоротних активів». Сума зносу, нарахована по цих об'єктах, відображається

записом по дебету рахунка 131 «Знос основних засобів» і кредиту рахунка 10 «Основні засоби».

Підприємствам надано право на кінець року здійснювати переоцінку основних засобів за справедливою вартістю. При цьому в разі переоцінки окремого об'єкта основних засобів переоцінці підлягають всі інші активи, які належать до даної групи. Переоцінена первинна вартість і знос об'єкта основних засобів визначаються як добуток відповідно первинної вартості або зносу на індекс переоцінки. Індекс переоцінки визначається шляхом ділення справедливої вартості об'єкта, який переоцінюється, на його залишкову вартість. Сума дооцінки залишкової вартості об'єкта основних засобів відображається в складі додаткового капіталу (рахунок 42 «Додатковий капітал», субрахунок 423 «Дооцінка активів»), а сума уцінки – в складі витрат звітного періоду (рахунок 975 «Уцінка необоротних активів і фінансових інвестицій»).

Перевищення суми попередніх дооцінок над сумою попередніх уцінок залишкової вартості об'єкта основних засобів ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА «ОЛІМП» спрямовується на зменшення додаткового капіталу (дебет рахунка 42 «Додатковий капітал», субрахунок 423 «Дооцінка активів») з включенням різниці між сумою чергової уцінки залишкової вартості об'єкта основних засобів і зазначеним перевищенням до витрат звітного періоду.

Порядок відображення в бухгалтерському обліку господарських операцій, пов'язаних з переоцінкою об'єктів основних засобів, наведено в таблиці 2.10.

Окремі види основних засобів складаються з великої кількості конструктивних елементів (деталі, вузли), зроблених з різних матеріалів. Внаслідок цього та різних експлуатаційних навантажень деталі мають різні терміни експлуатації, тобто спрацьовуються нерівномірно. Звідси постає потреба замінити або відновити конструктивні елементи, що спрацювалися, шляхом проведення відповідних ремонтів. Отже, сутність ремонтів зводиться до

усування тимчасового фізичного зносу конструктивних елементів.

Таблиця 2.10 – Облік операцій, пов'язаних з переоцінкою основних засобів на ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА «ОЛІМП» (березень 2021 р.)

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дебет	Кредит	
1	2	3	4	5
Дооцінка основних засобів				
1	Відображено суму дооцінки нарахованого зносу на Компресор КСР-04/50	10 «Основні засоби»	131 «Знос основних засобів»	1500
2	Відображено суму дооцінки залишкової вартості Компресора КСР-04/50	10 «Основні засоби»	423 «Дооцінка активів»	7500
Уцінка основних засобів				
1	Відображено суму уцінки нарахованого зносу Плиткоріза ручного монорейковий Haisser Industry	131 «Знос основних засобів»	10 «Основні засоби»	2000
2	Відображено суму уцінки залишкової вартості Плиткоріза ручного монорейковий Haisser Industry	975 «Уцінка необоротних активів і фінансових інвестицій»	10 «Основні засоби»	6000

Ремонт основних засобів на ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА «ОЛІМП» може виконуватися двома способами – підрядним і господарським.

При підрядному способі всі види робіт виконує підрядна організація, а підприємство-замовник здійснює оплату пред'явлених розрахунково-платіжних документів за виконані і прийняті за актами роботи (виходячи з їх договірної вартості).

При акцепті (тобто прийнятті до оплати) розрахунково-платіжних документів підрядчика в бухгалтерському обліку підприємства-замовника роблять запис по кредиту рахунка 63 «Розрахунки з постачальниками і підрядчиками» (на суму, прийняту до оплати розрахунково-платіжних документів підрядних організацій, відповідно договірній вартості робіт) і дебету рахунків:

23 «Виробництво», 91 «Загальновиробничі витрати» (на вартість ремонту об'єктів виробничого призначення);

92 «Адміністративні витрати» (на вартість ремонту об'єктів загальногосподарського призначення);

93 «Витрати на збут» (на вартість ремонту об'єктів основних засобів, які використовуються в підрозділах, зайнятих збутом продукції);

949 «Інші витрати операційної діяльності» (на вартості ремонту об'єктів житлово-комунального і соціально-культурного призначення) та ін.

Одночасно роблять запис по дебету рахунка 641 «Розрахунки за податками» у кореспонденції з кредитом рахунка 63 «Розрахунки з постачальниками і підрядчиками».

При господарському способі виконання робіт витрати по ремонту основних засобів відображаються на дебеті рахунків обліку витрат виробництва або обігу в кореспонденції з кредитом відповідних рахунків. Якщо ремонт основних засобів (машин, обладнання, транспортних засобів та ін.) виконується ремонтним цехом ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА «ОЛІМП», то облік таких витрат ведеться на дебеті рахунків:

23 «Виробництво» в кореспонденції з кредитом рахунків: 201 «Сировина і матеріали», 207 «Запасні частини» та ін. (на вартість використаних для ремонту матеріалів і запасних частин);

22 «Малоцінні і швидкозношувані предмети» (на вартість інструментів і пристосувань, використаних у виробництві);

66 «Розрахунки за виплатами працівникам»;

65 «Розрахунки за страхуванням» (на суму заробітної плати робітникам за виконані ремонтні роботи і нарахованої суми збору на соціальні заходи) та ін.

Визначена за даними рахунка 23 «Виробництво» собівартість ремонтних робіт списується з кредиту цього рахунка на затрати тих господарських підрозділів, де знаходяться в експлуатації відремонтовані об'єкти (рахунки 91

«Загальновиробничі витрати», 92 «Адміністративні витрати», 94 «Інші витрати операційної діяльності» та ін.).

Виконані роботи оформляють Актом приймання-здачі відремонтованих, реконструйованих і модернізованих об'єктів (ф. № ОЗ-2), на підставі якого роблять відповідні записи в інвентарних картках із зазначенням дати і вартості ремонту.

Ліквідація об'єкта може бути як повною, так і частковою. У разі часткової ліквідації об'єкта основних засобів його первісна вартість і знос зменшуються відповідно на суму первісної вартості і зносу ліквідованої частини об'єкта.

Таблиця 2.11 – Основні господарські операції з обліку ліквідації основних засобів на ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА «ОЛІМП» (березень 2021 р.)

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дебет	Кредит	
1	2	3	4	5
1	Списано залишкову вартість системи відеоспостереження	976 «Списання необоротних активів»	104 «Машини та обладнання»	7000
2	Списано суму зносу ліквідованої системи відеоспостереження	131 «Знос основних засобів»	104 «Машини та обладнання»	38000
3	Оприбутковано матеріали, отримані в результаті ліквідації системи відеоспостереження	209 «Інші матеріали»	746 «Інші доходи від звичайної діяльності»	7275
4	Вартість оприбуткованих матеріалів визнано доходом звітного періоду	746 «Інші доходи від звичайної діяльності»	793 «Результат іншої звичайної діяльності»	7275
5	Витрати, понесені у зв'язку з ліквідацією системи відеоспостереження списуються на зменшення доходів	793 «Результат іншої звичайної діяльності»	976 «Списання необоротних активів»	500

Залишкова вартість ліквідованого об'єкта, а також витрати, пов'язані з їх ліквідацією, відображаються в обліку на рахунку 976 «Списання необоротних активів». В бухгалтерському обліку це відображається проведенням, що відображено у таблиці 2.11.

Як видно з таблиці 2.11, якщо при ліквідації об'єкта основних засобів

оприбутковується матеріальні цінності, то в обліку ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА «ОЛІМП» визнається дохід, який відображається по кредиту рахунка «Інші доходи від звичайної діяльності».

2.3 Шляхи удосконалення обліку руху основних засобів на підприємстві

Ефективне функціонування кожного суб'єкта господарювання значною мірою залежить від обґрунтованості побудови системи бухгалтерського обліку, яка є інформаційною підсистемою управління та контролю за фінансово-господарською діяльністю підприємств. Тому зараз існує потреба в підвищенні інформативності документації в цілому, та документації з руху основних засобів, зокрема.

Аналіз форм первинних документів з обліку основних засобів доводить, що типові форми ОЗ-6 «Інвентарна картка обліку основних засобів» та ОЗ-1 «Акт приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів», затверджених наказом Мінстату України № 352 від 29.12.95 р., не відповідають вимогам сучасного обліку. Вважаємо за доцільне ввести до форм ОЗ-1 та ОЗ-6 додаткову інформацію: термін корисного використання об'єкту; ліквідаційну вартість; справедливую вартість; вартість, що амортизується; метод амортизації, у разі зміни якого вносити помітки про це, а також суми дооцінки та уцінки об'єкту. Доповнення зазначених типових форм первинних документів переліченими реквізитами значно підвищить їх інформативність.

З метою підвищення аналітичності обліку пропонується відкривати до рахунку 152 «Придбання (виготовлення) основних засобів» аналітичні рахунки третього порядку за каналами надходження об'єктів основних засобів:

- створення власними силами (господарським чи підрядним способом);

- придбання за гроші;
- безоплатне отримання основних засобів;
- отримання у вигляді внеску до статутного капіталу;
- отримання в обмін.

Ця інформація може бути використана для управління підприємством та для галузевого статистичного аналізу каналів надходження основних засобів на підприємства.

Правильна організація обліку та фінансування витрат на ремонт у сучасних умовах господарювання набуває особливої актуальності і потребує чіткого визначення їх економічного змісту та побудови науково-обґрунтованої класифікації.

Запропоновано класифікацію витрат на утримання основних засобів у залежності від їх впливу на майбутні економічні вигоди, які можуть бути отримані від використання об'єктів.

Відповідно до запропонованої класифікації (рисунок 2.4), ремонт основних засобів традиційно поділяється на поточний та капітальний у залежності від вартості, обсягу робіт і необхідного часу на їх проведення.

Для відображення витрат на ремонт відкривати на рахунках 23 «Виробництво», 91 «Загальновиробничі витрати», 92 «Адміністративні витрати», 93 «Витрати на збут» вільний субрахунок «Ремонт основних засобів» з виділенням на ньому статей «Капітальний ремонт» та «Поточний ремонт».

На даному рахунку буде акумулюватися інформація про проведені ремонти та витрати за відповідними відремонтованими об'єктами. Ця інформація буде корисною для потреб управління та дозволить проаналізувати періодичність, доцільність і ефективність проведених ремонтів на підприємстві.

Рисунок 2.4 – Класифікація витрат на утримання основних засобів

Організація обліку основних засобів повинна бути цілісною, єдиною системою взаємопов'язаних, взаємоузгоджених способів і методів обліку, які охоплюють увесь комплекс облікових процедур з виявлення, вимірювання, реєстрації, накопичення, узагальнення, зберігання та передачі інформації.

На нашу думку, на практиці необхідно прагнути до деталізації об'єктів основних засобів. Так, встановлення об'єктом обліку окремих частин основних засобів, представлених у виді одного комплексу, дозволить досягти

вищевказаних цілей, а саме:

- віднесення об'єктів обліку до визначеної класифікаційної групи буде менш умовним;
- надходження і вибуття окремих частин буде розглядатися не як заміна або ремонт всього об'єкта, а як самостійна динаміка;
- підвищиться точність визначення терміну корисного використання основних засобів, виділених в окремі об'єкти обліку;
- збільшиться ефективність контролю за збереженням основних засобів.

Єдиним недоліком такого способу встановлення одиниць обліку є збільшення номенклатури і кількості об'єктів, а, отже, і бухгалтерських документів. Однак, на нашу думку проблема обробки даних при значній кількості об'єктів обліку не викликає особливих труднощів через автоматизацію облікового процесу на ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА «ОЛІМП».

Вхідним документом, що містить інформацію про об'єкти, що надходять на підприємство, є Акт приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів. З дати затвердження типових форм первинних документів методологія обліку основних засобів зазнала значних змін, тому деякі графи акта втратили своє значення. У даний час не застосовуються норми амортизаційних відрахувань на повне відновлення і на капітальний ремонт, а також поправочний коефіцієнт. Водночас при надходженні об'єкта члени приймальної комісії повинні встановити очікуваний термін його корисної експлуатації, ліквідаційну вартість і спосіб амортизації. Усі ці відомості необхідно вказувати в акті. Тому доцільно змінити типову форму даного документа, виключивши з неї зайві графи і доповнивши новими, інформація в яких буде відповідати сучасним вимогам обліку основних засобів.

Крім обов'язкових реквізитів, визначених Законом «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», акт повинен містити наступні відомості, що характеризують об'єкт:

- номер договору та прибуткового документа;
- найменування об'єкта основних засобів;
- інвентарний номер;
- спосіб надходження;
- первісна вартість;
- призначення об'єкта;
- стан об'єкта (чи знаходився об'єкт, що надійшов, в експлуатації раніше);
- спосіб амортизації;
- очікуваний термін використання або очікувана продуктивність об'єкта;
- ліквідаційна вартість.

Обґрунтуємо необхідність включення перерахованих реквізитів в Акт приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів. В акті необхідно вказувати номер договору і первинних документів, на підставі яких об'єкт оприбутковано на підприємстві. Така інформація забезпечить контроль за правильним переносом первісної вартості об'єкта в інвентарну картку.

Однотипні об'єкти основних засобів повинні мати однакову назву, що полегшить їх пошук у базі даних за ключовим словом. Так, якщо наявні на підприємстві комп'ютери в документах називати по-різному (персональний комп'ютер, комп'ютер персональний, комп'ютер, ПК і т.п.), то програма не зможе зробити повну вибірку. Тому бухгалтер повинен мати список типових назв об'єктів. Відомо, що для здійснення контролю за станом і рухом основних засобів кожному об'єкту в момент його введення в експлуатацію надається інвентарний номер. Встановлено, що на всіх досліджуваних підприємствах в якості інвентарного використовується просто порядковий номер надходження об'єкта.

Приклад побудови інвентарного номера об'єкта наведено на рисунку 2.5.

1	2	3	4	x	x
---	---	---	---	---	---

- 1 – Класифікаційна група
- 2- Класифікаційна підгрупа
- 3 – Вид об’єкта основних засобів
- 4 – Порядковий номер об’єкта в групі

Рисунок 2.5 – Приклад кодування об’єктів основних засобів

Такий спосіб нумерації не несе ніякого інформаційного навантаження. Доцільно було б встановлювати інвентарні номери у виді кодування характеристик об’єктів. Кожній класифікаційній групі, підгрупі і виду слід привласнити визначений шифр, кожному об’єкту одного виду – порядковий номер. Класифікаційна підгрупа розкриває технічні характеристики об’єкта. Наприклад, підгрупами класифікаційної групи «Машини й устаткування» можуть бути устаткування силове, устаткування електричне, устаткування ваговимірвальне, устаткування холодильне та ін. Всередині підгрупи об’єкти деталізуються на види, такі як котли, акумулятори, трансформатори, компресори, двигуни, різакі та ін. Кількість можливих видів основних засобів досить значна, але для конкретного підприємства вона менша в залежності від особливостей діяльності.

При такому способі кодування можна швидко знайти інвентарний номер за назвою об’єкта, приналежністю до визначеної класифікаційної групи і, навпаки, за інвентарним номером «прочитати» відомості про об’єкт. При цьому в коді об’єкта основних засобів не повинна міститися інформація про місце експлуатації об’єкта, тому що протягом усього терміну перебування об’єкта на підприємстві він може переміщатися з одного структурного підрозділу в інше. У випадку наявності в інвентарному номері коду матеріально відповідальної

особи, внутрішнє переміщення об'єкта приводитиме до зміни інвентарного номера, що є неприпустимим.

Необхідність відображення в акті способу надходження об'єкта пов'язана з тим, що він у ряді випадків впливає на порядок нарахування амортизації. Так, одночасно з нарахуванням амортизації на безкоштовно отримані основні засоби, визнається доход у тому же розмірі. Тому бухгалтеру важливо знати, які об'єкти основних засобів були отримані безкоштовно.

Призначення об'єкта, що надійшов, вказується з метою його віднесення до певної класифікаційної групи і визначення виду витрат на його утримання, ремонт і амортизацію.

Інформація про стан об'єкта необхідна для складання статистичної звітності (ф. № 11-ОЗ), де окрім загальної суми основних засобів, що надійшли, виділяється вартість об'єктів, що раніше не знаходилися в експлуатації.

Очікуваний термін корисного використання або очікувана продуктивність, а також ліквідаційна вартість об'єкта вказуються для нарахування амортизації. Джерелами даної інформації є технічна документація або відомості про фактичний термін або продуктивність аналогічних об'єктів, що використовуються.

Способи амортизації основних засобів обираються з урахуванням очікуваного способу одержання економічних вигод від їх використання і реального зношування об'єктів.

Потребує удосконалення і Акт на списання основних засобів (ф. ОЗ-3). Типова форма даного документу містить відомості щодо кореспонденції рахунків і суми нарахованого зносу за період експлуатації об'єкта. У результаті при ліквідації основних засобів, вартість яких цілком не амортизована, в акті не знаходить відображення показник залишкової вартості. Оскільки розмір залишкової вартості ліквідованого об'єкта впливає на фінансовий результат, він повинен затверджуватися керівником підприємства, а отже, вказуватися в Акті

на списання основних засобів.

Необхідно також зазначати в акті фактичний термін корисного використання або продуктивність об'єкта, а також розмір ліквідаційної вартості. Ця інформація буде корисною для членів приймальної комісії при встановленні очікуваних показників за аналогічними об'єктами, що надходять на підприємство у майбутньому.

Дослідження довели, що відображення в Акті приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів та в Акті на списання запропонованих показників, підвищить їх аналітичну цінність, забезпечить підприємство найбільш повною вхідною інформацією і дозволить формувати автоматизованим способом різні форми облікових реєстрів.

Перестала відповідати сучасним вимогам П(С)БО й типова форма інвентарної картки обліку основних засобів. Тому, погодимося з думкою авторів, які пропонують змінити її форму, доповнивши новими відомостями. Отже, з метою надання інвентарній картці значення універсального джерела корисної інформації, її типову форму необхідно доповнити наступними показниками: спосіб надходження, стан об'єкта в момент надходження, термін корисного використання або загальна очікувана продуктивність, ліквідаційна вартість, спосіб амортизації, внутрішнє переміщення, виведення з експлуатації при консервації, модернізації, добудуванні і т.п., дати та результати переоцінок, розмір залишкової вартості на момент вибуття об'єкта та його продажна вартість.

Необхідність відображення способу надходження об'єкта на підприємство, як було зазначено вище, пояснюється тим, що він впливає на порядок нарахування амортизації основних засобів. Інформація про стан об'єкта фіксується з метою складання статистичної звітності. Показники терміну корисного використання, ліквідаційної вартості і способу амортизації є індивідуальними для кожного об'єкта і тому також повинні відображатися в

інвентарній картці. Так, два абсолютно однакових об'єкти, можуть використовуватися в неоднакових умовах і приносити підприємству економічну вигоду різними способами, отже, термін їх корисного використання і спосіб амортизації будуть різними.

У затвердженій типовій формі інвентарної картки вказується цех, відділ або ділянка підприємства, де знаходиться об'єкт. Однак у ній не передбачено відображення внутрішнього переміщення об'єкта. Вважаємо, що форму ОЗ-6 необхідно доповнити розділом, де будуть зазначатися структурний підрозділ-одержувач об'єкта, номер і дата акта приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів.

Згідно П(С)БО 7 на вартість об'єктів основних засобів, що знаходяться на консервації, модернізації, добудуванні амортизація тимчасово не нараховується. Нами в наступному підрозділі дипломної роботи буде обґрунтовано необхідність і запропоновано порядок амортизації таких об'єктів. Однак, і в тому і в іншому випадку в аналітичному обліку такі основні засоби слід виділити в окрему групу. Доцільно результати зазначених операцій відображати й в інвентарній картці. У даний час у ній містяться відомості про дату і номер акта приймання-здачі відремонтованого, модернізованого об'єкта, його інвентарний номер і суми витрат на модернізацію, добудування і т.п. Крім зазначених показників слід фіксувати початок і кінець періоду, коли об'єкт знаходився на консервації або проводилася його модернізація, добудування та ін.

Необхідність доповнення інвентарної картки розділом про результати переоцінки обумовлена тим, що переоцінка відбувається індивідуально для кожного об'єкта, призводить до перерахування первісної вартості і суми зносу та впливає на бухгалтерські записи при наступних переоцінках.

При вибутті основних засобів у формі ОЗ-6 вказується дата і номер акта і причина вибуття. При цьому типова форма інвентарної картки не містить

інформації про величину залишкової вартості на момент вибуття об'єкта і продажної ціни у випадку його реалізації. Дані показники можуть бути корисні для прийняття управлінських рішень у майбутньому, а, отже, повинні відображатися в реєстрі аналітичного обліку основних засобів.

Після проведеного дослідження, нами з'ясовано, що неправомірно на суму авансових платежів, перерахованих підрядчикам для фінансування будівництва, збільшувати капітальні інвестиції. Такі платежі за своєю суттю є не витратами, а довгостроковою дебіторською заборгованістю. Згідно п.9 П(С)БО 16 не визнається витратами звітного періоду попередня оплата запасів, робіт, послуг, отже не слід збільшувати капітальні інвестиції на суму довгострокового авансу.

Для відображення сум авансових платежів, перерахованих підрядчикам, пропонуємо відкрити субрахунок 164 «Аванси, що видані на капітальне будівництво». Сальдо цього субрахунку необхідно відображати в першому розділі активу балансу за статтею 050 «Довгострокова дебіторська заборгованість».

Внаслідок реалізації цієї пропозиції:

- реально визначатимуться витрати на будівництво;
- субрахунок 151 «Капітальне будівництво» буде дійсно калькуляційним;
- підсилиться контроль за рухом устаткування.

Отже, надані рекомендації створюють основу для вирішення проблем обліку та ефективного використання основних на досліджуваному підприємстві.

РОЗДІЛ 3

МЕТОДИКА АНАЛІЗУ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ НА ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА «ОЛІМП»

3.1 Організаційно-методичні підходи аналізу основних засобів

Для ефективного функціонування підприємства велике значення має аналіз його основних засобів.

Аналіз в буквальному розумінні (від грецького αναλύσις – розкладання, розчленування) виступає як операція розчленування явища або відношення між предметами на складові елементи, яку виконують в процесі пізнання і практичної діяльності.

Аналізуючи основні засоби, треба брати до уваги те, що збільшення обсягу продукції, яка виробляється, залежить від частки в цих активах нових, досконаліших засобів праці.

Для формування методики економічного аналізу основних засобів, доцільно застосувати системний підхід. З урахуванням цієї вимоги складається програма аналітичної роботи, а саме:

- 1) виявлення завдання на проведення аналізу основних засобів ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА «ОЛІМП»;
- 2) виявлення і погодження мети і завдань, строків виконання, визначення кола фахівців, що беруть участь у проведенні аналізу основних засобів тощо;
- 3) отримання оцінки ситуації, що склалася з основними засобами, вивчення причинно-наслідкових зв'язків процесів і явищ, які характеризують стан основних засобів ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА «ОЛІМП», ступеня і напрямків впливу чинників внутрішнього й зовнішнього середовища на основні

засоби, оцінка ефективності використання основних засобів, рівень забезпеченості основними засобами;

4) з'ясування умов, що сприяють позитивному впливу на результати роботи основних засобів;

5) визначення умов, які негативно впливають на результати роботи основних засобів; пошук варіантів рішень, які забезпечують поліпшення стану основних засобів та підвищення ефективності їх функціонування;

б) підготовка пропозицій для покращення стану основних засобів підприємства й подання їх керівництву.

Серед основних принципів економічного аналізу основних засобів ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА «ОЛІМП» слід зазначити:

- ефективність;
- нейтральність;
- обережність і критичність;
- об'єктивність і точність;
- конкретність і дієвість;
- систематичність і спадковість;
- своєчасність.

Основними завданнями аналізу основних засобів ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА «ОЛІМП» є:

- виявлення рівня забезпеченості основними засобами підприємства і його структурних підрозділів;
- відповідність величини, складу і технічного стану основних засобів потребам в них;
- своєчасність оновлення основних засобів на підприємстві;
- ступінь використання основних засобів і факторів, що впливають на її рівень;
- стан та структура невиробничих основних засобів.

Виходячи із сформульованих завдань, потрібно обрати методи проведення економічного аналізу основних засобів. Дослідження наукових аналітичних підходів дозволило виділити для аналізу основних засобів ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА «ОЛІМП» найбільш ефективні методи: горизонтальний та вертикальний аналіз, структуру та динаміку руху основних засобів, коефіцієнтний аналіз.

Для поглибленого вивчення питання основних засобів необхідно проаналізувати значення основних показників, що характеризують стан та рух основних засобів підприємства (таблиця 3.1).

Таблиця 3.1 – Показники, що характеризують стан використання основних засобів

Показник	Характеристика
Коефіцієнт зносу	показує, яка частина вартості основних засобів перенесена на готову продукцію (списана на витрати діяльності в попередніх періодах). Розраховується як відношення зносу основних засобів підприємства (суми амортизації об'єкта основних засобів з початку його корисного використання) на певну дату до первісної (переоціненої) їх вартості на ту ж дату
Коефіцієнт придатності	показник, зворотний до коефіцієнта зносу. Він показує, яка частина основних засобів придатна для експлуатації в процесі здійснення господарської діяльності (не перенесена на готову продукцію), і обчислюється як відношення залишкової вартості основних засобів підприємства на певну дату до їх первісної (переоціненої) на ту ж дату
Коефіцієнт оновлення основних засобів	характеризує інтенсивність уведення в дію нових основних засобів. Він показує частку введених основних засобів за визначений період у загальній вартості основних засобів на кінець звітного періоду
Екстенсивне оновлення	характеризує темпи збільшення обсягу експлуатованих основних засобів
Інтенсивне оновлення	передбачає заміну діючих основних засобів новими, більш ефективними
Коефіцієнт вибуття основних засобів	характеризує рівень інтенсивності їх вибуття зі сфери виробництва
Коефіцієнт приросту основних засобів	характеризує рівень приросту основних засобів або окремих його груп за певний період

Визначальною особливістю загальнонаукових прийомів є їх

універсальність. Вони включені до тканини наукового пізнання у всіх його сферах.

Серед загальнонаукових прийомів економічного аналізу, є спостереження, аналіз і синтез, індукція і дедукція, аналогія та порівняння, логічне рішення і експеримент, узагальнення і обмеження, абстрагування, перехід від абстрактного до конкретного, моделювання.

Кожна розвинена наука попри загально-філософських користується своїми особливими прийомами, які впливають з того чи іншого розуміння сутності її об'єкту.

Тому, найчастіше, в особливу категорію виділяють конкретно-наукові або спеціальні прийоми (таблиця 3.2).

Таблиця 3.2 – Основні класифікаційні ознаки прийомів аналізу основних засобів ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА «ОЛІМП»

Аналіз ОЗ	Класифікаційні ознаки
1	2
За принципом загальності	загальні філософські або загальнонаукові (якісні): аналіз і синтез, абстрагування, сходження від абстрактного до конкретного, узагальнення, індукція і дедукція, моделювання, спостереження, порівняння
	спеціальні (кількісні): групування, аналіз рядів динаміки, індексний прийом, балансний прийом, лінійне та опукле програмування, прийом колективних експертних оцінок, морфологічний прийом, прийом колективного блокноту
За способом обробки інформації	логічні: групування, порівняння, абсолютні, відносні та середні величини, аналіз рядів динаміки, індексний прийом, балансний прийом;
	математичні: статистичне моделювання, лінійне та опукле програмування, динамічне програмування, прийом вибірок, кореляційний аналіз, дисперсійний аналіз, моделі мережі, матричні моделі, прийом виробничих функцій, теорія масового обслуговування, матриця багатокритеріальної оптимізації, математична теорія ігор;
	евристичні (творчі): прийом аналогій та асоціацій або синектичний метод, «мозкова атака» (brain storm), прийом опитування та контрольні питання, прийом колективних експертних оцінок, морфологічний прийом, прийом колективного блокноту

Продовження таблиці 3.2

1	2
За аналітичними завданнями, для вирішення яких їх застосовують	для розробки науково обґрунтованих типологічних групувань досліджуваних об'єктів та їх детермінантів
	для підготовки і обґрунтування системи показників та вибору узагальнюючих
	для попереднього вивчення й якісної оцінки діяльності аналізованого об'єкту: порівняння, групування, розробка системи показників
	побудова моделей з метою вивчення впливу груп факторів на узагальнюючі показники: багатофакторний аналіз, кореляція та регресія
	оптимізація економічних явищ: лінійне програмування, теорія масового обслуговування, та ін.
За принципом причинно-наслідкових зв'язків	прийоми дослідження імовірнісних або стохастичних зв'язків
	прийоми дослідження функціональних зв'язків: балансовий, елімінування, лінійне та опукле програмування, графічний прийом

Серед основних джерел інформації для економічного аналізу основних засобів ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА «ОЛІМП» слід зазначити:

- первинні документи ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА «ОЛІМП» з обліку основних засобів (акт приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів (ОЗ-1), акт приймання-здачі відремонтованих, реконструйованих і модернізованих об'єктів основних засобів (ОЗ-2), акт на списання основних засобів (ОЗ-3), акт на списання, загальна оцінка стану основних засобів та аналіз ефективності їх використання автотранспортних засобів (ОЗ-4), акт про установку, пуск та демонтаж будівельної машини (ОЗ-5), інвентарна картка обліку основних засобів (ОЗ-6), опис інвентарних карток з обліку основних засобів (ОЗ-7), картка обліку руху основних засобів (ОЗ-8), інвентарний список основних засобів (за місцем їх знаходження, експлуатації) (ОЗ-9), розрахунок амортизації основних засобів (ОЗ-14), акт введення в господарський оборот об'єкта права інтелектуальної власності у складі нематеріальних активів (НА-1), інвентарна картка обліку об'єкта права інтелектуальної власності у складі нематеріальних активів (НА-2), акт вибуття (ліквідації) об'єкта права інтелектуальної власності у складі нематеріальних

активів (НА-3), інвентаризаційний опис об'єктів права інтелектуальної власності у складі нематеріальних активів (НА-4);

- дані аналітичних і синтетичних рахунків (10 «Основні засоби», 11 «Необоротні матеріальні активи», 12 «Нематеріальні активи», 13 «Знос (амортизація) необоротних активів», 15 «Капітальні інвестиції») з обліку основних засобів;

- облікові реєстри обліку основних засобів (Журнал 4, відомість 4.1);
- фінансова звітність ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА «ОЛІМП»;
- інші бухгалтерські документи.

До додаткових джерел інформації для аналізу основних засобів відносяться документи, регулюючі господарську діяльність ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА «ОЛІМП», а саме:

- офіційні документи, а також акти ревізій і перевірок, накази і розпорядження; господарсько-правові документи: договори, угоди, вирішення арбітражних і інших судових органів, рекламації;
- рішення спільних зборів колективу, акціонерів;
- матеріали вивчення передового досвіду, придбані з різних джерел інформації; технічна і технологічна документація;
- матеріали спеціальних досліджень стану основних засобів на окремих робочих місцях (хронометраж, фотографія і так далі);
- усна інформація, отримана як від членів трудового колективу, так і з інших джерел.

Аналіз основних засобів починається із визначення забезпеченості ними підприємства. Отже, почнемо аналіз з дослідження динаміки основних засобів підприємства (таблиця 3.3).

Таблиця 3.3 – Аналіз динаміки основних засобів ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА «ОЛІМП» за 2019-2021 рр.

№	Групи основних засобів	Наявність основних засобів, тис. грн.			Відхилення 2020/2019		Відхилення 2021/2020	
		2019	2020	2021	абсолютне, тис. грн.	відносне, %	абсолютне, тис. грн.	відносне, %
1.	Будинки, споруди та передавальні пристрої	18385	33171,9	33409,4	+14786,9	80,43	+237,5	0,72
2.	Транспортні засоби	9760	13814	13988,6	+4054	41,54	+174,6	1,26
3.	Інструменти, прилади, інвентар	9870	11575,1	11980	+1705,1	17,28	+404,9	3,50
4.	Інші основні засоби	975	1760	1945	+785	80,51	+185	10,51
	Всього	38990	60321	61323	+21331	54,71	+1002	1,66

За даними таблиці 3.3 можна зробити висновки про позитивну динаміку основних засобів ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА «ОЛІМП» у досліджуваному періоді. Так, протягом 2020 року підприємство збільшило свої основні засоби на 21331 тис. грн., що становить 54,71 % в порівнянні з 2019 роком. При цьому слід відмітити, що збільшення спостерігається по кожній групі основних засобів. Наступного, 2021 року загальна сума основних засобів, що рахуються на балансі підприємства зросла на 1002 тис. грн., що становить 1,66 % в порівнянні з 2020 роком. Це свідчить про те, що керівництво підприємства розуміє який вагомий вплив має матеріальна база для ефективного функціонування та розвитку підприємства.

Під час проведення аналізу необхідно з'ясувати, чи достатньо у підприємства основних засобів, яка їхня динаміка, склад і структура. Аналіз динаміки основних засобів за обсягом, складом та структурою є підставою визначення тенденцій розвитку матеріально-технічної бази підприємства, оцінки його виробничого потенціалу.

Отже, проаналізуємо структуру основних засобів ТОВ «БУДІВЕЛЬНА

ГРУПА «ОЛІМП» (таблиця. 3.4). Структура основних засобів – це процентне співвідношення окремих складових елементів цих засобів до їх загальній вартості.

Таблиця 3.4 – Аналіз структури засобів ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА «ОЛІМП» за 2019-2021 рр.

№	Групи основних засобів	Структура основних засобів, %			Відхилення абсолютне 2020/2019	Відхилення абсолютне 2021/2020
		2019	2020	2021		
1.	Будинки, споруди та передавальні пристрої	47,2	55,0	54,5	+7,8	-0,5
2.	Транспортні засоби	25,0	22,9	22,8	-2,1	-0,1
3.	Інструменти, прилади, інвентар	25,3	19,2	19,5	-6,1	+0,3
4.	Інші основні засоби	2,5	2,9	3,2	+0,4	+0,3
	Всього	100	100	100	+7,8	-0,5

Візуально структуру основних засобів ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА «ОЛІМП» за досліджуваний період представлено на рисунку 3.1.

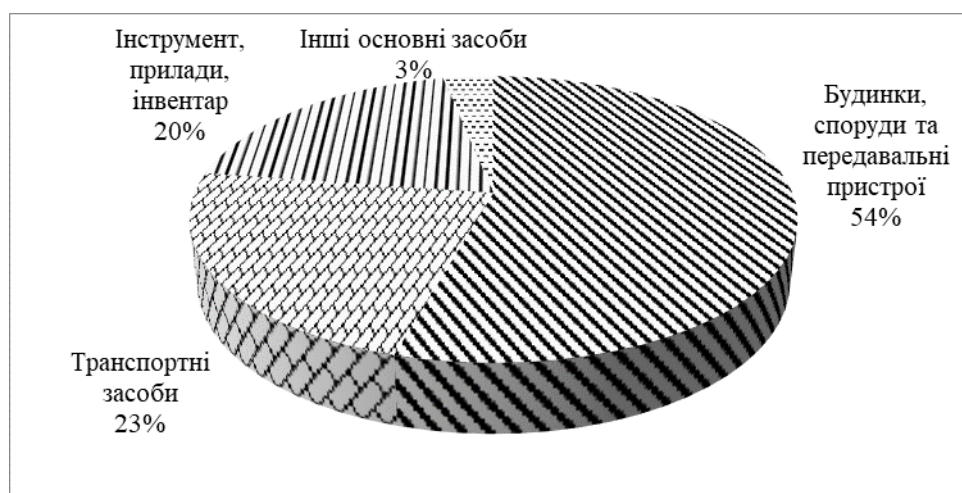

Рисунок 3.1 – Відображення структури основних засобів ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА «ОЛІМП»

Дані таблиці 3.4 свідчать, що в структурі основних засобів ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА «ОЛІМП» переважає група «Будинки, споруди та передавальні пристрої», вартість яких протягом досліджуваного періоду складала половину загальної вартості основних засобів.

Так, у 2019 році цей показник 47,2%, у 2020 році -55%, а у 2021 році 54,5%. Це закономірно, бо вартість будівель та споруд є забагато більшою ніж вартість, скажемо, інструментів і приладів. Але, щодо інвентарю, приладів та інструментів – за даними, що наведено в таблиці 3.4 можна побачити, що у 2019 році їх частка складала четверту частину усіх основних засобів підприємства (25,3%).

Протягом двох наступних років інструменти, прилади та інвентар у загальній сукупності складали відповідно 19,2% та 19,5%, що також показує їх значну частку. Це також можна відзначити, як позитивний момент, оскільки для даного підприємства зазначена група основних засобів складає основу виробничих засобів праці.

На подібному рівні знаходяться показники транспортних засобів у структурі основних засобів підприємства. На частку інших основних засобів у досліджуваному періоді припадає від 2,5% (у 2019 р.) до 3,2% (у 2021 р.).

При оцінці структури основних виробничих засобів необхідно враховувати, що їх структурні елементи істотно відрізняються за функціональною роллю в процесі виробництва, а тому не з однаковою активністю впливають на кінцеві результати господарювання. Тому, далі зробимо оцінку ефективності використання основних засобів підприємства та з'ясуємо який вплив здійснюють основні засоби на результати роботи підприємства.

3.2 Аналіз забезпеченості та ефективності використання основних засобів на підприємстві

Узагальнюючими показниками, що характеризують рівень забезпеченості підприємства основними виробничими засобами, є фондоозброєність, яку обчислюють як за звітний період, так і за більш короткий проміжок часу, а також за ряд років, що дозволить глибше оцінити зміну показників у динаміці, особливо при вивченні технічного стану основних засобів (таблиця 3.5).

Таблиця 3.5 – Оцінка забезпеченості ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА «ОЛІМП» основними засобами

Показники	Роки			Темп росту, 2020/2019, %	Темп росту, 2021/2020, %
	2019	2020	2021		
1. Середньорічна вартість основних засобів, тис. грн	38990	60321	61323	154,71	101,66
2. Середньорічна вартість активних основних засобів, тис. грн	38872	59834	60558	153,93	101,21
3. Середньооблікова чисельність персоналу основної діяльності, чол.	67	69	69	102,99	100,00
4. Середньооблікова чисельність робітників, чол.	78	80	80	102,56	100,00
5. Фондоозброєність праці одного працюючого, тис. грн	581,94	874,22	888,74	150,22	101,66
6. Технічна озброєність праці одного робітника, тис. грн	498,36	747,93	756,98	150,08	101,21

Зростання фондоозброєності праці одного працюючого показують рівень забезпеченості основними засобами основного виду діяльності. Аналогічну ситуацію можна побачити й відносно активних основних засобів. Але для економічної достатності важливими є випереджальне зростання продуктивності праці над озброєністю праці, тому що це обумовлює ефективність використання основних засобів.

Як можна побачити за даними таблиці 3.5, середньорічна вартість активних основних засобів, як і всіх основних засобів підприємства протягом досліджуваного періоду зростала. Найбільший темп росту спостерігався у 2020 році. Фондоозброєність праці одного працюючого, як і одного технічна озброєність одного робітника відповідно зростала на 150%. У 2021 році темп росту цих показників дещо сповільнився: середньорічна вартість основних засобів, як і активної їх частини мала темп росту в межах 101 %. На такий саме процент зросли фондоозброєність праці одного працюючого та одного робітника. Отже, за результатами проведеної оцінки забезпечення ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА «ОЛІМП» основними засобами можна зробити висновки про позитивну тенденцію у досліджуваному періоді.

Рух основних засобів за повною первинною вартістю визначається за формулою 3.1:

$$FK = FH + FP + FB \quad (3.1)$$

де FK – вартість (наявність) основних засобів на кінець звітного періоду;

FH – вартість (наявність) основних засобів на початок звітного періоду;

FP – вартість основних засобів, що поступили;

FB – вартість основних засобів, які вибули.

Аналіз якісного (технічного) стану основних засобів починають з визначення рівня їх фізичного зносу. Для цього використовують коефіцієнти зносу та придатності:

– коефіцієнт зносу основних засобів показує, яку питому вагу займає сума основних засобів в їх первісній вартості і розраховується як відношення суми нарахованого зносу до первісної вартості основних засобів.

– коефіцієнт придатності визначається як кратне від ділення залишкової

вартості основних засобів на початок (кінець) року (це різниця між первісною вартістю основних засобів на початок (кінець) року і сумою нарахованого зносу за весь період їх експлуатації на початок (кінець) року) на первісну вартість основних засобів на початок (кінець) року. Його можливо розрахувати також як різницю між 100 % і коефіцієнтом зносу, обчисленого у відсотках.

Зростання коефіцієнта зносу (і, відповідно, зниження коефіцієнта придатності) може бути зумовлене:

- методом нарахування амортизації, що застосовується;
- придбанням або отриманням від інших господарюючих суб'єктів основних засобів з рівнем зносу більше, ніж в середньому по підприємству;
- низькими темпами оновлення основних засобів;
- невиконанням завдання з введення в експлуатацію ОЗ та їх модернізації.

Таблиця 3.6 – Аналіз технічного стану основних засобів ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА «ОЛІМП»

Показники	Усього вартість основних засобів	у тому числі			
		Будівлі споруди та передавальні пристрої	Машини та обладнання	Транспортні засоби	Інші основні засоби
2019 рік					
Первісна вартість основних засобів, тис. грн.	38990	17250	11924	6732	3084
Сума зносу, тис. грн.	4728	1763	1560	918	487
Коефіцієнт зносу, %	12,1	10,2	13,1	13,6	15,8
Коефіцієнт придатності, %	87,9	89,8	86,9	86,4	84,2
2020 рік					
Первісна вартість основних засобів, тис. грн.	60321	28178	18140	9344	4659
Сума зносу, тис. грн.	11087	4028	3115	2780	1164
Коефіцієнт зносу, %	18,4	14,3	17,2	29,8	25,0
Коефіцієнт придатності, %	81,6	85,7	82,8	70,2	75,0
2021 рік					
Первісна вартість основних засобів, тис. грн.	61323	28170	18674	9560	4919
Сума зносу, тис. грн.	12374	4036	3780	2974	1584
Коефіцієнт зносу, %	20,2	14,3	20,2	31,1	32,2
Коефіцієнт придатності, %	79,8	85,7	79,8	68,9	67,8

За даними таблиці 3.6 можна побачити, що найбільший рівень зношеності спостерігається у групі «Інші основні засоби», по якій спостерігається погіршення технічного стану у досліджуваному періоді (зростання коефіцієнту зносу вдвічі - з 15,8 % до 32,2 %). Аналогічна тенденція спостерігається по всіх видах основних засобів у досліджуваному періоді, хоча основні засоби по кожній групі в цілому мають невисоке значення зношеності. Крім того, кожен рік вартість основних засобів зростає. Тут потрібно врахувати, що коефіцієнт зносу не відображає фактичної зношеності основних засобів, а коефіцієнт придатності не дає точної оцінки їх поточної вартості. На ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА «ОЛІМП» це пояснюється наступними причинами:

1) на суму зносу основних засобів великий вплив здійснює метод нарахування амортизації, що застосовується на підприємстві;

2) вартісна оцінка основних засобів залежить від стану кон'юнктури попиту, а отже, може відрізнятись від оцінки, отриманої за допомогою коефіцієнту придатності. Збільшення основних засобів відбувалося не тільки за рахунок надходження нових, а й за рахунок дооцінки функціонуючих на ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА «ОЛІМП» основних засобів.

Керівництву ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА «ОЛІМП» потрібно пам'ятати, що всі фактори, пов'язані з впровадженням у виробництво нового високопродуктивного обладнання і технологічних процесів, з удосконаленням устаткування і діючих технологічних процесів, модернізацією, характеризують технічний рівень основних засобів і є найважливішими резервами росту фондоддачі. Таким чином, фондоддача відбиває фактичну ефективність основних засобів, обумовлену двома показниками: їх технічним рівнем і ступенем використання. Показник фондоддачі необхідно розглядати як за всім обсягом основних засобів, так і за їхньою активною частиною. За вихідну базу у розрахунку фондоддачі береться продукція у вартісному чи натуральному вираженні.

На обсяг продукції у вартісному вираженні впливають не лише фактори, пов'язані з ефективним використанням основних засобів, але і фактори зовнішнього характеру, наприклад, зміна цін, тарифів, а також побічні, пов'язані зі структурними зрушеннями в складі продукції. Оцінка продукції в натуральному вираженні дозволяє нейтралізувати вплив багатьох перерахованих факторів, однак в умовах багатомономенклатурного виробництва її застосування обмежене. Групування факторів, що впливають на фондвіддачу ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА «ОЛІМП» наведено на рисунку 3.2.

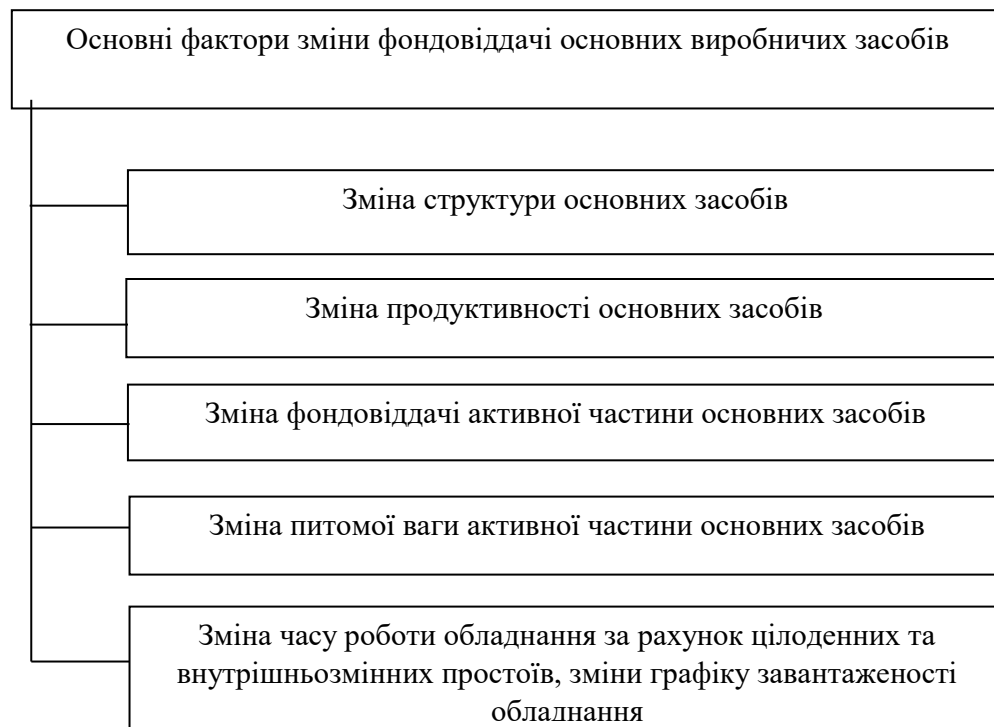

Рисунок 3.3 – Структурно-логічна схема факторів, що впливають на фондвіддачу основних засобів ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА «ОЛІМП»

Згідно схеми, що наведена на рисунку 3.2, до факторів першого рівня відносять зміну питомої ваги активної частини основних засобів і зміну фондвіддачі активної частини засобів ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА «ОЛІМП». Але через відсутність єдиної думки щодо підходів до формування факторів

другого і наступних рівнів, різняться і методики аналізу фондівдачі.

Слід виділити загальні підходи до методики дослідження основних засобів: вплив окремих факторів на фондівдачу будується на мультиплікативних моделях, при цьому набір факторів повинен містити параметри, які мають кількісну визначеність, зміна фондівдачі основних виробничих засобів, зміна фондівдачі активної частини основних засобів, зміна питомої ваги активної частини основних засобів, зміна структури обладнання, зміна часу роботи обладнання, зміна виробітку обладнання, цілоденні простої, коефіцієнт змінності, внутрішньозмінні простої. Нижче застосуємо найбільш поширені методики для факторного аналізу фондівдачі основних засобів ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА «ОЛІМП».

До узагальнюючих показників ефективності використання основних засобів відносять:

- фондівдачу як відношення виручки від реалізації продукції до середньорічної вартості основних засобів основного виду діяльності;
- рентабельність основних засобів визначають шляхом ділення прибутку на середньорічну вартість основних засобів основного виду діяльності.

Проведемо факторний аналіз фондівдачі основних виробничих засобів ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА «ОЛІМП» (таблиця 3.6), скориставшись формулою (3.2):

$$ФВ = \frac{АФ}{ОФ} * \frac{П}{АФ} \quad (3.2)$$

де ФВ – фондівдача основних виробничих засобів;

АФ – середньорічна вартість активної частини основних засобів (віднесені машини та обладнання);

ОФ – середньорічна вартість основних виробничих засобів;

П – обсяг виробництва продукції.

Таблиця 3.7 – Аналіз впливу факторів на зміну фондівдачі основних засобів ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА «ОЛІМП»

Показники	2020 рік	2021 рік	Відхилення, (+,-)	у т.ч. за рахунок	
				питомої ваги АФ	фондівдачі АФ
Фондівдача основних виробничих засобів, грн	13,05	15,37	2,32		
Питома вага активних засобів, %	39,98	34,81	-5,18	-1,69	
Фондівдача активних засобів, грн	32,64	44,16	11,52		+4,01

За результатами аналізу рівня фондівдачі основних виробничих засобів ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА «ОЛІМП» можна констатувати, що спостерігається його зростання протягом 2020-2021 року на 2,32 грн, у т. ч. за рахунок збільшення фондівдачі активних засобів на 4,01 грн. Разом з тим, зменшення питомої ваги активних засобів підприємства обумовило зменшення фондівдачі основних виробничих засобів на 1,69 грн на що керівництву слід звернути увагу.

Аналізування досліджуваного підприємства ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА «ОЛІМП» було доцільно розпочати з огляду стану будівельної економічної діяльності до якої зазначене підприємство відноситься. За даними служби статистики України було досліджено індекси будівельної продукції та обсяги виробленої будівельної продукції за останні п'ять років, що дало підстави стверджувати про динамічний розвиток будівельної галузі в Україні протягом останніх років. Дані авторитетного міжнародного рейтингу Світового банку Doing Business свідчать, що Україна піднялась вгору по багатьох позиціях, які характеризують полегшення ведення будівельного бізнесу (отримання дозволів, підключення до електромереж, забезпечення виконання контрактів тощо) що дозволяє підняти рівень інвестицій в зазначену галузь.

ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА «ОЛІМП» створене на приватній власності його засновників. Організаційна структура підприємства є лінійно-

функціональною. У досліджуваному періоді основними видами діяльності підприємства були будівництво будівель та інші монтажні роботи. Аналіз основних техніко-економічних показників ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА «ОЛІМП» за 2019-2021 рр. дозволяє зробити висновки що підприємство ліквідне та платоспроможне, стабільно розвивається, має доходи, які збільшуються, підвищує продуктивність праці. Разом з тим, слід відмітити, що рівень рентабельності продукції протягом 2021 року знизився, отже керівництву підприємства слід звернути увагу на зростання прибутку та зниження собівартості будівельних послуг.

Аналіз динаміки основних засобів за останні три роки показує позитивну динаміку. Аналіз структури основних засобів дав можливість встановити, що переважає група «Будинки, споруди та передавальні пристрої» та «Транспортні засоби».

Оцінка забезпеченості ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА «ОЛІМП» основними засобами показала, що фондоозброєність праці одного працюючого та технічна озброєність праці одного робітника протягом досліджуваного періоду зростала. Аналіз технічного стану основних засобів підприємства показав невисокий коефіцієнт зносу, отже придатність засобів є високою.

Під час дослідження було згруповано та надано у вигляді схеми фактори, які впливають на фондівдачу основних засобів ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА «ОЛІМП».

Дослідження впливу зазначених чинників дало можливість дійти висновків, що зниження рівня фондівдачі основних виробничих засобів підприємства обумовлено зменшення питомої ваги активних засобів підприємства. Разом з тим, зростання фондівдачі основних виробничих засобів сталося за рахунок збільшення фондівдачі активних засобів підприємства.

3.3 Шляхи підвищення ефективності використання основних засобів на будівельному підприємстві

Забезпечення ефективності управління діяльністю підприємства ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА «ОЛІМП» в цілому та функціонуванням основних засобів значною мірою залежить від раціональної організації контролю, оскільки прийняття управлінських рішень здійснюється в умовах невизначеності, зміни потенціалу економічного розвитку підприємства, дії дестабілізуючих чинників і ризику. Аудит основних засобів є невід'ємною частиною загального аудиту ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА «ОЛІМП», оскільки основні засоби, як правило займають, більшу частку в майні підприємства, ніж інші необоротні активи. Тому аудитор під час проведення аудиторської перевірки основних засобів витрачає багато часу на отримання інформації про основні засоби.

Метою аудиту операцій з основними засобами ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА «ОЛІМП» є підтвердження інформації щодо повноти відображення початкових даних в регістрах обліку, достовірності даних щодо наявності та руху основних засобів, законності та правильності ведення в обліку цих активів, а також встановлення дотримання підприємством вимог чинного законодавства.

Предметом аудиту операцій з основними засобами ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА «ОЛІМП» є господарські процеси та операції, пов'язані з наявністю, рухом і використанням основних засобів, а також відносини, що виникають при цьому в середині підприємства і за його межами.

Завданнями аудиту операцій з основними засобами ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА «ОЛІМП» є :

1. Встановлення правильності документального оформлення надходження, переміщення, використання та списання основних засобів;

2. Перевірка правильності відображення інформації про основні засоби у реєстрах бухгалтерського обліку та звітності підприємства;
3. Встановлення правильності визначення строку корисної експлуатації основних засобів;
4. Перевірка ефективного їх використання та збереження;
5. Визначення правильності нарахування зносу та амортизації;
6. Перевірка доцільності проведення ремонту основних засобів та правильності відображення в бухгалтерському обліку понесених витрат;
7. Підтвердження достовірності відображення в бухгалтерському обліку первісної та ліквідаційної вартості основних засобів, а також результатів їх переоцінки;
8. Вивчення законності проведення операцій, пов'язаних зі списанням основних засобів внаслідок непридатності їх до використання та ліквідації.

Виходячи з цілей, які необхідно досягнути аудитору при проведенні дослідження операцій з основними засобами, формуються об'єкти аудиту.

Об'єктами проведення аудиту основних засобів ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА «ОЛІМП» є інформація, яка міститься у різних джерелах з приводу основних засобів:

- операції з обліку основних засобів;
- записи в первинних документах, облікових регістрах та звітності;
- інформація про порушення ведення обліку, недостачі, зловживання, що документально підтверджені в актах ревізії, перевірок, висновках аудиторів, постановах правоохоронних органів.

Крім того, серед об'єктів аудиту основних засобів слід виділити окремі елементи облікової політики:

- правила визнання активу об'єктом основних засобів;
- вартісні ознаки предметів, що входять до складу малоцінних необоротних матеріальних активів (МНМА) та їх розмежування з основними

засобами;

- встановлений перелік первинних документів для обліку основних засобів на ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА «ОЛІМП»;
- порядок оцінки і переоцінки основних засобів;
- термін корисної експлуатації основних засобів;
- порядок і метод нарахування зносу та амортизації основних засобів;
- визначення ліквідаційної вартості об'єктів основних засобів;
- порядок обліку витрат на ремонт;
- список осіб, які мають право підписувати документи.

Серед джерел інформації для аудиту основних засобів на ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА «ОЛІМП» зазначимо:

- інформація за договорами купівлі-продажу об'єктів основних засобів, договорами на капітальне будівництво, архітектурно-технічними паспортами, розрахунками кошторисами, страховими полісами, актами прийому-передачі, актами на списання, картками (книгами, відомостями) інвентарного обліку, розрахунками нарахування амортизації;
- записи в облікових регістрах за рахунками 10 «Основні засоби», 13 «Знос необоротних активів амортизація», 15 «Капітальні інвестиції», Журнал 4, відомості аналітичного обліку № 4.1, 4.2, 4.3;
- Баланс (Звіт про фінансовий стан) (ф. №1);
- наказ про облікову політику в частині обліку основних засобів;
- документація щодо внутрішнього контролю основних засобів (акти інвентаризації, акти стану основних засобів тощо);
- відповіді на запити від постачальників основних засобів або підрядників, що виконували ремонтні роботи.

Організація аудиторської перевірки основних засобів розпочинається відразу після підписання договору на проведення аудиту та призначення робочої групи аудиторів, відповідальних за аудиторську перевірку, ними

складається загальний план аудиторської перевірки. При організації перевірки основних засобів ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА «ОЛІМП» аудитор ознайомлюється з специфікою діяльності підприємства, організацією бухгалтерського та податкового обліку основних засобів, здійснює оцінку системи внутрішнього контролю на досліджуваному підприємстві, визначає методи перевірки та кількість необхідних аудиторських процедур і складає програму проведення аудит

На наш погляд, одним із першочергових завдань аудитора є також проведення оцінки системи внутрішнього контролю, основна мета якої – створення основи для планування аудиторської перевірки, а також визначення виду, часу проведення, обсягу аудиторських процедур, які знаходять своє відображення в аудиторській програмі.

Грамотне та достовірне вивчення аудитором системи внутрішнього контролю формує характер і якість перевірки. Система внутрішнього контролю може вважатися ефективною, якщо вона своєчасно попереджає про виникнення недостовірної інформації, та виявляє її. В напрямі ефективності операцій з основними засобами завданнями системи внутрішнього контролю є сприяння мінімізації ризику суб'єктів господарювання стосовно неефективного використання об'єктів основних засобів, розробки дієвого механізму щодо їх збереження, доцільності використання обраного методу нарахування амортизації, правильності оцінки основних засобів, уникнення можливості нарахування штрафних санкцій за порушення податкового законодавства щодо обліку основних засобів. Оцінюючи ефективність системи внутрішнього контролю, аудитор повинен зібрати достатню кількість аудиторських доказів.

Для оцінки системи внутрішнього контролю аудитор проводить тестування (таблиця 3.8).

Таблиця 3.8 – Тест оцінки системи внутрішнього контролю обліку основних засобів на ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА «ОЛІМП»

№ п/п	Зміст питання	Відповідь		Інформація відсутня
		Так	Ні	
1	2	3	4	5
1.	Чи забезпечені робітники бухгалтерії законодавчо-нормативними документами з обліку основних засобів?	+		
2.	Чи забезпечені робітники бухгалтерії внутрішніми розпорядчими документами які регламентують облік основних засобів?	+		
3.	Чи відповідають обрані методологічні принципи обліку основних засобів вимогам П(С)БО 7 «Основні засоби»?	+		
4.	Чи знайомі працівники бухгалтерії з МСБО «Основні засоби»?	+		
5.	Чи використовується оцінка основних засобів на кінець звітного періоду за справедливою вартістю?		+	
6.	Чи використовуєте ви типові форми первинних документів для обліку основних засобів?	+		
7.	Чи змінюєте ви типові форми обліку основних засобів протягом року?		+	
8.	Чи проводяться позапланові інвентаризації основних засобів?	+		
9.	Чи виявляються факти порушення за результатами проведених інвентаризацій?		+	
10.	На Вашу думку система внутрішнього контролю є дієвою ?	+		
11.	Чи укладені договори з матеріально відповідальними особами?	+		
12.	Відповідність інформації облікових реєстрів і Головної книги контролює: - головний бухгалтер; - заступник головного бухгалтера; - робітник матеріального відділу бухгалтерії; - інший працівник бухгалтерії	+		
13.	Чи визнаються активами об'єкти основних засобів, які не знаходяться в експлуатації?			+
14.	Чи проводилася перевірка обліку основних засобів зовнішніми контролюючими органами?	+		
15.	Чи виявлені порушення за результатами зовнішніх перевірок?		+	
16.	Чи змінювалися методи нарахування амортизації: - протягом звітного періоду; - протягом попереднього періоду?		+	
17.	Чи проводиться аналіз інформації про основні засоби у фінансовій звітності на її відповідність обліковим реєстрам обліку?	+		
18.	Чи вважаєте організацію бухгалтерського обліку основних засобів на підприємстві ефективною?	+		

За результатами тестування аудитор проводить аналіз відповідей та робить певні висновки, на підставі яких визначає методику аудиту основних засобів, планує аудиторський ризик, та рівень суттєвості, складає програму аудиту основних засобів.

Програма аудиту – важливий документ аудиторської перевірки, за змістом програми можна визначити професійність та кваліфікацію аудитора. Перед складанням програми аудитор повинен визначити метод аудиторської перевірки – вибіркової, суцільної, комбінованої. Програму аудиту аудитор складає відповідно до завдань аудиту для досягнення мети аудиторської перевірки, яка включає перелік аудиторських процедур для отримання достатніх аудиторських доказів для виявлення можливих порушень і помилок бухгалтерського обліку основних засобів.

У відповідності з вимогами МСА 300 «Планування» було складено план аудиторської перевірки основних засобів ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА «ОЛІМП», який наведено в таблиці 3.9.

Процес планування аудиту здійснюють на початковій стадії аудиторської перевірки, і його основною метою є надання аудиторами (аудиторськими по фірмами) підприємствам і організаціям різних форм власності ефективних аудиторських послуг у встановлений договором термін.

Планування сприяє більш ефективному розподілу роботи серед аудиторів. Складання плану аудиту сприяє виробленню головної стратегії і конкретних підходів до характеру, періоду, а також часу проведення аудиту.

У процесі планування створюються два основних документи: загальний план і програма аудиту. План, як правило, складається з переліку робіт на основних етапах аудиту, а програма містить конкретні завдання і процедури перевірки кожного циклу господарських операцій, рахунки бухгалтерського обліку.

Таблиця 3.9 – План аудиторської перевірки основних засобів на ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА «ОЛІМП»

Етапи проведення аудиту	Основні процедури	Періоди проведення перевірки
Підготовчий	Визначення складу основних засобів, ступені їх зносу, технічні характеристики, місцезнаходження та матеріальну відповідальність.	4.11.- 6.11.2021р.
Основний	Аналіз достовірності результатів проведеної інвентаризації основних засобів, проведення вибіркової перевірки шляхом перерахунку окремих основних засобів.	7.11.2021р.
	Перевірка: а) приналежність основних засобів та правильність їх оцінки; б) правильність нарахування зносу та визначення витрат на їх ремонт; в) оцінки фінансових результатів від реалізації основних засобів; г) правильність документального оформлення оприбуткування і списання основних засобів; д) правильність індексації та переоцінки основних засобів; е) порівнянність даних аналітичного та синтетичного обліку, Головної книги та Балансу; ж) ефективність використання основних засобів.	8.11.- 12.11.2021р.
Завершальний	На основі робочих документів узагальнення інформації, аналіз виявлених порушень, зловживань, складання аудиторського звіту про достовірність, повноту і реальність відображення основних засобів у фінансовій звітності.	13.11.- 17.11.2021р

На підставі загального плану аудиту аудитор розробляє та документально оформлює аудиторську програму (таблиця 3.10).

Існують різні підходи до організації аудиторської перевірки основних засобів, яку можна провести:

- за окремими операціями;
- поєднавши операції за певними ознаками;
- почавши перевірку з первинних документів, їх відображення в аналітичному та синтетичному обліку, шляхом дослідження реєстрів обліку та звітності;
- розглянути інформацію фінансової та іншої звітності, знайти

підтвердження у реєстрах та первинних документах (вибірково).

Таблиця 3.10 – Програма аудиту основних засобів ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА «ОЛІМП»

Період аудиту: 05.09.2014-18.11.2022 рр.

Керівник аудиторської перевірки: Колош Є.М.

Запланований аудиторський ризик: 1,5%

Запланована суттєвість: 100 грн.

№ п/п	Перелік аудиторських процедур за розділами аудиту	Період проведення процедур перевірки	Виконавець	Примітки
1	Ознайомлення з обліковою політикою підприємства.	04.11.22	Колош Є.М.	
2	Визначення складу основних засобів, супіні їх зносу, технічні характеристики, місце знаходження та матеріальну відповідальність	05.11-06.11.22	Колош Є.М.	Порушень не виявлено Вибіркова перевірка первинними документами
3	Аналіз достовірності результатів проведеної інвентаризації основних засобів.	07.11.22	Колош Є.М.	Проведення вибіркової інвентаризації шляхом перерахунку окремих основних засобів.
4	Відображення власних та орендованих ОЗ в реєстрах бухгалтерського обліку; правильність їх оцінки	08.11.22	Колош Є.М.	Дані журналів-ордерів підтверджені первинними документами, підсумки перенесені до фінансової звітності правильно
5	З'ясування правильності нарахування амортизації основних засобів згідно встановлених норм	09.11.22	Колош Є.М.	Приділити увагу правильності розподілення основних засобів по групах для нарах. амортизації
6	Перевірка правильності відображення й оформлення операцій з проведення ремонту, модернізації та реконструкції основних засобів	10.11.22	Колош Є.М.	Окремо перевірити ремонт власними силами та сторонніми організаціями
7	Аудит матеріалів переоцінки (індексації) основних засобів та їх відображення в обліку	10.11.22	Колош Є.М.	В досліджуваному періоді не проводилось
8	Аудит правильності відображення надходження та вибуття основних засобів	11.11.22	Колош Є.М.	Перевірити правильність списання повністю амортизованих основних засобів
9	Аудит відповідності даних обліку основних засобів між бухгалтерськими реєстрами та фінансовою звітністю	12.11.22	Колош Є.М.	Порушень не встановлено
10	Узагальнення результатів аудиту, аналіз виявлених порушень, зловживань, складання	13.11-18.11.22	Колош Є.М.	Систематизація інформації з аудиторських документів. Ознайомлення керівництва результатами перевірки

Формуванню методики аудиту основних засобів на досліджуваному підприємстві присвячено наступний підрозділ роботи.

Вважаємо доцільним на першому етапі аудиторської перевірки основних засобів визначити правильність та достовірність первісної вартості основних засобів при їх надходженні. Для цього аудитор повинен перевірити:

- достовірність, юридичну законність документів, які підтверджують факт надходження основних засобів;
- дотримання вимог визнання об'єкта основних засобів активом;
- наявність і достовірність інформації документів, які підтверджують витрати, які включаються для визначення первісної вартості основних засобів;
- арифметичну правильність визначення первісної вартості.

Результати перевірки основних засобів після виконання аудиторських процедур аудитор оформлює робочим документом. Форму робочого документа аудитор обирає самостійно, відповідно до професійних та практичних навичок.

Пропонуємо зразок робочого документу перевірки правильності визначення первісної вартості придбаних основних засобів (таблиця 3.11).

Таблиця 3.11 – Робочий документ 1. Перевірка визначення правильності та достовірності первісної вартості придбаних основних засобів ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА «ОЛІМП»

№	Об'єкти основних засобів	Перевірка витрат відповідно до доданих документів до Акту приймання-передачі основних засобів				
		Вартість відповідно до рахунку без ПДВ	Транспортні витрати	Витрати на підготовку об'єкта до експлуатації	Інші витрати	Первісна вартість
1.	Підйомник для гіпсокартону ВАМАТО ДРН-3400	6775	250	150	-	7175
2.	Затиральна машина для бетону Masalta МТ36-4	33228	450	250	-	33928
3.	Плиткоріз електричний Sturm ТС9823U	11295	300	200	-	11795

Слід зазначити, що програма аудиту та робочі документи аудитора дають змогу оцінити професійність аудитора, якість виконаної аудиторської перевірки, а тому аудитору необхідно ретельно розробляти ці документи з позиції зручності та ефективності.

Одним із важливих аспектів аудиторської перевірки основних засобів є перевірка правильності їх оцінки при операціях приймання-передачі. Пропонуємо зразок робочого документу аудитора для перевірки правильності визначення первісної вартості об'єктів основних засобів при операціях приймання-передачі (таблиця 3.12).

Таблиця 3.12 – Робочий документ 2. Арифметична перевірка визначення первісної вартості в операціях приймання-передачі основних засобів ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА «ОЛІМП»

№	Об'єкти ОЗ	Первісна вартість, відображена в Акті приймання-передачі ОЗ	Первісна вартість визначена аудитором	Відхилення (4-3)
1	2	3	4	5
1.	Шафа конторська	9350	9350	-
2.	Стіл	7880	7880	-

Особливе місце в системі бухгалтерського обліку ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА «ОЛІМП» займають питання, пов'язані зі станом та збереженням основних засобів. Це пояснюється тим, що вони у своїй сукупності утворюють виробничо-технічну базу і визначають виробничу мету господарства. Основні засоби є матеріальною основою підприємницької діяльності, вони визначають виробничий потенціал будь-якого підприємства. Тому перевірка їх збереження та ефективності використання є важливими ланками контролю діяльності суб'єкта господарювання.

Також особливу увагу необхідно приділити проведенню аудиту амортизації основних засобів ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА «ОЛІМП», так як від

правильного нарахування амортизації залежить правильність відображення зносу та залишкової вартості основних засобів, що безпосередньо впливає на величину витрат підприємства та на визначення фінансових результатів його діяльності. Аудитору необхідно з'ясувати як нараховувалась амортизація основних засобів на період перебування об'єкта на добудові, дообладнанні, реконструкції, модернізації; чи відбувалася зміна методів нарахування амортизації основних засобів протягом звітного періоду; чи є у складі основних засобів повністю зношені ; наявність у складі основних засобів щодо яких існують судові позови, які передані під заставу та інші питання. Основним джерелом отримання аудиторських доказів є аудиторські процедури, що виконуються в процесі аудиту. МСА 500 «Аудиторські докази» визначає перелік процедур, які проводяться з метою формулювання обґрунтованих висновків. Це: перевірка, спостереження, зовнішнє підтвердження, повторне обчислення, повторне виконання, аналітичні процедури, запит. Крім того, цей стандарт аудиту визначає відповідальність аудитора за розробку й виконання аудиторських процедур для отримання прийнятних аудиторських доказів у достатньому обсязі, що дасть йому можливість в подальшому сформулювати обґрунтовані висновки, на яких ґрунтуватиметься думка аудитора. Тому, мета аудитора – це визначення процедур та способу їх виконання, що забезпечить формування аудитором об'єктивної думки та висновку щодо об'єкту аудиту.

Методику аудиту основних засобів ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА ОЛІМП» можна представити як послідовність виконання певних процедур. На наш погляд, процедури, наведені в МСА 500 «Аудиторські докази», є достатніми для отримання аудиторських доказів. Як визначено МСА 500 «Аудиторські докази», перевірка, як процедура аудиту, означає вивчення записів або документів, внутрішніх чи зовнішніх, у паперовій, електронній або іншій формі, або фізичний огляд активів. Перевірка записів або документів надає аудиторські докази різних ступенів достовірності залежно від їх характеру та джерел

отримання інформації, а також у разі внутрішніх записів або документів – залежно від ефективності заходів внутрішнього контролю над їх формуванням.

Аудитор перевіряє документи з надходження основних засобів на ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА «ОЛІМП» (наприклад, встановлює правильність визначення первинної вартості шляхом перевірки договорів купівлі-продажу, накладних, супровідних документів та актів прийому-передачі основних засобів тощо), документи з їх руху на підприємстві, ремонту (наприклад, вивчає відомість дефектів, кошторис ремонту тощо), документи зі списання основних засобів (наприклад, акти на списання транспортних засобів, основних засобів). Завдяки проведенню такої аудиторської процедури, як перевірка, встановлюється наявність, збереження, утримання та використання основних засобів, тобто встановлюється доказ фактичного їх існування. Перевірка матеріальних активів може надати достовірні аудиторські докази їх існування, проте не обов'язково надасть інформацію про право та зобов'язання суб'єкта господарювання або оцінку активів. Спостереження являє собою нагляд за процесом або процедурою, які виконують інші особи, наприклад спостереження аудитора за процесом інвентаризації, що здійснює персонал ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА «ОЛІМП», або за виконанням заходів внутрішнього контролю. Щоб переконатися в правильності проведення інвентаризації аудитор проводить спостереження за здійсненням інвентаризації на підприємстві, яке перевіряється. Аудитор встановлює чи всі основні засоби закріплені за матеріально відповідальними особами, перевіряє правильність організації аналітичного обліку, визначає відповідність даних аналітичного обліку основних засобів їх залишку за рахунком 10 «Основні засоби», залишків головної книги – залишкам у формі №1 Баланс (Звіт про фінансовий стан). Як визначено МСА 500, зовнішнє підтвердження являє собою аудиторські докази, отримані аудитором у вигляді прямої письмової відповіді від третьої сторони (підтверджуюча сторона) у паперовій, електронній або іншій формі. Процедури

зовнішнього підтвердження часто є доречними при розгляді тверджень, пов'язаних із певними залишками на рахунках та їх елементами, а також використовуються для отримання аудиторських доказів щодо відсутності певних умов, наприклад, додаткових угод, які можуть впливати на визнання доходів. Процедуру зовнішнього підтвердження аудитор застосовує у випадках встановлення наявності первинних документів по обліку основних засобів, щодо залишків на рахунках бухгалтерського обліку, наявності угод, які ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА «ОЛІМП» має з третіми особами, наявності активів в оренді, або на зберіганні в третіх осіб. Зовнішні підтвердження застосовуються з метою отримання аудиторських доказів щодо окремих тверджень фінансових звітів. Доцільне їх застосування також при перевірці стану розрахунків за виконані будівельні роботи між підприємством та підрядчиком. Відповідно до МСА 505 «Зовнішні підтвердження», залежно від обставин аудиту аудиторські докази у вигляді зовнішніх підтверджень, які отримуються безпосередньо аудитором від сторін, що надають підтвердження, можуть бути більш надійними, ніж докази, підготовлені самим суб'єктом господарювання.

Повторне обчислення являє собою аудиторську перевірку, яка полягає у перевірці математичної правильності документів чи записів. При проведенні аудиту основних засобів аудитор перевіряє первинні документи з обліку основних засобів, реєстри синтетичного і аналітичного обліку, нарахування амортизації, списання амортизаційних відрахувань, формування первинної вартості об'єктів основних засобів, проведення переоцінки основних засобів, де існує найбільша вірогідність допущення математичних помилок. На ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА «ОЛІМП» зазначену процедуру можна виконувати на вибірковій основі із застосуванням інформаційних технологій, комп'ютеризованих методів аудиту тощо.

Повторне виконання являє собою незалежне виконання аудитором процедур або заходів внутрішнього контролю, які вже виконувались як частина

заходів внутрішнього контролю ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА «ОЛІМП». Ця процедура проводиться з використанням тих самих вихідних даних з метою підтвердження (або виявлення відхилення) раніше отриманого результату (висновку, рішення). Одночасно з підтвердженням (або не підтвердженням) результату проводиться також перевірка самої процедури (алгоритму) розрахунку, зокрема, повторне проведення переоцінки основних засобів. Ця процедура має досить високий ступінь доказовості, особливо у разі виявлення невідповідностей, відхилень, обману або помилки.

Аналітичні процедури являють собою оцінку фінансової інформації через аналіз правдоподібного взаємозв'язку між фінансовими та не фінансовими даними ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА «ОЛІМП». Аналітичні процедури також включають усі необхідні дослідження ідентифікованих коливань чи взаємозв'язків, що суперечать іншій доречній інформації, або значно відрізняються від очікуваних показників. Додаткові вказівки стосовно аналітичних процедур визначено в МСА 520 «Аналітичні процедури». Аналітичні процедури застосовуються з метою виявлення наявності або відсутності незвичайних або неправильно відображених фактів і результатів господарської діяльності, які, в свою чергу, визначають області потенційного ризику й потребують особливої уваги аудитора. Можливість виконання аналітичних процедур протягом усього процесу аудиту дає змогу підвищити його якість і скоротити витрати часу на проведення. Сфера застосування аналітичних процедур в ході аудиту основних засобів: при зіставленні наявності основних засобів в різні періоди, даних звіту про їх рух з даними бухгалтерського обліку, при оцінці співвідношень між різними статтями і при порівнянні їх з даними за попередні періоди, порівняння залишків реєстрів з обліку основних засобів і даних фінансової звітності. Виконання аналітичних процедур необхідно, коли дата звітності, що підлягає підтвердженню, відрізняється від дати присутності аудитора на підприємстві.

При проведенні аудиту основних засобів використовується така процедура, як запит. Вона часто доповнює проведення інших процедур в ході проведення аудиторської перевірки. Запит являє собою пошук фінансової та не фінансової інформації від обізнаних осіб як на ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА «ОЛІМП», так і за його межами. В залежності від способу надання виділяють офіційні письмові запити, які оформлюються у вигляді додатку до робочих документів аудитора, та неофіційні усні, які заносяться до робочої документації аудитора. Відомо, що існує багато різних способів надходження основних засобів на підприємство. Це – виготовлення, будівництво власними силами, придбання за готівку, як внески у зареєстрований капітал, переведення з оборотних активів, одержання в обмін, безоплатне отримання, оприбуткування раніше не облікованих на балансі. Вибуття основних засобів та списання з балансу відбувається в разі списання основних засобів внаслідок зносу, ліквідації, передачі за договором дарування, продажу за плату в порядку реалізації майна, передачі у вигляді внеску до зареєстрованого капіталу інших підприємств та з інших причин. Внаслідок цього, в аудитора може виникнути необхідність перевірки достовірності формування первинної вартості придбаних або побудованих підрядним способом об'єктів; при переоцінці проведеної професійними оцінювачами, для чого буде застосована процедура запит.

У процесі перевірки основних засобів, аудитор може виявити певні порушення, типовими з яких є:

- несвоєчасне оприбуткування основних засобів;
- основні засоби не закріплені за матеріально відповідальними особами, не укладені договори про матеріальну відповідальність;
- неправильне визначення первісної вартості об'єктів основних засобів;
- не включення різниці між залишковою та справедливою вартістю переданого об'єкта до складу витрат звітного періоду при отриманні основних

засобів в обмін на схожі активи;

- реконструкція (модернізація) основних засобів відображена як ремонт основних засобів;

- нарахування амортизації на повністю амортизовані об'єкти основних засобів

- некоректна кореспонденція рахунків при відображенні операцій з надходження та вибуття об'єктів основних засобів;

- неточності у визначенні термінів початку і закінчення нарахування амортизації для цілей бухгалтерського і податкового обліку

- формальне проведення інвентаризації об'єктів основних засобів;

- відсутність документації, що підтверджує факт переоцінки основних засобів,

- проведення переоцінки лише одного об'єкта основних засобів з групи;

- недотримання порядку документування господарських операцій з основними засобами;

- не оприбуткування матеріальних ресурсів за наслідками ліквідації основних засобів.

Виявлені під час перевірки помилки та порушення аудитори реєструють у робочих документах, а також визначають їх вплив на достовірність статей фінансової звітності.

За результатами проведеної перевірки, аудитор формує підсумковий документ-аудиторський звіт, який базується на достовірних доказах.

ВИСНОВКИ

Загально відомо, що основні засоби формують матеріально-технічну базу підприємства. Від правильного та раціонального обліку основних засобів залежить процес їх відтворення, поповнення, оновлення та в кінцевому рахунку – забезпеченість підприємства конкурентоспроможними, сучасними засобами праці. Розвиток цього напрямку економіки залежить від своєчасного отримання надійної, достовірної, прозорої та повної обліково-економічної інформації. У зв'язку з цим, зростає роль і значення обліку, аналізу та аудиту основних засобів як найважливіших функцій управління підприємством.

Згідно П(С)БО 7 «Основні засоби» основні засоби підприємства – це матеріальні активи які підприємство утримує з метою використання їх у виробничому процесі або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних та соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за один рік). Порівняльна характеристика податкового та бухгалтерського підходів щодо визнання основних засобів дала можливість зазначити, що такі ознаки основних засобів, як матеріальність та строк корисного використання, в бухгалтерському та податковому законодавстві є повністю тотожними. Щодо підконтрольності, призначення та вартісної межі-бухгалтерський та податковий погляди мають значні відмінності у підходах.

Базою дослідження для написання дипломної роботи було ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА ОЛІМП», яке за видом економічної діяльності відноситься до будівельних підприємств. Дослідження індексів будівельної продукції та обсягів виробленої будівельної продукції в Україні за останні три роки, дало можливість стверджувати позитивні тенденції щодо динамічного

розвитку будівельної галузі в країні. Проведений аналіз основних техніко-економічних показників ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА ОЛІМП» за 2019-2021 рр. дозволив зробити висновки, що підприємство ліквідне та платоспроможне, стабільно розвивається, має доходи, які збільшуються, підвищує продуктивність праці. Разом з тим, слід відмітити, що рівень рентабельності продукції протягом 2021 року знизився, отже керівництву підприємства слід звернути увагу на зростання прибутку та зниження собівартості будівельних послуг.

Оцінка динаміки основних засобів підприємства за останні три роки показує позитивну динаміку. Аналізування основних засобів дало можливість встановити, що у їх структурі переважають групи «Будинки, споруди та передавальні пристрої» та «Транспортні засоби». Розгляд забезпеченості ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА ОЛІМП» основними засобами показала, що фондоозброєність праці одного працюючого та технічна озброєність праці одного робітника протягом досліджуваного періоду зростала. Аналіз технічного стану основних засобів підприємства показав невисокий коефіцієнт зносу, отже придатність засобів є високою. Разом з тим, слід відмітити зниження рівня фондівіддачі основних виробничих засобів підприємства, що обумовлено зменшенням питомої ваги активних засобів.

Бухгалтерський облік на ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА ОЛІМП» ведеться безперервно з моменту реєстрації згідно Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність», П(С)БО та інших нормативно-правових актів. Для обліку використовується комп'ютерна програма «BAS Бухгалтерія».

Для обліку й узагальнення інформації про наявність та рух основних засобів ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА ОЛІМП» використовує активний синтетичний рахунок 10 «Основні засоби», за дебетом якого відображається надходження (придбаних, створених, безоплатно отриманих) основних засобів, а за кредитом – списання (продажу, списання, безоплатне передання) основних засобів. Підставою для бухгалтерських проводок є первинні документи з обліку

основних засобів. Амортизація нараховується прямолінійним методом.

Дослідження стану системи аудиту в Україні показало зростання кількості аудиторів та збільшення обсягу наданих аудиторських послуг протягом останніх п'яти років. Дослідження питань організації аудиту основних засобів на ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА ОЛІМП» дало можливість зазначити її мету, завдання, предмет, об'єкти та джерела інформації. Було визначено основні документи для ефективної організації аудиту основних засобів на ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА ОЛІМП». При формуванні ефективної методики аудиту основних засобів на ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА ОЛІМП» було розглянуто аудиторські процедури, що відповідають МСА 500 «Аудиторські докази», зазначено важливість аудиторських документів та розглянуто типові порушення, які можна виявити під час аудиту основних засобів.

Результати проведеного дослідження дозволили надати ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА ОЛІМП» ряд рекомендацій, основними з яких є:

Застосування підприємством ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА ОЛІМП» запропонованої методики економічного аналізу основних засобів дозволить своєчасно отримувати інформацію для ефективного управління.

Використання підприємством ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА ОЛІМП» розробленого класифікатора факторів, що впливають на фондівдачу основних засобів дозволить підвищити ефективність роботи обладнання.

Для покращення організації і методики внутрішнього аудиту основних засобів на ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА ОЛІМП» було розроблено ряд документів: тест оцінки системи внутрішнього контролю обліку основних засобів на ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА ОЛІМП»,- план аудиту основних засобів, програму аудиту основних засобів ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА ОЛІМП», робочі документи щодо перевірки визначення правильності та достовірності первісної вартості придбаних основних засобів та при операціях приймання-передачі основних засобів, а також розроблено класифікатор

можливих порушень з обліку основних засобів підприємства.

Отримані результати дослідження спрямовані на підвищення достовірності, оперативності та аналітичності облікової інформації для забезпечення дієвості контролю та управління основними засобами господарства як складової виробничого потенціалу.

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ПОСИЛАННЯ

1. Андросова О.Ф. Методика аудиту основних засобів і нематеріальних активів та її вплив на якість аудиту. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2018. № 3, Т.3. С.250-255
2. Аудит: методика і організація: навчальний посібник/ Н.І. Гордієнко, О.В. Харламова, Ю.І. Мізік, О.О. Конопліна; Харківський нац.ун-т міськ.госп. ім. О.М. Бекетова. 2-ге вид.перероб. і доп. Харків: ХНУМГ ім. О.М.Бекетова, 2017. 319с.
3. Аудит : підручник : [в 2 ч.] / Брадул О. М. [та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук Грушко В. І. - 4-те вид., допов. і перероб. Київ : Ліра, 2020. 323 с.
4. Бабіч В. Витрати на ремонт та поліпшення основних засобів: обліковий і податковий аспекти. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2012. № 8. С. 10-13.
5. Бурлан С.А., Руденко Н.О. Організація і методика аудиту: навчальний посібник. Миколаїв: Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2017. 184с.
6. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський словник. Житомир: ПП «Рута», 2009.224 с.
7. Верига Ю. А. Бухгалтерський облік і аудит : Термінологічний українсько-російсько-англійський словник. Київ : ЦУЛ, 2019. 292 с.
8. Виноградова М. О. Аудит : навчальний посібник. Київ : ЦУЛ, 2014. 500 с.
9. Войнаренко М.П. Міжнародні стандарти фінансової звітності та аудиту : Навч. посібник. Київ : ЦУЛ, 2020. 484 с.
10. Войнаренко М.П. Облік та внутрішній аудит основних засобів в контексті прийняття управлінських рішень: монографія / М. П. Войнаренко, А. Ф. Гуменюк, Р. Л. Цебень. Хмельниц. кооп. торг.-екон. ін-т. - Хмельницький: Цюпак, 2018. 210 с.
11. Гуменюк А. Ф. Бухгалтерський облік та аудит відтворення основних засобів: теорія і практика: дис. канд. екон. наук : 08.00.09 / Гуменюк

- Антоніна Федорівна. Хмельницький : Хмельницький національний університет, 2020. 219 с.
12. Довгалюк Н.В. Ефективність використання та відтворення основних засобів підприємств: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.04. Житомир, 2010. 20 с.
 13. Жадан Т. А. Економічна сутність основних засобів підприємства: обліковий аспект. *Глобальні та національні проблеми економіки*. – 2020. Вип. №8. С. 112-116.
 14. Загородній В.Г. Облік, аналіз і аудит : навчальний посібник/ В.Г. Загородній, Є.В. Мних, В.С. Рудницький. Київ: Кондор, 2018. 618 с.
 15. Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» від 21.12.2017 № 2258-VIII. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2258-19> (дата звернення: 02.10.2022).
 16. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність»: Затв. Верховною Радою України від 16.07.1999р. №996-XIV (зі змінами та доповненнями). URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/996-14> (дата звернення: 24.09.2022).
 17. Зима Ю. Особливості застосування міжнародних стандартів фінансової звітності в обліку основних засобів. *Економічний аналіз*. 2018. Вип. 12, ч.4. С. 211-214.
 18. Іванов Ю. Б. Податковий облік та звітність : підручник / Ю. Б. Іванов, В. В. Карпова, О. Є. Найденко. Київ : Знання, 2017. 710 с.
 19. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій / Затверджена наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999р. № 291. URL: // <http://zakon2.rada.gov.ua> (дата звернення: 24.09.2022).

20. Іскрижицька Ф. Як у Примітках до річної фінзвітності ф. № 5-дс поінформувати про основні засоби. *Головбух : Бюджет*. 2018. № 1 (9 січ.). С. 16-25.
21. Кім Ю. Г. Бухгалтерський та податковий облік: Первинні документи та порядок їх заповнення. Київ : ЦУЛ, 2014. 600 с.
22. Колеснікова О.М. Проблемні питання обліку і оподаткування операцій з основними засобами / О. М. Колеснікова, О. М. Ганяйло. *Облік і фінанси АПК*. 2019. № 2. С. 12-15.
23. Кундеус, О.М. Облік витрат на поліпшення та ремонт основних засобів/*Інноваційна економіка*. 2018. № 12. С. 264- 269.
24. Лесняк В. Методика аудиту операцій з використання та утримання основних засобів. *Економічний аналіз*. 2017. Вип. 11, ч. 2. С. 313-315.
25. Лист про відображення в бухгалтерському обліку результатів переоцінки об'єктів основних засобів: Затв. НБУ від 11.02.2008р. № 12-112/199-1485.
URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/v1485500-08> (дата звернення: 10.11.2022).
26. Лист щодо бухгалтерського обліку ремонту об'єктів основних засобів: Затв. Міністерством фінансів України від 26.11.2009р. №31-34000-20-9/32227.
URL: <http://consultant.parus.ua/?doc=0AD6OB69DA> (дата звернення: 10.11.2022).
27. Лист щодо бухгалтерського обліку незавершених капітальних інвестицій: Затв. Міністерством фінансів України від 16.07.2009р. №31-34000-20-16/19422/ URL: <https://dtkk.com.ua/show/2cid07159.html> (дата звернення: 10.11.2022).
28. Лист щодо бухгалтерського обліку основних засобів: Затв. Міністерством фінансів України від 05.12.2011р. №31-08410-07-10/30264. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/MF16073.html (дата звернення: 10.11.2022).

29. Лист щодо методів амортизації об'єктів основних засобів та малоцінних необоротних матеріальних активів: Затв. Міністерством фінансів України від 25.07.2013р. №31-08410-07-27/22430. URL: <http://law.dt-kt.com/lyst-ministerstva-finansiv-ukrayiny-shh-3> (дата звернення: 10.11.2022).
30. Лист щодо податкового обліку операцій з основними засобами: Затв. Державною фіскальною службою від 20.07.2019р. №15174/ URL: <http://law.dt-kt.com/lyst-derzhavnoyi-fiskalnoyisluzhby-ukr-133/> (дата звернення: 10.11.2022).
31. Ляшенко А. Основні засоби придбано за інвалюту: нюанси обліку. *Баланс-Бюджет*. 2018. № 32. С. 15-18.
32. Макаренко А. П. Аудит основних засобів на підприємстві та напрями його вдосконалення/ А. П. Макаренко, М. В. Шама. *Агросвіт*. 2020, № 2. С. 30-37.
33. Мартиненко, О.В. Сутність та особливості інвентаризації основних засобів / О. В. Мартиненко, С. О. Гарна, А. М. Шнурко. *Інноваційна економіка*. 2018. № 4. С. 306-30.
34. Медведєва Н. Ю. Особливості бухгалтерського обліку вибуття основних засобів. *Облік и фінанси АПК: Науково-виробничий журнал*. 2017. № 6/7. С. 90-92.
35. Мельничук І. В. Мужевич Н. В. Облік фінансового забезпечення відтворення основних засобів будівельних підприємств. *Галицький економічний вісник*. Тернопіль, 2019. № 1. С. 123-130.
36. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 16 «Основні засоби»: Затв. Радою з Міжнародних стандартів фінансової звітності від 01.01.2012р. №929_014 URL : http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/929_014 (дата звернення: 10.11.2022).
37. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 36 «Зменшення корисності активів»: Затв. Радою з Міжнародних стандартів фінансової звітності від

- 01.01.2012р. №929_047 URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/929_047 (дата звернення: 10.11.2022).
38. Мішура В. Б. Еволюція поняття, класифікація та економічна сутність основних засобів. *Науковий вісник ДГМА*. 2017. №2. С. 148-155.
39. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: затверджено Наказом Міністерства фінансів України від 7 лютого 2013 року № 73.
40. Наказ «Про затвердження типових форм первинного обліку»: Затв. Міністерством Статистики України від 29.12.1995р. №352 (із змінами та доповненнями) URL: <http://zakon.rada.gov.ua/go/z0508-98> (дата звернення: 02.11.2022).
41. Неміш Ю. В. Формування основних засобів та управління ними у м'ясопереробних підприємствах: дис ... канд. екон. наук : 08.00.04. Львів: ЛНАУ, 2020. 214 с.
42. Облік і аудит : навч.-метод. посібник для самостійного вивчення нормативних дисциплін бакалавра з обліку і аудиту / уклад. : Л. Г. Смоляр, Р. Ю. Овчарик, О. В. Кам'янська та ін. Київ: Ліра-К, 2017. 616 с.
43. Основні засоби: головні правила обліку : практ. керівництво. - Дніпропетровськ : Баланс-Клуб, №9. 2020. 111 с.
44. Орловський Д.Л. Бізнес-процеси підприємства: моделювання, аналіз, вдосконалення. Част. 2. Бізнес процеси : аналіз, управління, удосконалення. Харків: НТУ «ХП», 2018. 433с.
45. Очеретько Л.М. Напрямки гармонізації податкового та бухгалтерського обліку основних засобів /Л. М. Очеретько, Л. В. Малишева. Інноваційна економіка. 2017. № 3. С. 297-299.
46. Панасюк В. М. Бухгалтерський облік: навч. посібник./ В. М. Панасюк, І.В. Мельничук, Н. В. Мужевич. Тернопіль : ТНЕУ, 2020. 330 с.

47. Пирог О.В. Детермінація основних засобів підприємств в умовах інвестиційного розвитку. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*, 2020. №835. С. 240-250.
48. Податковий кодекс України: Затв. Верховною Радою України від 02.12.2010р. №2755-VI (зі змінами та доповненнями) URL: <http://zakon.rada.gov.ua/go/2755-17> (дата звернення: 02.11.2022).
49. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань: Затв. Наказом Міністерства фінансів України від 02.09.2014р. №879 URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14> (дата звернення: 02.11.2022).
50. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби»: Затв. Наказом Міністерства фінансів України від 27.04.2000р. №92 URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00> (дата звернення: 02.11.2022).
51. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 28 «Зменшення корисності активів»: Затв. Наказом Міністерства фінансів України від 24.12.2004р. №817 URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0035-05> (дата звернення: 02.11.2022).
52. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань: Затв. Наказом Міністерства фінансів України від 02.09.2014р. №879 URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14> (дата звернення: 02.11.2022).
53. Прокопенко В. Вибуття основних засобів. *Все про бухгалтерський облік*. 2013. 9 верес. (№ 83). С. 21-27.
54. Протасова Н. Методи нарахування амортизації: що краще обрати. *Все про бухгалтерський облік*. 2012. 21 березня (№ 27). С. 6–12.
55. Рибченко М.Ф. Проблеми та шляхи вдосконалення основних засобів / М.Ф. Рибченко, В.М. Кириленко. *Держава та регіони*. 2017. № 6. С. 135–137.
56. Рогозний С. Основні засоби за МСФЗ: особливості визнання та оцінки. *Все про бухгалтерський облік*. 2019. № 27 (22 березня). С. 4-10.

57. Садовська І. Б. Бухгалтерський облік : навчальний посібник. Київ : ЦУЛ, 2013. 688 с.
58. Скоробогатова В.В. Історичний аспект формування сутності поняття «активи». *Вісник ЖДТУ. Серія «Економічні науки»*. 2011. № 4(58). С. 139–141.
59. Старицький Т.М. Методичні основи економічної діагностики відтворення і ефективності використання основного капіталу. *Агроінком*. 2018. № 7 – С. 56–60.
60. Стельмах Х. П. Модернізація основних засобів підприємств в умовах інвестиційного розвитку : дис. канд. екон. наук : 08.00.04. Львів: НУ «Львівська політехніка», 2020. 223 с.
61. Сук Л. К., Сук П. Л. Фінансовий облік. Київ : Університет «Україна», 2007. 453 с.
62. Сухарський В. С. Економічний словник-довідник. Тернопіль : Богдан, 2002. 56 с.
63. Танчин А. І. Ефективність використання основних засобів на підприємстві: система показників оцінки та напрями їх підвищення. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Сер.: Економіка*. 2017. Вип. 4. С. 77-80.
64. Ткаченко Н. М. Бухгалтерський фінансовий облік на підприємствах України : навч. посіб. Київ : АСК, 2012. 380 с.
65. Тимошук С. Податковий облік витрат на ремонт і поліпшення основних засобів. *Вісник податкової служби України*. 2019. № 29. С. 11-14.
66. Хричікова М.О. Особливості аудиту основних засобів на підприємстві. *Управління розвитком*. 2018. № 12 (175). С. 89-91.
67. Цивільний кодекс України: Затв. Верховною Радою України від 16.01.2003р. №435-IV (зі змінами та доповненнями) URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/435-15> (дата звернення: 02.11.2022).

68. Чалий І. Основні засоби за МСБО та П(С)БО: 7 головних відмінностей. *Все про бухгалтерський облік*. 2018. № 32 (4 квіт.). С. 27-29.
69. Шелін С. В. Особливості обліку амортизації основних засобів в автоматизованій системі. *Бухгалтерія в сільському господарстві*. 2017. № 6. с. 28-30.
70. Яковишина Н.А. Теоретичні основи обліку основних засобів. *Молодий вчений*. 2018. №5. С. 779-783.
71. Яловега Л.В. Облік витрат на ремонт та поліпшення основних засобів: бухгалтерський і податковий аспект. Полтавська державна аграрна академія. 2019. № 10(4). С. 460-466.
72. Accounting Information Systems by Marshall B. Romney, Paul J. Steinbart Hardcover, Tenth Edition, 2005. 805 pages.
73. Financial Accounting: IFRS. Jerry J. Weygandt, Donald E. Kieso, Paul D. Kimmel John Wiley & Sons, 2010. 848 pages.
74. Howard M. Schilit Financial Shenanigans: How to Detect Accounting Gimmicks & Fraud in Financial Reports. McGraw-Hill, 2010. – 304 pages.
75. Managerial accounting for managers / Eric W. Noreen, Peter C. Brewer, Ray H. Garrison. Ray H. III. Title. – 3rd ed. p. cm., 2014. 32 pages.
76. Managerial Accounting: Tools for Business Decision Making (Jerry J. Weygandt, Paul D. Kimmel, Donald E. Kieso). 2004. 728 pages.

ДОДАТОК А

Класифікація основних засобів за МСБО та П(С)БО

Визначення	МСБО	П(С)БО	Примітки
1	2	3	4
Амортизація	4, 16	7	В П(С)БО зазначено, що в процесі амортизації розподіляється вартість, яка амортизується, а за МСБО – вартість активу.
Depreciation			
Активи, які амортизуються	4	-	За визначенням МСБО такі активи повинні відповідати трьом вимогам: по-перше, використовуватись у виробничій діяльності (постачаннях, послугах), адміністративних цілях чи для передачі в оренду; по-друге, за терміном використання перевищувати обліковий період і, нарешті, по-третє – мати обмежений термін експлуатації.
Depreciable Assets			
Вартість, яка амортизується	16	7	В П(С)БО це первісна чи переоцінена вартість необоротного активу за мінусом ліквідаційної, а МСБО ліквідаційна вартість віднімається від собівартості чи іншої суми, за якою даний актив відображається у фінансовій звітності.
Depreciable Amount			
Балансова вартість	16	-	Це сума, за якою актив визнають після вирахування будь-якої суми накопиченої амортизації та накопичених збитків від зменшення його корисності.
Carrying Amount			
Група основних засобів	-	7	Сукупність однотипних за технічними характеристиками, призначенням й умовами використання необоротних матеріальних активів
Group of permanent assets			
Знос основних засобів	-	7	Сума амортизації об'єкта основних засобів з початку його корисного використання
Wear of permanent assets			
Збиток від зменшення корисності	16	-	Це сума, на яку балансова вартість активу перевищує суму його очікуваного відшкодування
Impairment			
Зменшення корисності	-	7	Визначена як втрата економічної вигоди, обумовлена як різниця між залишковою вартістю активу й очікуваною сумою його відшкодування
Use reduction			
Ліквідаційна вартість	16	7	В П(С)БО говориться про те, що вона виражається в сумі коштів або вартості інших активів, очікуваних до одержання від реалізації (ліквідації) об'єкта за мінусом витрат, пов'язаних з реалізацією (ліквідацією).
Residual Value			

Продовження ДОДАТКУ А

1	2	3	4
Основні засоби	16	7	Дуже схожі, але П(С)БО до способів використання у виробничій, торгівельній й іншій діяльності додані ще соціально-культурні функції, традиційні для нас. Щодо терміну використання в П(С)БО говориться про термін більше року чи операційного циклу, якщо він більше року, а в МСБО про термін, що перевищує період, що має принципове значення, оскільки період може бути і менше року.
Fixed assets			
Початкова вартість	-	7	Це історична (фактична) собівартість у сумі коштів або справедливої вартості інших активів.
Initial cost			
Собівартість	16	-	Це сплачена сума грошових коштів або їх еквівалентів, або справедлива вартість іншої форми компенсації, наданої для отримання активу на момент його придбання або створення.
Cost			
Об'єкт основних засобів	-	7	Закінчений пристрій з усіма пристосуваннями і приладами до нього; конструктивно відокремлений предмет, призначений для виконання певних самостійних функцій; відокремлений комплекс конструктивно з'єднаних предметів однакового або різного призначення, що мають для їх обслуговування загальні пристосування, приладдя, керування та єдиний фундамент, внаслідок чого кожен предмет може виконувати свої функції, а комплекс – певну роботу тільки в складі комплексу, а не самостійно; інший актив, що відповідає визначенню основних засобів, або частину такого активу, що контролюється підприємством.
Подібні об'єкти	-	7	Об'єкти, що мають однакове функціональне призначення й однакову справедливу вартість.

ДОДАТОК Б

Можливі види оцінки основних засобів

Види вартості ОЗ	Визначення	Застосування
Первісна вартість (вартість придбання)	<p>Сумарна вартість, яка складається з таких компонентів:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ціна самого ОЗ, що сплачується постачальнику (без непрямих податків, тобто ПДВ, акцизу); • реєстраційні збори, державне мито та аналогічні платежі, які необхідно сплатити для набуття права на ОЗ; • суми ввізного мита – якщо ОЗ імпортується; • непрямі податки у ціні ОЗ, якщо вони не відшкодовуються покупцю. Це сума ПДВ у неплатників ПДВ, сума ПДВ по невиробничим ОЗ у платників ПДВ; • страхування ризиків доставки даного ОЗ; • витрати на доставку, транспортування, установку, монтаж, налагодження ОЗ; • інші витрати, які безпосередньо пов'язані з доведенням ОЗ до стану, в якому він стає придатний для використання за запланованою метою (п.8 НП(С)БО 7). <p>Первісна вартість може бути змінена при переоцінці ОЗ, його модифікації, добудови тощо.</p>	При початковій постановці на облік у разі придбання або виготовлення власними силами
Залишкова (балансова) вартість	= первісна вартість – накопичений знос (амортизація)	У звіті про фінансовий стан (баланс)
Справедлива вартість	<p>Сума, за яку можна продати даний ОЗ за звичайних умов, коли сторони угоди незалежні та обізнані в усіх умовах угоди і господарській ситуації на ринку. Різновидами справедливої вартості є:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ринкова вартість; • відновлювальна вартість – сучасна собівартість придбання (виготовлення) за мінусом суми зносу на дату оцінки ОЗ. Застосовується у разі, якщо ринкову вартість визначити неможливо. 	При переоцінці ОЗ, у звіті про фінансовий стан (балансі) після переоцінки; у ситуаціях, коли первісна вартість невідома
Ліквідаційна вартість	Сума коштів або вартість інших активів, яку очікується отримати при реалізації ОЗ або його ліквідації після закінчення строку корисної експлуатації, якщо відняти витрати, пов'язані з таким продажем (ліквідацією).	Це цифра, яка використовується лише при розрахунку суми амортизації

ДОДАТОК В

Характеристика методів нарахування зносу основних засобів

Метод	Зміст
Прямолінійний	Річна сума амортизації визначається діленням вартості, яка амортизується, на строк корисного використання об'єкта основних засобів
Зменшення залишкової вартості	Річна сума амортизації визначається як добуток залишкової вартості об'єкта на початок звітного року або первісної вартості на дату початку нарахування амортизації та річної норми амортизації. Річна норма амортизації (у відсотках) обчислюється як різниця між одиницею та результатом кореня ступеня кількості років корисного використання об'єкта з результату від ділення ліквідаційної вартості об'єкта на його первісну вартість.
Прискореного зменшення залишкової вартості	Річна сума амортизації визначається як добуток залишкової вартості об'єкта на початок звітного року або первісної вартості на дату початку нарахування амортизації та річної норми амортизації, яка обчислюється, виходячи із строку корисного використання об'єкта, і подвоюється
Кумулятивний	Річна сума амортизації визначається як добуток вартості, яка амортизується, та кумулятивного коефіцієнта. Кумулятивний коефіцієнт розраховується діленням кількості років, що залишаються до кінця строку корисного використання об'єкта основних засобів, на суму числа років його корисного використання
Виробничий	Місячна сума амортизації визначається як добуток фактичного місячного обсягу продукції (робіт, послуг) та виробничої ставки амортизації. Виробнича ставка амортизації обчислюється діленням вартості, яка амортизується, на загальний обсяг продукції (робіт, послуг), який підприємство очікує виробити (виконати) з використанням об'єкта основних засобів.

ДОДАТОК Д

Фінансова звітність ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГРУПА «ОЛІМП» за 2021 рік

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 25 "Спрощена фінансова
звітність"
(пункт 4 розділу I)

Фінансова звітність малого підприємства

Підприємство	Дата (рік, місяць, число)	Коди
ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "БУДІВЕЛЬНА ГРУПА "ОЛІМП"	за ЄДРПОУ	2022 01 01
Територія М.КИІВ	за КАТОТТГ ¹	42696089
Організаційно-правова форма господарювання Товариство з обмеженою відповідальністю	за КОПФГ	240
Вид економічної діяльності Будівництво житлових і нежитлових будівель	за КВЕД	41.20
Середня кількість працівників, осіб 31		
Одиниця виміру: тис. грн. з одним десятковим знаком		
Адреса, телефон вулиця Смирненка, буд. 36, оф. 300А, м. КИІВ, М.КИІВ обл., 03134, Україна		0685338833

1. **Баланс на 31 грудня 2021 р.**

	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
І. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	-	-
Первісна вартість	1001	-	-
Накопичена амортизація	1002	(-)	(-)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	-	-
Основні засоби :	1010	54 408,0	55 700,0
первісна вартість	1011	79 200,0	83 450,0
знос	1012	(24 792,0)	(27 750,0)
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом І	1095	54 408,0	55 700,0
ІІ. Оборотні активи			
Запаси :	1100	7 648,1	14 715,6
у тому числі готова продукція	1103	-	-
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	3 433,5	9 065,5
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	219,1	17,6
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	17,4
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	4 598,6	5 511,2
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	11,6	137,6
Витрати майбутніх періодів	1170	-	-
Інші оборотні активи	1190	1 916,0	6 108,6
Усього за розділом ІІ	1195	17 826,9	35 556,2
ІІІ. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	72 826,9	91 256,2

Продовження ДОДАТКУ Д

Пасив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	1,0	1,0
Додатковий капітал	1410	-	-
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	55 986,5	63 476,9
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Усього за розділом I	1495	55 987,5	63 477,9
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення			
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	5 165,2	8 010,7
розрахунками з бюджетом	1620	90,4	184,9
у тому числі з податку на прибуток	1621	90,4	-
розрахунками зі страхування	1625	-	-
розрахунками з оплати праці	1630	-	-
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	11 583,8	19 582,7
Усього за розділом III	1695	16 839,4	27 778,3
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
Баланс	1900	72 826,9	91 256,2

2. Звіт про фінансові результати
за Рік 2021 р.

Стаття	Код рядка	Форма № 2-м Код за ДКУД 1801007	
		За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	59 180,0	31 070,0
Інші операційні доходи	2120	11,0	2,0
Інші доходи	2240	-	-
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	59 191,0	31 072,0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(55 235,0)	(27 493,0)
Інші операційні витрати	2180	(119,0)	(109,0)
Інші витрати	2270	(-)	(-)
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(55 354,0)	(27 602,0)
Фінансовий результат до оподаткування (2280 – 2285)	2290	3 837,0	3 470,0
Податок на прибуток	2300	(690,7)	(624,6)
Чистий прибуток (збиток) (2290 – 2300)	2350	3 146,3	2 845,4

Керівник _____ Зайцев Максим Дмитрович
(підпис) (ініціали, прізвище)

Головний бухгалтер _____ Зайцев Максим Дмитрович
(підпис) (ініціали, прізвище)

¹ Кодифікатор адміністративно-територіальних одиниць та територій територіальних громад